FOLK-KALENDERN

1·9·1·6

FOLK-
KALENDERN

1916

FÖRSTA ÅRGÅNGEN

TREDJE UPPLAGAN
(11—14 TUSENDET)

FRAMS FÖRLAG
STOCKHOLM

Till Folkkalenderns läsare!

Frams förlag utger härmed första årgången av en FOLK-KALENDER, en kombinerad almanacka och uppslagsbok, innehållande såväl allmännyttiga som underhållande uppsatser och notiser, speciellt med hänsyn till de olika folkrörelsernas intresse av en dylik populär kalender, vars motsvarighet redan finnes i åtskilliga andra länder. Att döma av den tillfredsställelse detta företag redan rönt i stora kretsar, synes boken motsvara ett verkligt behov och komma att fylla en uppgift av praktisk betydelse för många.

Naturligtvis framträder icke denna bok med anspråk på att redan i sin första årgång vara ett fulländat ideal av en dylik kalender. Säkert kan den i flera avseenden kompletteras till ett följande år. För att ge allmänheten tillfälle att själv framföra sina önskemål och uppslag i detta avseende har ett extra bilaggsblad vidfogats (sid. 147), som våra läsare lätt kan avriva och ifylla med vederbörandes förslag insända senast 1 augusti 1916 till förlaget, vilket tacksamt skall taga alla dylika uttalanden under övervägande.

Frams Förlag,
Stockholm Sö.

Omslaget av Wilhelm Kåge.

STOCKHOLM 1915
STOCKHOLMS BOKINDUSTRI A.-B:s BOKTRYCKERI

THANGUE: »HEM FRÅN ARBETET».

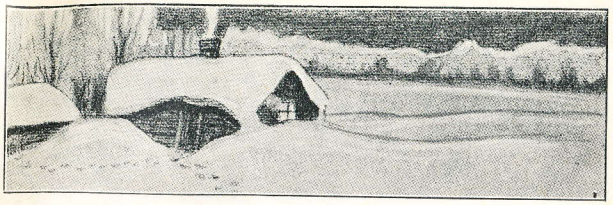

1916 **JANUARI** 31 dagar

1 L	**Nyårsdagen**	♀ n. 5.21 e	
2 S	**Sönd. e. Nyår**		
	Svea	☉ *närmast*	
3 M	Alfred	♂ u. 7.18 e	
4 T	Rut	☾ *närmast*	
5 O	Hanna	● 5.45 f	
6 T	**Trettondedagen**		
7 F	August		
8 L	Erland	♃ n. 9.57 e	
9 S	**1 e. Trett.-d.**		
	Gunnar		
10 M	Sigurd		
11 T	Hugo		
12 O	Frideborg	◐ 4.38 f	
13 T	Knut	♄ n. 8.20 f	
14 F	Felix		
15 L	Laura		
16 S	**2 e. Trett.-d.**		
	Hjalmar	♀ n. 6.24 e	
17 M	Anton	☾ *fjärmast*	
18 T	Hilda		
19 O	Henrik	♂ u. 5.56 e	
20 T	Fabian	○ 9.29 f	
21 F	Agnes		
22 L	Vincent		
23 S	**3 e. Trett.-d.**		
	Emilia	♃ n. 9.16 e	
24 M	Erika		
25 T	Paulus		
26 O	Botilda		
27 T	Göte	♄ n. 7.22 f	
28 F	Karl	◑ 1.35 f	
29 L	Valter		
30 S	**4 e. Trett.-d.**		
	Gunhild		
31 M	Ivar		

Minneslista

Före den 31 avslutas i landskommuner räkenskaperna och överlämnas till kommunalst. ordf. Före 15 redovisar styrelser för särskilda verkställighetsbestyr till kommunalnämnd; berättelse över hälso- och sjukvård lämnas i landskommuner; hundskatt erlägges i kommuner, där sådan beslutats.

Ungdomsklubbarna har årsmöten, väljer styrelser, revisorer och nödiga kommittéer, Stormklocke- och litteraturförsäljare; insändes klubbrapporter före 15 till D. S. och C. S. och före 31 distriktstyrelsernas rapporter till C. S.; redovisar klubbkassörer och andra skyldiga *alla* skulder till förbundsexpeditionen vid risk av kravbrev och offentliggörande. Klubbstyrelserna övervakar detta. Prenumereras på Stormklockan och andra arbetaretidningar.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Kalendariet tryckt med vederbörl. tillstånd. — Uppsala 1915. Almqvist & Wiksells Boktr.-A.-B.

1916 **FEBRUARI** 29 dagar

Minneslista

Kommunalstämmans ordförande lämnar kommunräkenskaperna till revisorerna och mottar från dessa berättelse över granskning; självdeklaration lämnas till vederbörande taxeringsnämnds ordf.; hålles stämma för uppbörd av kommunalutskylder (kan även fördelas på två eller flera); valnämndsordförande och suppl. utses av K. B.

Senast 15 insänder arbetarekomm:s kassörer kvartalsavgift till D. S.; sänder kommunst:a årsberättelse för 1915 till partiets D. S.

Senast 28 insänder ungdomsförbundets D. S. till C. S. preliminärt förslag till årets agitation jämte anhållan om agitationsanslag.

1 T	Max	♀	n. 7.31 e
2 O	Kyndelsm.-d.	☾	*närmast*
3 T	Disa	●	5.6 e
4 F	Ansgar	♂	u. 4.14 e
5 L	Agata		
6 S	**5 e. Trett.-d. Kyndelsm.-sönd.**		
	Dorotea		
7 M	Rikard		
8 T	Berta	♃	n. 8.32 e
9 O	Fanny		
10 T	Eugenia	◐	11.20 e
11 F	Yngve		
12 L	Evelina		
13 S	**6 e. Trett.-d.**		
	Agne	☾	*fjärmast*
14 M	Valentin	♄	n. 6.8 f
15 T	Sigfrid		
16 O	Julia	♀	n. 8.31 e
17 T	Alexandra		
18 F	Frida	♂	n. 8.3 f
19 L	Gabriella	○	3.29 f
20 S	**Septuagesima**		
	Hulda		
21 M	Hilding		
22 T	Martina		
23 O	Torsten	♃	n. 7.54 e
24 T	Skottdagen		
25 F	Mattias		
26 L	Sigvard	◑	10.24 f
27 S	**Sexagesima**		
	Torgny		
28 M	Lage	♄	n. 5.12 f
29 T	Maria	☾	*närmast*

1916 **MARS** 31 dagar

1 O	Albin	♀	n. 9.26 e
2 T	Ernst		
3 F	Gunborg	♂	n. 7.0 f
4 L	Adrian	●	4.58 f
5 S	**Fastlagssöndagen**		
	Tora		
6 M	Ebba		
7 T	Ottilia		
8 O	Filippa	♃	n. 7.20 e
9 T	Torbjörn		
10 F	Edla		
11 L	Edvin	◐	7.33 e
12 S	**1 i Fastan. 1 Bönd.**		
	Viktoria	☾	*fjärmast*
13 M	Greger	♄	n. 4.17 f
14 T	Matilda		
15 O	Kristofer		
16 T	Herbert	♀	n. 10.27 e
17 F	Gertrud		
18 L	Edvard	♂	n. 5.52 f
19 S	**2 i Fastan**		
	Josef	○	6.27 e
20 M	Joakim		*Vårdagjämn.*
21 T	Bengt		
22 O	Viktor		
23 T	Gerda	♃	n. 6.44 e
24 F	Gabriel		
25 L	**Marie bebådelsedag**		
26 S	**3 i Fastan**		
	Emanuel	◑	5.22 e
27 M	Rudolf	☾	*närmast)*
28 T	Malkolm	♄	n. 3.19 f
29 O	Jonas		
30 T	Holger		
31 F	Ester		

Minneslista

Före 1 skall kyrko- och skolrådens räkenskaper överlämnas till vederbörande revisorer; 15—31 hålles årets första ordinarie kommunalstämma; väljes ledamöter i valnämnd; fattigvårdsstyrelse lämnar statistisk redogörelse; i vederbörliga städer förrättas inför magistraten val av landstingsmän; på landet väljes landstingsmän Marie bebådelsedag, om ej kommunalstämma med ²/₃ majoritet beslutat annan dag.

Senast 1 insänder partidistriktskassörerna kvartalsavgift till partikassören; senast 15 sänder partidistrikten till partistyrelsen årsberättelse för 1915; före 15 hålles arb.-kommunernas årsmöten.

Senast 31 mars rekvirerar ungdomsklubbarna Stormklockans 1:sta-maj-nummer.

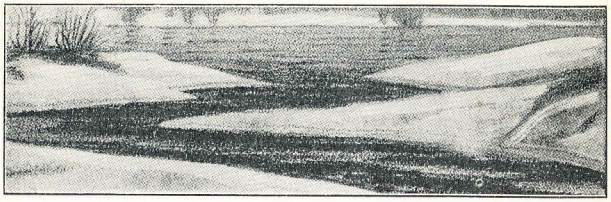

1916 **APRIL** 30 dagar

Minneslista

Senast 1 avlämnas revisionsberättelser över kyrko- o. skolrådens räkenskaper till kyrkostämmans ordf.; rästlängd å oguldna kommunalutskylder utskrives och överlämnas till kronofogden.

Soc.-dem. partistyrelsen har årsmöte.

Ungdomsklubbar rapporterar före 15 till C. S. över 1:sta kvart:s arbete; alla skulder för Stormklockan, litteratur m. m. insändes till förbundsexpeditionen; klubbarna rekvirerar litteratur för försäljning 1:sta maj och förbereder sig för sommaragitationen, planlägger den m. m.

Ungdomsförbundets distriktstyrelser planerar sommaragitationen för distrikten och delger klubbarna förslag därom.

1 L	Harald	♀	n. 11.33 e
2 S	**Midf.-söndagen**		
	Gudmund	●	5.21 e
3 M	Ferdinand		
4 T	Ambrosius	♂	n. 4.39 f
5 O	Nanna		
6 T	Vilhelm		
7 F	Ingemund		
8 L	Hemming	♃	u. 5.0 f
9 S	**5 i Fastan**		
	Otto	☾	*fjärmast*
10 M	Ingvar	◐	3.36 e
11 T	Ulf		
12 O	Julius		
13 T	Artur	♄	n. 2.19 f
14 F	Tiburtius		
15 L	Olivia		
16 S	**Palmsöndagen**		
	Patrik	♀	n. 0.25 f
17 M	Elias		
18 T	Valdemar	○	6.8 f
19 O	Olavus Petri	♂	n. 3.39 f
20 T	Amalia		
21 F	**Långfredagen**		
	Anselm	☾	*närmast*
22 L	Albertina		
23 S	**Påskdagen**		
	Georg	♃	u. 4.4 f
24 M	**Annandag Påsk**		
	Vega	◑	11.38 e
25 T	Markus		
26 O	Engelbrekt		
27 T	Teresia		
28 F	Ture	♄	n. 1.24 f
29 L	Tyko		
30 S	**1 e. Påsk**		
	Mariana		

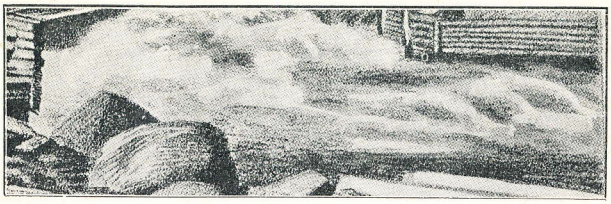

1916 **MAJ** 31 dagar

1 M	Valborg	♀	n. 1.1 f
2 T	Filip	●	6.29 f
3 O	Göta		
4 T	Monika	♂	n. 2.42 f
5 F	Gotthard		
6 L	Sigmund		
7 S	**2 e. Påsk**		
	Gustava	☾	*fjärmast*
8 M	Åke	♃	u. 3.9 f
9 T	Jonatan		
10 O	Esbjörn	◐	9.47 f
11 T	Märta		
12 F	Charlotta		
13 L	Linnea	♄	n. 0.29 f
14 S	**3 e. Påsk. 2 Bönd.**		
	Halvard		
15 M	Sofia		
16 T	Hilma	♀	n. 0.55 f
17 O	Rebecka	○	3.11 e
18 T	Erik	♂	n. 1.50 f
19 F	Alrik	☾	*närmast*
20 L	Karolina		
21 S	**4 e. Påsk**		
	Konstantin		
22 M	Henning		
23 T	Desideria	♃	u. 2.14 f
24 O	Ragnvald	◑	6.16 f
25 T	Urban		
26 F	Vilhelmina		
27 L	Blenda		
28 S	**Bönsöndagen**		
	Ingeborg	♄	n. 11.32 e
29 M	Baltsar		
30 T	Fritjof		
31 O	Isabella	●	8.37 e

Minneslista

Senast 15 avslutar taxeringsnämnderna (utom i Stockholm) sitt arbete; under månaden hålles i stad, där stadsfullmäktige ej finnes, årets första allmänna rådstuga; hålles årets första ordinarie kyrkostämma.

Hålles 1:sta maj-demonstrationerna; senast 15 insänder kommunkassörerna till distriktskassörerna kvartalsavgift.

Ungdomsklubbarna påbörjar snarast sommaragitationen; förbereder midsommar- och andra sommarfäster; rekvirerar senast 31 Stormklockans midsommarnummer; redovisar 1:sta majnumret.

Senast 15 inlämnar A. B. F:s studiecirklar till centralbyrån fullständiga rapporter över förflutna vinterns arbete.

1916 **JUNI** 30 dagar

Minneslista

Röstlängden för val till andra kammaren upprättas grundad på förhållandena den 10; taxeringsnämnderna i Stockholm avslutar arbetet senast 15; taxeringslängden hålles å kungjord tid och plats av komm.-stämmans ordf. de skattskyldiga tillhanda; röstlängden för val till 2:dra kammaren upprättas 25; före 25 sändes underrättelse till varje person, vilken icke är upptagen som röstberättigad; senast 30 betalas förlidet år påförda pensionsavgifter.

Senast 1:sta juni insänder partidistriktens kassörer kvartalsavgift till partikassören.

Sammanträder A. B. F:s representantskap.

1 T	**Kristi himmelsf.-d.**		
	Nikodemus	♀	n. 0.4 f
2 F	Rutger		
3 L	Ingemar	☾	*fjärmast*
4 S	**6 e. Påsk**		
	Holmfrid	♂	n. 0.49 f
5 M	Bo		
6 T	Gustav		
7 O	Robert		
8 T	Salomon	♃	u 1.15 f
9 F	Börje	◐	0 59 f
10 L	Svante		
11 S	**Pingstdagen**		
	Bertil		
12 M	**Annandag Pingst**		
	Eskil		
13 T	Aina	♄	n. 10.35 e
14 O	Håkan		
15 T	Justina	○	10.42 e
16 F	Axel	☾	*närmast*
17 L	Torborg	♀	n. 10.29 e
18 S	**Tref.-söndagen**		
	Björn		
19 M	Germund	♂	n. 11.51 e
20 T	Flora		
21 O	Alf		*Sommarsolståndet*
22 T	Paulina	◑	2.16 e
23 F	Adolf	♃	u. 0.19 f
24 L	**Joh:s Döp:s dag**		
25 S	**1 e. Tref.**		
	David		
26 M	Rakel		
27 T	Selma		
28 O	Leo	♄	n. 9.42 e
29 T	Petrus		
30 F	Elof	●	11.43 f

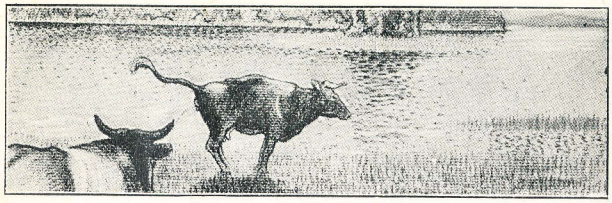

1916 **JULI** 31 dagar

1 L	Aron	☾	*fjärmast*
2 S	**2 e. Tref.**		
	Rosa	♀	n. 8.33 e
3 M	Aurora	☉	*fjärmast*
4 T	Ulrika	♂	n. 10.58 e
5 O	Melker		
6 T	Esaias		
7 F	Klas	♃	u. 11.24 e
8 L	Kjell	◐	0.55 e
9 S	**3 e. Tref. 3 Bönd.**		
	Götilda		
10 M	Anund		
11 T	Eleonora		
12 O	Herman		
13 T	Joel	♄	n. 8.48 e
14 F	Folke	☾	*närmast*
15 L	Ragnhild	○	5.40 f
16 S	**4 e. Tref.**		
	Reinhold	♀	u. 2.17 f
17 M	Alexis		
18 T	Fredrik		
19 O	Sara	♂	n. 10.6 e
20 T	Margareta		
21 F	Johanna		
22 L	Magdalena	◑	0.33 f
23 S	**5 e. Tref.**		
	Emma	♃	u. 10.23 e
24 M	Kristina		
25 T	Jakob		
26 O	Jesper		
27 T	Marta	♄	u. 2.10 f
28 F	Botvid	☾	*fjärmast*
29 L	Olof		
30 S	**6 e. Tref.**		
	Algot	●	3.15 f
31 M	Elin		

Minneslista

1—10 denna månad hålles förteckning över pensionsavgiftspliktiga tillgänglig för allmänheten; 3—9 skall den politiska röstlängden vara framlagd för granskning; före kl. 12 d. 15 skall eventuell anmärkning mot röstlängden skriftligen ingivas till valnämndens ordf. eller magistraten; intill 15 inbetalda skatterestantier eller återbetald kostnad för sjuka och fattigvård medför rösträtt, om anmärkning mot röstlängden framställts; senast 15 skall, om fog finnes, påförd taxering och pensionsavgift överklagas hos K. B.

Senast 1 skall sådana motioner till 1917 års soc. dem. partikongress, vilka avser ändring av, tillägg till eller tolkning av partiprogrammet, vara insända till partistyrelsen.

Senast 15 skall S. D. U.-klubbarna rapportera till C. S. för 2:dra kvartalet och till D. S. för 1:sta halvåret; Stormklockans midsommar-nummer och annat, som erhållits från C. S., redovisas; avhåller klubbarna halvårsmöten och nyväljer halva styrelsen.

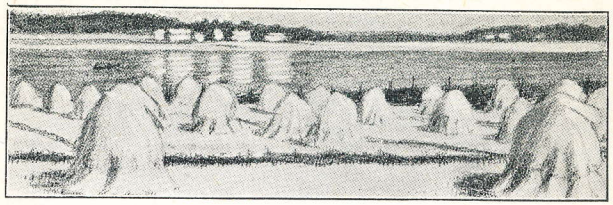

1916 **AUGUSTI** 31 dagar

Minneslista

Senast 10 avslutar prövningsnämnderna (utom i Stockholm) sina arbeten; senast 15 skall i Stockholm taxeringslängderna överlämnas till överståthållarämbetet; senast 31 före kl. 12 skall i Stockholm klagomål över taxeringsnämndernas beslut ingivas till överståthållarämbetet; för särskilda verkställighetsbestyr utsedda styrelser överlämnar till kommunalnämnden sina specialförslag över utgifterna för 1917.

Senast 15 insänder arbetarekommunernas kassörer kvartalsavgift till distriktskassörerna.

Rekvireras litteratur från Frams förlag; senast 1 insändas till Frams förlag förslag till ändringar och tillägg i »Folkkalendern».

1 T	Per	♀	u. 1.13 f
2 O	Karin		
3 T	Tage		
4 F	Arne	♂	n. 9.11 e
5 L	Ulrik		
6 S	**7 e. Tref.**		
	Sixten	◐	10.6 e
7 M	Arnold		
8 T	Sylvia	♃	u. 9.22 e
9 O	Roland		
10 T	Lars		
11 F	Susanna		
12 L	Klara	☾	*närmast*
13 S	**8 e. Tref.**		
	Hillevi	○	1.0 e
14 M	Ebbe	♄	u. 1.13 f
15 T	Stella		
16 O	Brynolf	♀	u. 0.37 f
17 T	Verner		
18 F	Helena		
19 L	Magnus	♂	n. 8.20 e
20 S	**9 e. Tref.**		
	Bernhard	◑	1.53 e
21 M	Josefina		
22 T	Henrietta		
23 O	Signe	♃	u. 8.25 e
24 T	Bartolomeus	☾	*fjärmast*
25 F	Lovisa		
26 L	Östen		
27 S	**10 e. Tref.**		
	Rolf		
28 M	Augustin	●	6.25 e
29 T	Hans	♄	u. 0.24 f
30 O	Albert		
31 T	Arvid		

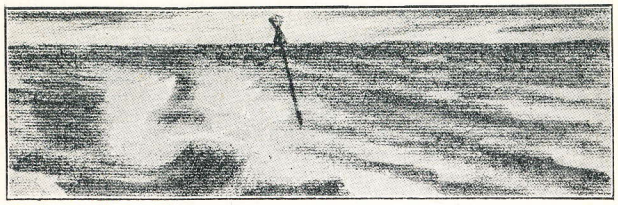

1916 **SEPTEMBER** 30 dagar

1 F	Samuel	♀	u. 0.26 f
2 L	Justus		
3 S	**11 e. Tref.**		
	Alfhild		
4 M	Moses	♂	n. 7.27 e
5 T	Adela	◐	5.27 f
6 O	Sakarias		
7 T	Regina		
8 F	Alma	♃	u. 7.22 e
9 L	Augusta	☾	*närmast*
10 S	**12 e. Tref.**		
	Tord		
11 M	Dagny	○	9.31 e
12 T	Tyra		
13 O	Ambjörn	♄	u. 11.31 e
14 T	Ida		
15 F	Sigrid		
16 L	Eufemia	♀	u. 0.39 f
17 S	**13 e. Tref.**		
	Hildegard		
18 M	Alvar	♂	n. 6.42 e
19 T	Fredrika	◑	6.35 f
20 O	Agda		
21 T	Matteus	☾	*fjärmast*
22 F	Maurits	♃	u. 6.26 e
23 L	Tekla		*Höstdagjämn.*
24 S	**14 e. Tref.**		
	Gerhard		
25 M	Signild		
26 T	Enar		
27 O	Dagmar	●	8.34 f
28 T	Lennart	♄	u. 10.39 e
29 F	Mikael		
30 L	Helge		

Minneslista

Samtliga landsting sammanträder. Dessa väljer i tur och ordning ledamöter av 1 kammaren; städer, som ej deltager i landsting, väljer, då de är i tur, ledam. av 1 kamm.; under månaden hålles på åtskilliga platser uppbördsstämmor för inbetalning av grundavgift till pensionsförsäkring; kommunalnämnden uppgör utgitts- och inkomststat för 1917.

Senast 1 insänder partidistriktens kassörer kvartalsavgift till partikassören; sammanträder A. B. F:s representantskap.

Från Frams förlag köpes socialistiska böcker och broschyrer att läsas under höstkvällarna; upptager studiecirklarna arbetet och bildas nya.

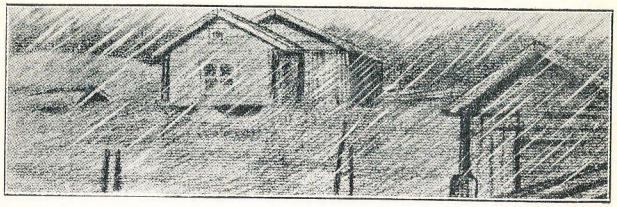

1916 **OKTOBER** 31 dagar

Minneslista

Hålles kommunalstämmor för fastställande av 1917 års utgifts- och inkomststat och beslutas om hundskatt; hålles kyrkostämmor för fastställande av 1917 års stat för kyrka, skola, församlingsbibliotek m. m.; vart 4:de år (1916 o. s. v.) väljes »god man» för tillsyn över förmynderskap; upprättar kommunalnämnden uppbörds-, debiterings- och röstlängd; före 15 skall folkskolestyrelsen till stadsfullmäktige avgiva förslag till 1917 års utgifts- och inkomststat för folkskoleväsendet och barnavården.

Upptar studiecirklarna arbetet, rekvirerar böcker m. m.; börjas klubbarnas vinterarbete efter av styrelsen uppgjord plan; beställningar å »Folkkalendern» sändes in till Frams förlag, varvid också annan litteratur rekvireras; redovisar klubbarna alla skulder till förbundsexpeditionen, insänder rapporter m. m.

1 S	**15 e. Tref.**	**Mik.-sönd.**	
	Ragnar	♀	u. 1.9 f
2 M	Ludvig		
3 T	Evald	♂	n. 5.55 e
4 O	Frans	◐	0.1 e
5 T	Bror		
6 F	Jenny	☾	*närmast*
7 L	Birgitta		
8 S	**16 e. Tref.**	**4 Bönd.**	
	Nils		
9 M	Ingrid	♃	u. 5.22 e
10 T	Helmer		
11 O	Erling	○	8.1 f
12 T	Valfrid		
13 F	Teofil	♄	u. 9.46 e
14 L	Manfred		
15 S	**17 e. Tref.**		
	Hedvig		
16 M	Fingal	♀	u. 1.52 f
17 T	Antoinetta		
18 O	Lukas	♂	n. 5.14 e
19 T	Tore	◑	2.9 f
20 F	Kasper	☾	*fjärmast*
21 L	Birger		
22 S	**18 e. Tref.**		
	Seved		
23 M	Sören	♃	n. 6.56 f
24 T	Evert		
25 O	Inga		
26 T	Amanda	●	9.37 e
27 F	Sabina		
28 L	Simon	♄	u. 8.51 e
29 S	**19 e. Tref.**		
	Viola		
30 M	Elsa		
31 T	Edit	☾	*närmast*

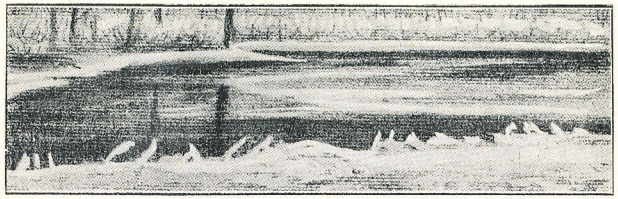

1916 **NOVEMBER** 30 dagar

1 O	Allhelgonad.	♀	u. 2.43 f
2 T	Tobias	◐	6.51 e
3 F	Hubert		
4 L	Sverker	♂	n. 4.34 e
5 S	**20 e. Tref. Allhelg.-sönd.**		
	Eugen		
6 M	Gustav Adolf		
7 T	Ingegerd		
8 O	Vendela	♃	n. 5.40 f
9 T	Teodor	○	9.18 e
10 F	Martin Luther		
11 L	Mårten		
12 S	**21 e. Tref.**		
	Konrad		
13 M	Kristian	♄	u. 7.49 e
14 T	Emil		
15 O	Leopold	♀	u. 3.32 f
16 T	Edmund	☾	*fjärmast*
17 F	Napoleon	◑	11.1 e
18 L	Magnhild		
19 S	**22 e. Tref.**		
	Elisabet	♂	n. 4.8 e
20 M	Pontus		
21 T	Helga		
22 O	Cecilia		
23 T	Klemens	♃	n. 4.30 f
24 F	Gudrun		
25 L	Katarina	●	9.50 f
26 S	**23 e. Tref.**		
	Torkel		
27 M	Astrid	☾	*närmast*
28 T	Malte	♄	u. 6.48 e
29 O	Sune		
30 T	Anders		

Minneslista

Mellan 15 och årets slut skall mantalsskrivning förrättas i hela riket.

Senast 15 insänder kommunkassörerna kvartalsavgift till distriktskassörerna.

Insändes beställningar å »Folkkalendern» till Frams förlag, varvid också annan litteratur rekvireras; efterser ungdomsklubbarnas styrelser, om klubben under året sålt för 25 kr. litteratur (minimum) från Frams förlag; rekvireras Stormklockans julnummer före den 15; förberedes eventuella julfäster; tillsättes prenumerantsamlare å Stormklockan.

1916 **DECEMBER** 31 dagar

Minneslista

Hålles 3:dje ordinarie kommunalstämma, varvid genom val besättes befattningar, som vid årets slut blir lediga; hålles 3:dje ordinarie kyrkostämma, varvid, då mandattiden utlöper, väljes diverse befattningshavare; justeras å kommunalstämma debiterings-, uppbörds- och kommunalröstlängd, beslutas, å vilken dag ordinarie kommunalstämmor hålles följande år; förrättas i stad (utom Stockholm) val av stadsfullmäktige vart annat år; i stad, där ej stadsfullmäktige finnes, hålles allmän rådstuga; i alla städer fastställes utgifts- och inkomststat; senast kl. 12 d. 31 skall till kammarrätten ställda besvär över prövningsnämndens beslut lämnas till K. B.

Senast 1 insänder partidistriktens kassörer kvartalsavgift till partikassören; prenumereras på arbetaretidningarna.

Köpes »Folkkalendern» och annan jullitteratur från Frams förlag; prenumereras på Stormklockan för 1917.

1 F	Oskar	♀ u. 4.31 f
2 L	Beata	◐ 2.56 f
3 S	**1 i Adventet**	
	Lydia	
4 M	Barbro	♂ n. 3.53 e
5 T	Sven	
6 O	Nikolaus	
7 T	Agaton	
8 F	Virginia	♃ n. 3.25 f
9 L	Anna	○ 1.44 e
10 S	**2 i Adventet**	
	Malin	
11 M	Daniel	
12 T	Alexander	
13 O	Lucia	☾ *fjärmast*
14 T	Sten	♄ u. 5.40 e
15 F	Gottfrid	
16 L	Assar	♀ u. 5.29 f
17 S	**3 i Adventet**	
	Inge	◑ 7.6 e
18 M	Abraham	
19 T	Isak	♂ n. 3.52 e
20 O	Israel	
21 T	Tomas	
22 F	Natanael	*Vintersolst.*
23 L	Adam	♃ n. 2.24 f
24 S	**4 i Adventet**	
	Eva	● 9.31 e
25 M	**Juldagen**	
26 T	**Annandag Jul**	
	Stefan	☾ *närmast*
27 O	Johannes	
28 T	Menlösa barns dag	
29 F	Abel	♄ u. 4.39 e)
30 L	Set	
31 S	**Sönd. e. Jul**	
	Sylvester	◐ 1.7 e

Statistiska uppgifter om Sverige.

1) **Rikets indelningar** (vid 1915 års början).
Län (jämte Stockholms överståthållarskap) 25; städer 100; köpingar 39; landskommuner (frånsett köpingar) 2,376; fögderier 117; länsmansdistrikt 518.
Hovrätter 3; domsagor 121; tingslag 215.
Stift 13; prosterier (kontrakt) 188; pastorat (utom hov- och garnisonsförsamlingar) 1,403; stadsförsamlingar 137; landsförsamlingar 2,363.

2) **Riksdagsmännens antal.**
I Första kammaren 150; därav valda av landsting 130 och av vissa städer 20.
I Andra kammaren 230, valda i 56 valkretsar.

3) **Folkmängd** (år 1914).
I hela riket 5,679,607; därav mankön 2,777,447 och kvinnkön 2,902,160; å landsbygden 4,156,717 och i städerna 1,522,890.
I Stockholm 386,270; Göteborg 181,500; Malmö 97,868; Norrköping 45,934; Gävle 35,937; Hälsingborg 35,235; Örebro 33,780; Eskilstuna 29,167; Karlskrona 28,127; Jönköping 28,069; Uppsala 27.773; Linköping 24,966; Västerås 23,227; Borås 23,158; Lund 22,578; Karlstad 18,673; Halmstad 18,527; Sundsvall 16,668; Landskrona 16,555; Kalmar 15,917.

Länens folkmängd och areal (land och vatten):

Län	Areal Kv.-km.	Folkmängd	Län	Areal Kv.-km.	Folkmängd
Stockholms stad .	113	386,270	Skaraborgs län . . .	8,480	241,129
Stockholms län . . .	7,763	225,787	Värmlands län . . .	19,324	260,327
Uppsala län	5,313	131,751	Örebro län.	9,134	211,808
Södermanlands län .	6,811	183,450	Västmanlands län . .	6,708	161,092
Östergötlands län . .	11,049	299,561	Kopparbergs län . .	29,870	241,183
Jönköpings län . . .	11,522	218,063	Gävleborgs län . . .	19,728	258,955
Kronobergs län . . .	9,910	156,863	Västernorrlands län .	25,533	258,683
Kalmar län	11,540	227,529	Jämtlands län . . .	51,556	122,902
Gottlands län. . . .	3,160	55,525	Västerbottens län . .	58,934	168,378
Blekinge län	3,015	150,499	Norrbottens län. . .	105,520	171,759
Kristianstads län . .	6,456	234,554	Vänern Vättern, Mälaren, Hjälmaren	9,122	—
Malmöhus län . . .	4,833	472,968			
Hallands län	4,921	147,015			
Göteborgs o. Bohus län	5,047	400,668			
Älvsborgs län . . .	12,729	292,888	Summa	448,091	5,679,607

4) **Folkmängdens förändringar** (år 1912).
Vigda par 33,149; därav inför borgerlig myndighet 3,502.
Upplösta äktenskap 25,996; därav genom döden 25,337 och genom skilsmässa 659.
Levande födda barn 132,868; därav oäkta 20,359.
Dödfödda barn 3,322; därav oäkta 640.
Döda personer (dödfödda ej inräknade) 79,241.
Emigranter 18,117; därav till Förenta Staterna 13,896.
Immigranter (inflyttade) 8,296; därav från Förenta Staterna 4,681.
Förändringar (i runda tal) år 1914: vigda par 32,800; levande födda 129,500; döda 78,200; emigranter 12,900; immigranter 8,600.

5) **Areal,** i kvadratkilometer.
Hela riket 448,091; därav land 410,353 och vatten 37,738.
Angående länens areal, se ovanstående tabell.

6) **Jordens fördelning** (år 1913), i hektar.
Trädgård 46,020; åker 3,677,278; äng (naturlig) 1,273,883; skogbärande mark 22,234,479; annan utmark 13,803,750. Hela ägovidden (utan vatten) 41,035,360.

7) **Åkerjordens användning** (år 1913), i hektar.
Höstsäd 470,771; vårsträsäd 1,177,563; baljväxter 38,719; potatis 152,429; andra rotfrukter 105,171; spånadsväxter 1,397; gräs och andra foderväxter 1,389,165; andra växtslag 1,620; träda 346,938.

8) **Skörd** (år 1914), i deciton.
Vete 2,305,750; råg 7,010,540; korn 2,655,180; havre 7,628,710; blandsäd 1,957,420; ärter 195,130; bönor 20,320; vicker 65,920; potatis 17,202,850; sockerbetor 8,772,580; foderrotfrukter 24,693,480; hö 52,410,120; halm 30,117,090.

9) **Kreaturens antal** (år 1913).
Hästar 596,136; oxar 139,000; tjurar 51,323; kor 1,841,991; ungnöt 688,427; får 988,163; getter 71,054; svin 967,684.

10) **Vägars längd,** i kilometer.
Allmänna vägar (år 1912) 63,477; därav landsvägar 19,049; bygdevägar 43,477; stadsvägar 951.
Järnvägar (år 1914) 14,762; därav statens järnvägar 4,857; enskilda järnvägar 9,905.

11) **Fartyg,** om 20 bruttoton och däröver (år 1913).
Segelfartygs antal 1,509 om 177,806 bruttoton. Ångfartygs antal 1,313 om 1,026,199 bruttoton och 560,939 hkr.

12) **Riksstat** (beräknad för år 1916) m. m., i kronor.

Inkomster: egentliga inkomster 224,268,600 (därav mantalspenningar 850,000, skatt på inkomst, förmögenhet och rörelse 69,750,000, tullar och acciser 146,100,000); inkomster av statens produktiva fonder 60,103,600 (därav nettobehållning av statens affärsverksamhet 53,615,000); andel i riksbankens vinst för år 1914 8,760,000; i anspråk tagna kapitaltillgångar 53,875,200; lånemedel 53,675,000. Summa 400,682,400.

Utgifter: verkliga statsutgifter 346,229,400 (därav ordinarie anslag 178,246,245, extra ordinarie anslag 93,744,891, riksdagskostnader m. m. 1,586,000, räntor å statsskulden 33,075,200, engångskostnader för försvaret 29,577,064); utgifter för kapitalökning 64,453,000 (därav för statens affärsverksamhet 37,233,700, statens utlåningsfonder 2,180,000, avbetalning av statsskulden 4,839,300, kostnader för tobaksmonopolet 20,200,000). Summa 400,682,400.

Bevillning (år 1914) av fast egendom 455,102; av inkomst 1,354,090. Inkomst- och förmögenhetsskatt (år 1914) 44,171,718.

Statsskuld (år 1913) 622,560,572. Statens tillgångar (år 1913) 1,927,451,433 efter avdrag av statsskulden 1,304,890,861.

13) **Kommunernas finanser** (år 1912), i kronor.

Landkommunerna: Inkomster 62,825,262; därav kommunalutskylder 41,092,670. Utgifter 62,732,068; därav för kyrkliga ändamål 11,113,215; folkskola 27,557,060; fattigvård 15,695,454. — Tillgångar: 170,150,929. Skulder 71,414,935.

Stadskommunerna: Inkomster 136,539,686; därav kommunalutskylder 54,158,379. Utgifter 148,921,379; därav för kyrkliga ändamål 6,393,739; undervisning 19,752,875; fattigvård 11,160,166. — Tillgångar 724,390,221. Skulder 528,011,718.

Landstingen: Inkomster 14,171,311; därav landstingsskatt och sjukvårdsavgift 7,132,526. Utgifter 14,668,324; därav för hälso- och sjukvård 10,588,176. — Tillgångar 45,586,568. Skulder 19,292,148.

14) **Postsparbanken och sparbanker.**

Postsparbankskontor (år 1913) 3,360; motböcker 578,254; innestående behållning 48,075,655 kronor.

Sparbanker (år 1913) 440; avdelningskontor 448; kvarstående insättare 1,717,694; deras behållning 952,605,043 kronor; sparbankernas fonder 80,389,720 kronor.

1916 års marknader.

Beteckningar.

* betecknar marknader, som pågå längre än en dag.

† betecknar de frimarknader, å vilka Kungl. Maj:ts Befallningshavande uppgivit betydligare kreaturshandel äga rum.

(kr. m.) betecknar marknader, som äro avsedda allenast för handel med kreatur, lantmannavaror och alster av inhemsk husslöjd.

Länen, inom vilka marknaderna å landet hållas, äro så förkortade:

Gtb. Göteborg och Bohus.	Krb. Kronobergs.	Vbt. Västerbottens.
Hal. Hallands.	Krs. Kristianstads.	Vml. Värmlands.
Jkp. Jönköpings.	Nbt. Norrbottens.	Ävb. Älvsborgs.
Jtl. Jämtlands.	Sdm. Södermanlands.	Ögl. Östergötlands.
Klm. Kalmar.	Skb. Skaraborgs.	Örb. Örebro.

Januari.

Filipstad (häst- o. kr. m.) den 12
Karlstad (häst- o. kr. m.) 20
Lycksele*, Vbt. 13
Säffle köping (häst- o. kr. m.), Vml. 11
Åsele (kyrkoplats)* Vbt. 11
Örebro*,[1] 27

Februari.

Arjeplog*, Nbt. . . den 10
Bredgård i Ströms socken (kr. m.)*, Jtl. 3
Hova*†, Skb. 4
Jockmock*, Nbt. . . . 1
Uppsala (häst- o. kr. m.) 1
Växjö* 16

Mars.

Burträsk (kr. m.), Vbt. den 23
Eskilstuna (hästm.) . . 31
Falköping 30
Gölingstorp Ävb. . . . 30
Källabergs järnvägsstat. (häst- o. kr. m.) Klm. 21
Li lköping (kr. m.) . . . 14
Ljungby (kr. m.), Krb. . 9
Lycksele*, Vbt. 9
Mahult (kr. m.), Hal. . . 10
Mariestad 15
Moholms järnvägsstation (kr. m.), Skb. 8
Nybyn (Nysätra), Vbt. . 18
Pålsboda (kr. m.), Örb. . 30
Skara (häst- o. kr. m.) . 17
Timmersdala (kr.m.), Skb. 16
Vara kpg (hästmarknad), Skb. 8
Östersund (kr. m.)* . . 8

[1] Å denna marknad förekommer även hästhandel.

April.

Arvika (häst- o. kr. m.) den 6
Askersund (kr. m.),[1] . . 18
Burseryd (kr. m.), Jkp. . 6
Enebacken†, Skb. . . . 18
Figeho m (kr. m.), Klm. 27
Gnesta (hästm.), Sdm. . 4
Gränna (kr. m.) 26
Grästorp (kr. m.), Skb. . 7
Gunnarp (kr. m.), Hal. . 7
Halmstad (kr. m.) . . . 12
Hjo (kr. m.)* 14
Hultet (kr. m.), Krb. . . 26
Kalmar (hästmarknad) . 14
Karlstad (häst o. kr. m.) 26
Kristinehamn (häst- o. kr. m.) 12
Lamhult (kr. m.), Krb. . 11
Lerbäck (kr. m.), Örb. . 7
Linköping (häst- o. remontmarknad) . . . 11
Lund (kr. m.) . . . 5 o. 19
Långaryd (kr. m.), Jkp. 18
Mölltorp (kr. m.), Skb. . 14
Näshult (kr. m.), Jkp. . 28
Nässjö (kr. m.) 19
Nöttja Algutsgård (kr.m.), Krb. 11
Odensbacken (kr. m.), Örb. 27
Rabbalshede (hästmarknad), Gtb. 19
Ramkvilla (kr. m.), Jkp. 6
Ryd (kr. m.), Krb. . . . 27
Rydaholm (kr. m.), Jkp. 14
Sandhems järnvägsstat. (kr. m.), Skb. 12
Skillingaryd (kr.m.). Jkp. 6
Skänninge (häst- o. remontmarkn.) 13
Skövde* 7
Stockaryd (kr. m.). Jkp. 26
Strängsered (kr. m.), Ävb. 17
Svenljunga, Ävb. . . . 19
Säffle köping (häst- o. kr. m.), Vml. 4
Tidaholm (häst- o. kr. m.) 12
Torup (kr. m.), Hal. . . 4
Tranemo, Ävb. 15
Tranås kpg (kr. m.), Jkp. 28
Trädet, Ävb. 13
Töreboda (häst- o. kr. m), Skb. 5
Varberg (kr. m.) 5
Vegby Yttergården (kr. m.), Ävb. 12
Vislanda (kr. m.), Krb. . 28
Vittsjö, Krs. 5
Västerås (hästm.) . . . 19
Ås (kr. m.), Jkp. . . . 7
Åsen (kr. m.), Sdm. . . 14
Åtvidaberg (kr. m.), Ögl 14
Örebro (häst- o. kr. m.) . 5
Österbymo (kr. m.), Ögl. 19

Maj.

Eksjö (kr. m.) . . den 5
Gårdspånga (kr. m.), Klm. 5
Jönköping (kr. m.) . . . 26
Ladugårdsgärdet vid Stockholm (kr. m.) . . 3
Moheda (kr m.), Krb. 2
Ulricehamn (kr. m.) . . 23

Juni.

Algutsrum†, Klm. . den 30
Borgholm (kr. m.) . . . 28
Broby, Krs. 7
Eriksmåla (kr. m.), Krb. 20
Gislaved (kr. m.), Jkp. . 6
Klövdala (kr. m.), Klm. . 6
Ljungby (kr. m.), Krb. . 29
Mörbylånga (kr.m.), Klm. 9
Sandhems järnvägsstat. (kr. m.), Skb. . . . 6
Sandsjö (kr. m.), Jkp. . 22
Skara (häst- o. kr. m.) . 16
Vetlanda (kr. m.), Jkp. . 9
Vireda (kr. m.), Jkp. . . 16
Vretstorp (kr. m.), Örb. 6
Växtorps by (kr. m.), Hal. 7
Värnamo (kr. m.), Jkp. . 8
Växjö (kr. m.) 14

Juli.

Kivik†, Krs. . . . den 25
Malmö (ullmarkn.) . . . 4
Svenljunga (kr. m.), Ävb. 7

Augusti.

Askersund (kr. m.) den 25
Dädesjö (kr. m.), Krb. . 23
Grästorp (kr. m.), Skb. . 4
Hälsingborg (rem.-m.) . 16
Ingatorp (kr. m.), Jkp. . 18
Lamhult (kr. m.), Krb. . 22
Moheda (kr. m.), Krb. . 4
Rabbalshede (hästm.), Gtb. 30
Rockneby (kr. m.). Klm. 4
Sandsjö†, Jkp. 17
Skänninge*† 17
Unnaryd i Mo härad (kr. m.), Jkp. 4
Vetlanda (kr. m.), Jkp. 25
Virserums by (kr. m.), Klm. 3
Vrigstad, Jkp. 11
Åsheda Kexegård (kr. m.), Krb. 10

September.

Adelöv†, Jkp. . . den 15
Borgholm (kr. m.) . . . 8
Broby, Krs. 20
Brostugan i Skede (kr. m.). Jkp. 1
Ed (kr. m.), Klm. . . . 26
Eriksmåla (kr. m.), Krb. 5
Eskilstuna (hästmarkn.) 29
Falkenberg (hästm.) . . 20
Figeholm kr. m.), Klm. . 5
Filipstad (häst- o. kr. m.) 13
Forserum (kr. m.), Jkp. 8
Gislaved (kr. m.), Jkp. . 7
Godegårds järnvägsstat. (kr. m.). Ögl. 21
Gunnarp (kr. m.), Hal. . 7
Gårdspånga (kr. m.), Klm. 22
Gölingstorp, Ävb. . . . 21
Hova*†, Skb. 13
Hultet (kr. m.), Krb. . . 14
Kalmar (hästmarkn.) . . 7
Linköping (hästmarkn.) . 5
Ljungby (kr. m.), Krb. . 27
Lommaryd†, Jkp. . . . 6
Långaryd (kr m.), Jkp. 5
Mahult (kr. m.), Hal. . . 1
Mariestad*† 26
Markaryd (kr. m.), Krb. . 26
Moholms järnvägsstation (kr. m.), Skb. 13
Nora (kr. m.) 12
Nottebäcks Nöbbeled (kr. m.), Krb. 7
Näshult, Jkp. 21
Nässjö kr. m.) 22
Odensbacken (kr.m.), Örb. 21
Regna, Ögl. 19
Ryd (kr. m.), Krb. . . . 20
Rydaholm (kr. m.), Jkp. 20
Sjönevad (kr. m.), Hal. . 19
Skövde (remontmarkn.) . 22
Stockaryd (kr. m.), Jkp. 12
Svenljunga, Ävb. . . . 2
Torsö (kr. m.), Skb. . . 11
Tranemo, Ävb. 16
Tranås kpg (kr. m.), Jkp. 19
Töreboda (häst- o. kr. m.), Skb. 20
Ulrika (kr. m.), Ögl. . . 26
Vara köping (hästm.), Skb. 13
Virserums by (kr. m.), Klm. 8
Vislanda (kr. m.), Krb. . 19
Vrå (kr. m.), Krb. . . . 29
Växtorps by (kr. m.), Hal. 8
Värnamo (kr. m.), Jkp. . 14
Västerås (remontm.) . . 30
Årjäng (häst- o. kr. m.), Vml. 20
Åsen (kr. m.), Sdm. . . 20
Åtvidaberg (kr. m.), Ögl. 7
Östersund (kr. m.)* . . 13

[1] Å denna marknad förekommer även hästhandel.

Oktober.

Algutsrum (kr.m.), Klm. den 6
Bellö mo, Jkp. 5
Burseryd (kr. m.), Jkp. . 10
Byle by (kr. m.), Ögl. . 20
Dädesjö (kr. m.), Krb. . 19
Edsbergs Sanna (kr. m.), Örb. 5
Eksjö (kr. m.) 6
Emma gästgivargård, Örb. 20
Enebacken†, Skb. . . . 10
Falköping† 27
Getterum (kr. m.), Klm. . 6
Gnesta (hästm.), Sdm. . 3
Gränna (kr. m.) 27
Grästorp (kr. m.), Skb. . 4
Hallsberg (kr. m.), Örb. . 12
Halmstad (kr. m.) . . . 11
Hjo (kr. m.)* 19
Hultsfred (kr. m.), Klm. . 5
Hällestads järnvägsstation (kr. m.), Ögl. . . 5
Jönköping (kr. m.) . . . 12
Klövdala (kr. m.), Klm. . 19
Kristinehamn (kr. m.). . 11
Ladugårdsgärdet vid Stockholm (kr. m.) . . 4
Lamhult (kr. m.), Krb. . 20
Lidköping (kr. m.) . . . 19
Linneryd (kr. m.), Krb. . 3
Malmbäcks järnvägsstation (kr. m.), Jkp. . . 13
Malmköping (kr.m.), Sdm. 6
Moheda (kr. m.), Krb. . . 6
Målilla (kr. m.), Klm. . . 10
Mölltorp (kr. m.), Skb. . 17
Mönsterås (kr. m.), Klm. 3
Mörbylånga (kr. m.), Klm. 12
Nöttja Algutsgård (kr. m.), Krb. 4
Ramkvilla (kr. m.), Jkp. . 11
Rännareslätten (kr. m.), Klm. 3
Sandhems järnvägsstation (kr. m.), Skb. . . 20
Skara (häst- o. kr. m.) . 6
Skillingaryd (kr. m.), Jkp. 17
Skänninge (häst- och remontmarkn.) 6
Skövde*† 13
Strängsered (kr. m.), Ävb. 13
Tidaholm (häst- o. kr. m.) 11
Tidan (kr. m.), Skb. . . 4
Timmersdala (kr. m.), Skb. 5
Torup (kr. m.), Hal. . . 6
Trädet, Ävb. 20
Töreboda (häst- o. kr. m.), Skb. 11
Ulricehamn (kr. m.) . . 6
Unnaryd i Mo härad (kr. m.), Jkp. 5
Uppsala (kr. m.) 10
Varberg (kr. m.) 4
Vegby Yttergården (kr. m.), Ävb. 14
Vetlanda (kr. m.), Jkp. . 20
Vireda, Jkp. 24
Vittsjö, Krs. 20
Väring†, Skb. 12
Växjö† 18
Ås (kr. m.), Jkp. 6
Åsheda Kexegård (kr. m.), Krb. 10
Örebro (häst- o. kr. m.) . 4
Österbymo (kr. m.), Ögl. 3

November.

Arvika (häst- o. kr. m.) den 2
Ingatorp (kr. m.), Jkp. . 2
Karlstad (häst- o. kr. m.) 30
Kristdala (kr. m.), Klm. . 3
Pålsboda (kr. m.), Örb. . 9
Säffle köplng (häst- o. kr. m.), Vml. 1
Vretstorp (kr. m.) Örb. . 3
Vrigstad†, Jkp. 10
Överby i Undenäs s:n (kr. m.), Skb. 3

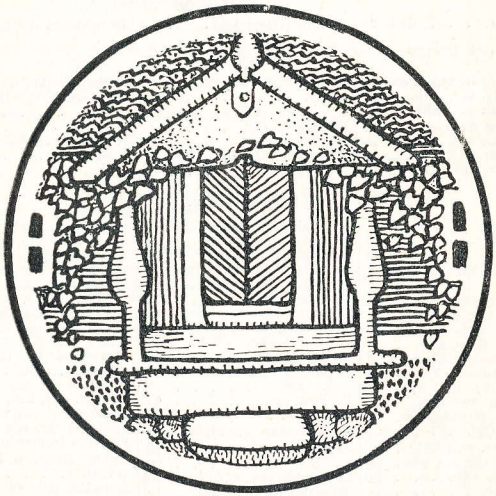

Sid. 5—20 tryckta hos Almqvist & Wiksells Boktryckeri-A.-B., Uppsala 1915.

Råd vid brevskrivning.

Adressen.

Postförsändelse bör ha tydlig och fullständig adress, angivande mottagarens yrke, befattning eller titel, för- och tillnamn eller firma, hemvist eller bostad samt nedtill i högra hörnet, hälst med understrykning, namnet å bestämmelseortens postanstalt. Å försändelse till utlandet utsättes även adresslandet. Avsändare bör angiva sitt namn och sin adress å försändelsens yttersida; därigenom underlättas försändelsens återställande för den händelse adressaten ej anträffats.

Post till Stockholm

bör, om den är avsedd att utdelas genom brevbärare, betecknas:

För Nedre Norrmalm . . . . . *Stockholm C.*
» Kungsholmen . . . . . *Stockholm K.*
» Staden mellan broarna, Helgeandsholmen el. Riddarholmen *Stockholm St.*
» Södermalm . . . . . *Stockholm Sö.*
» Västra Östermalm . . . . . *Stockholm Ö.*
» Östra Östermalm, Djurgården el. Skepps- och Kastellholmarna *Stockholm Ö. Dj.*
» Vasastaden el. Övre Norrmalm *Stockholm Va.*

Inrikes postförsändelser.

Brev kostar i befordringsavgift 10 öre för 20 gram, 20 öre för 20 t. o. m. 125 gram och 30 öre för 125 t. o. m. 250 gram, vilket är högsta medgivna vikt för ett inrikes brev.

Lokalbrev betalas med 5 öre för högst 20 gram, 10 öre för 20 t. o. m. 125 gram och 15 öre för 125 t. o. m. 250 gram.

Kortbrev tillhandahålles à 5 öre (för lokalbefordran) och à 10 öre.

Brevkort kostar 5 öre stycket. Dubbelt brevkort (med betalt svar) kostar 10 öre.

Korsband. För inländsk tidning, tidskrift m. m. är avgiften 1 öre för 50 gram eller del därav, dock minst 4 öre (lokalförsändelse minst 2 öre). Andra trycksaker och affärshandlingar (högsta vikt 2 kg.) samt varuprov (högsta vikt 350 gr.) kostar 4 öre för 50 gr., dock minst 10 öre för affärshandlingar och 8 öre för varuprov (lokalförsändelser hälften så mycket). Döljes i korsband brev eller annan enskild skriftväxling, böte avsändaren 5 kronor.

Paket befordras för 30 öre, då det väger högst 1 kg., för 50 öre, då det väger över 1 t. o. m. 3 kg., för 75 öre

över 3 t. o. m. 5 kg., 90 öre över 5 t. o. m. 5½ kg. o. s. v. med tillägg av 15 öre för vart överskjutande ½ kg. eller del därav. I paket får, bland annat, icke försändas: spritdrycker, eldfarliga oljor, explosiva, lätt antändliga eller farliga ämnen, förseglade brev.

Utöver dessa befordringsavgifter betalas vid inlämnandet: för rekommenderad försändelse 15 öre. Sådan försändelse utlämnas endast mot kvitto, och ersättes avsändaren med 36 kr., om försändelsen förkommer;

för assurerad försändelse för vilken av avsändaren åsättes ett visst värde, som honom ersättes om försändelsen förkommer: 30 öre för värde av högst 500 kr., 50 öre för värde över 500 men ej över 1,000 kr.; för värde över 1,000 kr. men ej över 5,000 kr. erlägges 50 öre för 1,000 kr. med tillägg av 2 öre för varje överskjutande värde av 100 kr. eller del därav. För högre belopp gäller särskilda bestämmelser;

för postförskottsförsändelser 10 öre, då postförskottet uppgår till högst 5 kronor; 15 öre, upp till 25 kr.; 25 öre, upp till 50 kr.; 30 öre, upp till 100 kr.; 35 öre, upp till 250 kr.; 40 öre, upp till 500 kr.; 50 öre, upp till 750 kr.; samt 60 öre, upp till 1,000 kr.

För postanvisning skall avsändaren erlägga samma avgift som för postförskott.

Pänningar, huru ringa beloppet än må vara, bör aldrig sändas med post annat än i rekommenderad eller assurerad försändelse eller medelst postanvisning.

Tidningar och tidskrifter kan genom prenumeration beställas å den postanstalt, genom vilken de skall utdelas, och betalas i enlighet med särskild taxa, som finnes tillgänglig å varje postanstalt.

Postförsändelser till utlandet.

För brev till Danmark eller Norge, vilket i vikt ej överstiger 250 gram, betalas samma som för sådant brev till inrikes ort; men väger brevet över 250 gr., erlägges samma avgift som för brev till annat främmande land (se nedan!). Avgiften för brevkort är 5 öre stycket. Till övriga länder och orter såväl inom som utom Världspostföreningen utgör befordringsavgiften: för brev, om vikten icke överstiger 20 gr., 20 öre samt, om brevet har högre vikt, 20 öre för de första 20 grammen och 10 öre för varje överskjutande vikt av 20 gram eller del därav; för brevkort 10 öre stycket. — För korsband till utlandet är avgiften 5 öre för 50 gr., dock så att lägsta avgiften för affärshandlingar till Danmark eller Norge utgör 10 öre och till utlandet i övrigt 20 öre och lägsta avgiften för varuprov är 10 öre. — Rekommendation av postförsändelse kostar 15 öre.

DET FÖRFLUTNA.

Och dagarna, som flytt och gått —
vem minns dem alla nu?
Allt ont, allt gott, vi av dem fått,
slog klockans kläpp itu.
Allt ljuvt vi lekt
i barndomsland,
allt kärt vi smekt
med hårdnad hand
är höljt av glömskans vita sand.

En dag gick fram med uppsyn grå
allt under bann och larm —
en smög på tå med guldstänk på
sin solljusvita barm.
En var ett prång
med fukt som dröp,
en bar ett fång
av frukt som stöp
när höstens hot omkring oss kröp.

Men alla tog vi som de kom
och alla höll vi av;
när de om aftonen gått om,
vi följde dem till grav. —
En dag, om grå
som vägens grus,
den gör en vrå
i själens hus
mer ljus än nattens alla ljus.

BERNH. BENGTSSON.

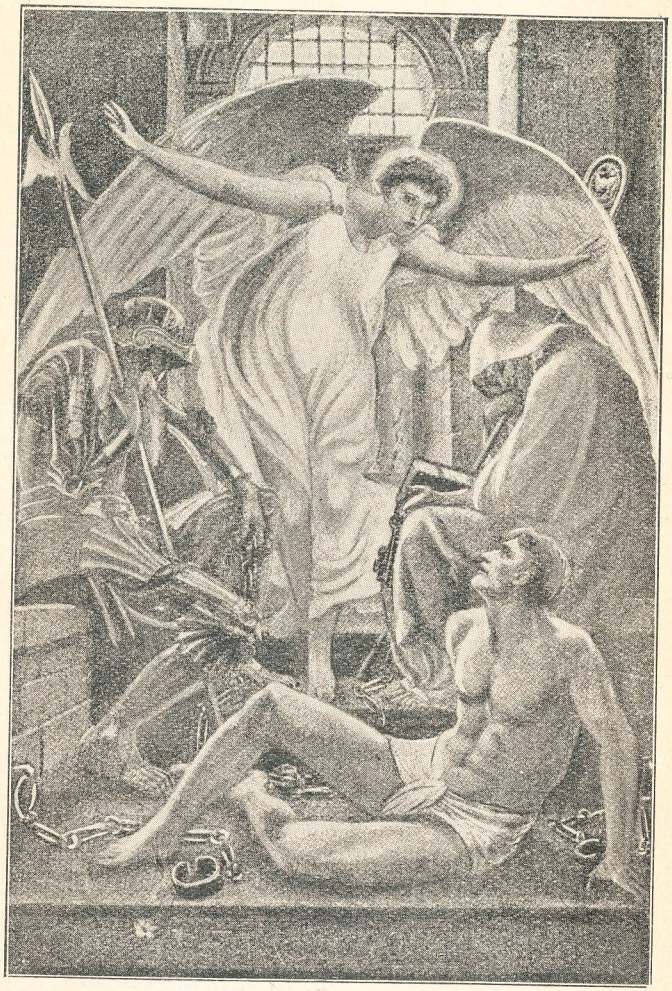

WALTER CRANE: FRIHETEN befriar den i militarismens och prästväldets bojor slagna arbetaren.

Svenska ungdomsrörelser.

Av

K. Kilbom.

(Efter uppgifter från respektive organisationer.)

I en tid då kampen om ungdomen står skarpare än någonsin kan det vara på sin plats att i korta drag lämna en översikt av i Sverge verkande och mera betydelsefulla ungdomsorganisationer. Därvid tages då ingen hänsyn till om respektive föreningar ledes av ungdom eller denna endast rekryterar dem, eller om ungdomarna såväl leder som rekryterar. Bland de ungdomsorganisationer som är mäst kända över hela vårt land och i alla avseenden starkast byggda torde då den socialdemokratiska komma främst.

Socialdemokratiska ungdomsförbundet.

Socialdemokratiska ungdomsförbundet bildades den 24 mars 1903 efter en utbrytning ur dåvarande socialistiska ungdomsförbundet. Starten skedde å ett möte i Malmö Folkets hus' fästsal och valdes därvid en interimstyrelse på 9 personer, som även fick i uppdrag att vidtaga åtgärder för startandet av en förbundstidning. Denna kom också inom kort till stånd, redan 1 maj trycktes Fram i en upplaga av 3,500 ex., vilken senare ökade så att den i sina glansdagar var uppe i en upplaga på omkring 40,000 ex.

Att tiden var mogen för en socialdemokratisk ungdomsrörelse visar det faktum, att förbundet redan 1905 räknade 5,000 medl. i 89 klubbar. Från denna tid började förbundet också ett intensivt arbete, en agitation som omfattade hela landet. Medlemsantalet steg nu

snabbt och är medlemmarna f. n. omkring 8,000 fördelade på omkring 300 klubbar. Dock, medlemsantalet har varit såväl högre som lägre, högre före storsträjken, lägre efter densamma. F. n. är det emellertid i uppåtgående och den tid är kanske icke avlägsen då det ånyo har samma höjd som före det sociala kriget 1909.

För medlemskap i Socialdemokratiska ungdomsförbundet gäller att ha fyllt 15 år — i undantagsfall kan dock medlemskap vinnas tidigare — och besjälas av vilja att arbeta för avskaffandet av arbetareklassens ekonomiska, politiska och andliga betryck, att arbeta för socialismen. Var och en som vill bli medlem har endast att

Z. HÖGLUND.

ERNST ÅSTRÖM.

infinna sig å ett klubbmöte och anmäla sig för styrelsen. Inget hemlighetsmakeri, inga löftens givande, inga ceremonier — endast detta: vill du arbeta för socialismen, är du välkommen i de unga socialdemokraternas led.

Socialdemokratiska ungdomsförbundet arbetar organisatoriskt fullt självständigt men ideellt gemensamt med Socialdemokratiska arbetarepartiet. Dess ledning utgöres av Centralstyrelsen (C. S.), 15 personer, av vilka 8 är bosatta i landets skilda delar och 7 i Stockholm. Dessa senare utgör det s. k. verkställande utskottet (V. U.), som inom sig utser två ordförande, f. n. Z. Höglund och Ernst Åström, en sekreterare, K. Kilbom, vice sekreterare, Sven Larsson, samt de tre övriga, Carl Ståhlberg,

Viktor Ek och Björn Dalström, bisittande ledamöter. Ledningen av förbundet handhaves under ansvar inför Centralstyrelsen, som i sin tur är ansvarig inför kongresserna, av Verkställande utskottet. Centralstyrelsen har ordinarie sammanträde en gång om året, vanligen i mars månad då V. U:s fögderi för förflutet kalenderår granskas. C. S. består av följande personer: småbrukaren David Flood, Boda (vald 1912), författaren Ture Nerman, Stockholm (1910—1912 och senast vald 1914), plåtslagaren V. Holmqvist, Luleå (vald 1914), jordbrukaren H. F. Spak, Eneby, Fjärdhundra (vald 1912), målaren Otto Flyckt, Hällestad (vald 1914), expeditören E. Malmsjö, Ängelholm (vald 1914), skräddaren Rob. Berglöv, Sveg (vald 1914) och textilarbetaren John Ward, Norrköping (vald 1912).

Socialdemokratiska ungdomsförbundets organ var till i april 1912 månads-tidskriften Fram, vilken emellertid nämnda tidpunkt av flera skäl nedlades efter beslut av årets kongress. Förbundets nuvarande organ (sedan januari 1910) är veckotidningen Stormklockan — redaktör sedan tidningens start 1908 av Stockholmsklubbarna, Z. Höglund — vilken torde vara så pass känd att presentation är överflödig. Till 1 juli 1915 utkom Stormklockan i 4-sidigt format till ett pris av 5 öre och efter nämnda dag i 8-sidigt format till ett pris av 10 öre. I sitt nuvarande skick fyller tidningen såväl den rent agitatoriska som socialistiskt-politiskt upplysande uppgift, som den socialdemokratiska ungdomen satt sig före. Dess upplaga har varierat avsevärt. Sålunda var den före storsträjken 1909 uppe i 32,000 ex. men befinner sig f. n. omkring 20,000. Nämnas kan att tidningens upplaga icke sjönk nämnvärt efter prisförhöjningen 1 juli 1915.

Socialdemokratiska ungdomsförbundet har dock icke nöjt sig med muntlig agitation och agitation genom sina tidningar, det driver också en avsevärd förlagsrörelse under firma Förlags A.-B. Fram. Å detta förlag har utkommit en massa broschyrer och större böcker i upplagor som varierat mellan 3,000 och 500,000. Av författare som under åren medarbetat på förlaget kan nämnas: Aug. Strindberg, Ellen Key, Bengt Lidforss,

Fabian Månsson, Victor Berglund, Z. Höglund, C. N. Carleson, Fredrik Ström, Algot Ruhe, Carl Lindhagen, Einar Sjövall (professor), Frida Steenhoff, Erik Heden, E. Bernstein, Ture Nerman m. fl., m. fl. En ungefärlig föreställning om förlagets arbete får man då det nämnes att omsättningen 1914 var nära 50,000 kr. Alla förlagsalster säljes kontant och tar förlaget emot kommissionärer från alla håll.

Den socialdemokratiska ungdomen bedriver ett omfattande studiearbete. Trots att förbundet är anslutet till Arbetarnas bildningsförbund har det egen studieledare,

K. KILBOM.

sedan 1912 K. Kilbom, och väl den största bildningsorganisationen av alla ungdomsrörelser.

Från att 1907—08 ha haft få studiecirklar och bedrivit ringa direkt bildningsarbete — förklarligt nog, alldenstund man till dess hade fullt upp med yttre agitation — har detta från 1912 ökats år från år. Den 31 maj 1913 hade förbundet således 26 studiecirklar med tillsammans 338 medl. Klubbarna hade dessutom under vintern 1912—13 ordnat 5 föreläsningskurser omfattande 29 en-timmes föreläsningar. Den 31 maj 1914 hade förbundet 45 studiecirklar med tillsammans 523 medl. Under vintern 1913—14 hade ungdomsklubbarna anordnat 7 föreläsningskurser omfattande 44 föreläsningar. Därtill hade klubbarna gemensamt med andra organisationer anordnat flera föreläsningskurser. Instruktionskurser omfattande 7 föreläsningar var hade klubbarna anordnat 5 stycken och därtill en samman med Nykterhetsorden Verdandi.

Den 31 maj 1915 hade ungdomsförbundet 75 cirklar med 738 medl. Under vintern hade klubbarna därtill anordnat 7 instruktionskurser med tillsammans 43 föreläsningar och 6 föreläsningskurser omfattande sammanlagt 24 föreläsningar. Dock icke tänker den socialdemokratiska ungdomen stanna vid detta. Redan har den över 80 studiecirklar och till efter nyåret är flera instruktionskurser behandlande såväl studie- som förbundsarbetet planerade. Allt detta visar hur starkt kunskapsbehovet gör sig gällande hos den arbetande ungdomen och hur det trots stora ekonomiska svårigheter framprässas stora resultat.

Socialdemokratiska ungdomsförbundet har sitt säte i Stockholm — till 1 januari 1910 i Malmö — och är dess adress Stockholm Sö.

Sverges frisinnade ungdomsförbund

bildades den 26 sept. 1909 i Katrineholm. Medverkande var därvid redaktörerna A. Grundel, nuvarande ombudsman i Frisinnade landsföreningen, K. Elfstadius, nu medarbetare i Aftontidningen samt hr Nils Eriksson, St. Mellösa. Frisinnade ungdomsförbundet ansluter sig i huvudsak till Frisinnade landsföreningen, och har till uppgift att verka för den frisinnade ungdomens sammanslutning och fostran till duglighet och intresse för deltagande i det samhälleliga reformarbetet. Denna sin uppgift vill förbundet fylla genom anordnande av föredrag och diskussioner, upplysningskurser och studiecirklar m. m.

Inträde som medlem i förbundets lokalavdelning eller som direkt medlem av förbundet kan vinnas av varje ung man eller kvinna mellan 17 och 35 år, som skriftligen förklarar sig omfatta förbundets uppgift och icke tillhöra någon annan politisk ungdomsorganisation eller annat politiskt parti.

Passivt eller understödjande medlemskap kan erhållas av envar, man eller kvinna.

Efter fyllda 35 år övergår aktiv medlem till passiv.

Frisinnade ungdomsförbundets ledning består av en förbundsstyrelse, 10 personer, vald på ombudsmötet; ordf. väljes särskilt. Styrelsen utser inom eller utom sig sekreterare och kassaförvaltare samt två andra ledamöter, vilka jämte ordföranden utgör förbundsstyrelsens arbetsutskott och där innehar motsvarande funktioner. Då sekreteraren icke samtidigt är redaktör för förbundets tidning, skall även redaktören anses som självskriven medlem av arbetsutskottet. Till kassaförvaltare kan endast utses medlem, som uppnått myndig ålder. Arbetsutskottets ledamöter bör så vitt möjligt vara bosatta på samma plats.

Arbetsutskottet åligger särskilt:

1) att uppehålla förbindelsen med lokalavdelningar och direkta medlemmar;
2) att uppehålla förbindelse med Frisinnade landsföreningens verkställande utskott;
3) att anordna föredrag och utgiva skrifter m. m. samt att i dessa avseenden med råd och dåd bistå förbundets lokalavdelningar;
4) att besluta rörande icke löpande utgifter för förbundet;
5) att tillse att räkenskaper föres över utskottets inkomster och utgifter, och ansvarar utskottet i sin helhet för handhavandet av förbundets tillgångar.

Förbundets organ är kvartalsskriften Frisinnad ungdom, vilken har en upplaga på cirka 500 ex. Förbundsavdelningarnas antal är 10 med tillsammans cirka 300 medl.

Förbundsstyrelsen utgöres sedan årsmötet 1915 av följande personer: ordf. ombudsman A. Grundel, v. ordf. redaktör Josef Nordling, Tranås, redaktör Georg Tjus, kontorschefen Simon Larsson, grosshandlare Teodor Ericson, fröken Rut Schotte, Stockholm, lantbrukare Gustav Andersson, Rasjön, Gustavs, hemmansägare Joh. Gustavsson, Skepared, Skephult, redaktör J. A. Selander, Hudiksvall, kassör Ferd. Andersson, Karlskrona, redaktionssekreterare Gustav Johanson, Östersund, och redaktionssekreterare Josef Lindelöw, Borås.

Som eventuellt ombud i Frisinnade landsföreningen är utsedda fil. lic. Hans Gahn och redaktör G. Tjus.

Arbetsutskottet består av: hrr A. Grundel, ordförande, Georg Tjus, sekreterare, Teodor Ericson, kassör, Simon Larsson, och fröken Rut Schotte.

Redaktör för förbundsorganet Frisinnad ungdom är Josef Nordling, Tranås.

Förbundets adress är: Drottninggatan 92, Stockholm C.

Ungsvenska förbundet

R. ESSÉN.

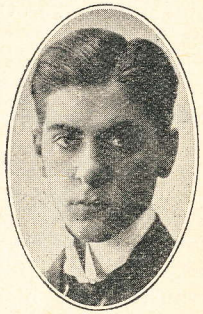

O. EKHOLM.

startades i Stockholm hösten 1908. Så småningom uppkom flera lokalavdelningar, och 1912 bildades en riksorganisation. På ombudsmötet den 17 oktober 1915 beslöts emellertid att upplösa denna. De härefter fristående lokalavdelningarna försäkras emellertid komma att ansluta sig till det den 16 oktober 1915 interimistiskt bildade Sverges nationella ungdomsförbund, i vars interimsstyrelse ordförandeskapet utövas av d:r Karl Hildebrand.

Lokalavdelningar av Ungsvenska förbundet finns f. n. i: Stockholm (sedan våren 1915 två avdelningar), Lidingön, Djursholm, Norrtälje, Uppsala, Norrköping,

Linköping, Vadstena, Ödeshög, Åtvidaberg, Motala, Karlskrona, Göteborg, Ulricehamn, Borås, Målaryd, Bollebygd, Gävle, Falun, Hudiksvall, Härnösand, Östersund. Medlemsantalet i samtliga dessa avdelningar torde tillsammans utgöra cirka 2,500 medlemmar.

Av Stockholmsavdelningarna meddelas, att avdelning II med all sannolikhet i fortsättningen ensam kommer att utgöra Ungsvenska Förbundet i Stockholm, dock även den ansluten till Sverges Nationella Ungdomsförbund. Den andra avdelningen torde vid sin anslutning till det nya förbundet komma att ändra namn. Minimiåldern för inträde i avdelning II, som i november 1915 räknar 174 medlemmar, är 19 år. Kvinnliga medlemmar intas ej. Detta utgör enda inskränkningen. Årsavgift: 2 kr. Adressen är sekreterarens, jur. stud. O. Ekholm, Holländargatan 23. Ordf. i Stockholms avd. är fil. lic. R. Essén.

Sverges Goodtemplares Ungdomsförbund.

(S. G. U.)

Speciella ungdomsföreningar inom I. O. G. T. (Internationella Goodtemplarorden) ha funnits i många år. I Stockholm existerade sedan den 12 augusti 1903 en ungdomsförening bland goodtemplarna därstädes, vars namn först var »Förgät-mig-ej», men som sedan den tillväxt i medlemsantal och styrka kallade sig för »Goodtemplarnas Ungdomsförbund, Stockholm».

År 1905 beslöts på ett möte med detta att inbjuda landets goodtemplarungdomar för bildandet av ett förbund.

Inbjudan blev väl hörsammad och den 15—16 april 1906 sammanträdde i Stockholm representanter till ett antal av 24 från 21 anmälda föreningar, räknande 2,000 medlemmar, varvid förbundet bildades.

Som villkor för medlemskap i förbundet fordras att vara godkänd medlem av Goodtemplarorden. Den första programpunkten innehåller att förbundet skall med goodtemplarordens program till grundval, arbeta för helnykterhetens ideer.

Förbundet arbetar som självständig organisation, men med begränsning inom Goodtemplarorden.

Nu gällande program och stadgar är väsentligt lika de som antogs vid bildandet.

Förbundets ändamål:

att i enlighet med goodtemplarordens program verka för ett rusdrycksförbuds snara genomförande;

att kraftigt verka för reformarbetet inom orden;

att genom en allmänmänskligt bildande propaganda söka motverka det som andligen och kroppsligen verkar nedbrytande, såsom osunt nöjesliv, tobaksbruk m. m.;

att med alla till buds stående hederliga medel motarbeta krigskostnaderna och understödja den modärna, radikala fredsrörelsen;

att i frågor av gemensamt intresse samarbeta med övriga ungdomsföreningar; samt

att för snabbare demokratisering av orden och för samarbete i spörsmål av internationell karaktär träda i närmare förbindelse med ungdomsorganisationer inom I. O. G. T. i olika länder, ävensom verka för bildandet av dylika i de länder, där sådana icke finns.

Förbundet är indelat i distriktföreningar. Avd. erlägger kvartalsskatt med 10 öre pr medlem. Åldersgräns är ej fastställd för förbundet i dess helhet, men vissa avd. ha infört dylik bestämmelse i sina stadgar.

Kongresser har hållits varje år sedan 1906 i Norrköping, då medlemsantalet utgjorde 2,080 i 26 avdelningar till kongressen 1915 i Arvika, och hade förbundet då 94 avdelningar med 4,462 medlemmar.

I ett antal av landets loger, å platser där ej avd. finnes, har förbundet ombud, »S. G. U.-ombud», vilkas antal f. n. är över 700 st.

Vid förbundets bildande och ett antal år framåt stod A. T. Nilsson som den egentlige ledaren. Ordförande de 3 första åren var typografen C. Larsson, Stockholm, vilken nu är sekreterare. Förbundets nuvarande ordförande är landskanslisten Henning Lind, Falun.

Styrelsemedlemmar 1906—1915:

Const. Larsson, Stockholm; A. T. Nilson, d:o; Ivar Vennerström, Sollefteå; Otto Arnold, Stockholm; Emil

Nilsson, Vaxholm; Hildur Törnell, Göteborg; Nils B. Elander, d:o; Gustaf Larsson, d:o; Axel Hellström, Gävle; John Bergström, Upsala; Conrad Jonsson, Stockholm; Edv. Franzén, Stockholm; Gustaf Strömberg, d:o; Erik Lundström, d:o; Henning Lind, Falun; Ernst Åström, d:o; Otto Risberg, Karlskrona; John Andersson, Upsala; Ivar Andersson, Köping; Alb. Rydén, Östersund; C. A. Frändelius, Göteborg; John Sandén, Jönköping; Josef Eklund, Eksjö; Enoch Friman, Halmstad; Alg. Hagerén, Luleå; Axel Sällqvist, Upsala, Carl Schill, Gällö; Edv. Eriksson, Österfors; Nina Forsberg, Hälsingborg; Oskar Franzén, Södertälje; Ivar Filling, Stockholm; Yngve Hagberg, Nynäshamn; John Månsson, Malmö.

Förbundets organ är »Unga Tankar». Dess första nummer utkom som julnummer 1905 och utgavs av Goodt. Ungdomsförbund, Stockholm (sedermera avd. i S. G. U.) Förbundet övertog tidningen vid bildandet. Tidningen har utkommit varje månad, ett år med 2 n:r i månaden. Är nu 16-sidig och kostar 10 öre pr nummer. Utgivningsort är Lidköping. Redaktörer för tidningen har varit Abel Franke och efter honom Erik Lundström. Nuvarande redaktör är Venzel Björkhagen, Karlstad.

Förbundet bedriver egen förlagsrörelse: S. G. U.-Förlaget, Falun.

Förbundets adress: S. G. U., Box 331, Stockholm C.

Ungdomsförbundet Heimdal inom N. G. T. O.

Den 7 april 1901 bildades ungdomsförbundet Heimdal inom N. G. T. O. Banbrytare för förbundet är redaktör Gunnar Hammarlund, på vars förslag föreningen Heimdal i Örebro framförde motion om bildandet. Behovet av ungdomsföreningar inom nykterhetsorganisationerna gjorde sig tidigt gällande, ty de medlemmar, som uppfostrades inom nykterhetsrörelsen, blev snart för stora i barntemplen men betraktades återigen vid inträde i

de äldres avdelningar såsom alltför unga för att kunna aktivt deltaga i logearbetet. Detta gav upphovet till ungdomsföreningarna, som fick i uppdrag att allt vidare utveckla de från barntemplen komna medlemmarna.

Varje ung man eller kvinna, som sympatiserar med förbundets ideer, kan ansluta sig till närmaste heimdalsförening. På plats, där minst fem sådana ungdomar finnes, kan dessa bilda egen förening samt till förbundssekreteraren insända anmälan härom. Föreningarnas uppgift är att dana sina medlemmar till goda nationalgoodtemplare och dugliga samhällsmedborgare. Detta sker

ERIK SEHLIN.

AXEL LINDSTEDT.

genom att arbeta för helnykterhetsidéns utbredning, att vid alla tillfällen understödja och uppmuntra de inom orden arbetande logerna, ungdomstemplen och nykterhetsskolorna, att verka för medlemmarnas intellektuella och moraliska höjande samt för deras fostran till socialt intresserade, tänkande människor.

Förbundet använder nationalgoodtemplarordens tidning »National-Kuriren» som sitt organ.

Förbundet håller möte varje år på olika platser av landet. Påsken 1916 håller förbundet sitt 15:de årsmöte i Halmstad.

Den nuvarande förbundsstyrelsen utgöres av skräddaremästaren Erik Sehlin, Toarp, ordf., bokhållaren Axel Lindstedt, Örebro, sekr., handelsresanden Oskar Lars-

son, Örebro, kassör, förlagsföreståndaren Carl Johansson, Örebro, v. ordf., bankvaktmästaren Björn Olsson, Stockholm, v. sekr. Hedersordf. är f. fängelsedirektören P. Linncranz, Halmstad.

Förbundets adress är Örebro.

EMIL NILSSON.

DAVID BJÖRKLUND.

Sverges Templares Ungdomsförbund

(T. U.)

bildades i juli 1908 i Norrköping av medlemmar tillhörande Templarorden. Förbundet är sålunda 7 år gammalt, just ingen ålder för en organisation. För medlemskap gäller endast att vara medlem av Templarorden och är förbundet således en sammanslutning av templarungdom.

I fråga om arbetet är förbundet fullt självständigt men samarbetar givetvis med orden, målet är ju också detsamma.

Förbundets syftemål är att på grundval av Templarordens program bland ungdomen verka för den absoluta nykterheten. Dessutom söker förbundet vara till gagn för sina medlemmar genom studiecirklar och föredrag av allmänbildande art. Förbundet är fullständigt neutralt i

politiska och religiösa frågor. Förbundet har sin huvudsakliga verksamhet förlagd bland landets arbetareungdom.

Förbundets ledning utgöres av ordf. hr Emil Nilsson, Nynäshamn, vice ordf. hr Edvin Holme, Västerås, sekreterare och kassör hr David Björklund, Gävle, red. Emil Jakobsson, Göteborg, och Alb. Hägsell, Oskarshamn.

T. U. saknar eget organ och använder sig för den skull av ordensorganet Templaren.

Medlemsantalet är i oktober 1915 950 fördelat på 25 avdelningar.

Adressen är: Förbundsordförande Emil Nilsson, Box 35, Nynäshamn.

Kristliga Föreningen Unga Kvinnor

(K. F. U. K.)

bildades 1885 med den första lokalföreningen i Stockholm av fru M. Andersson—Meijerhelm och fröken Maria Schröder m. fl. För medlemskap i K. F. U. K. gäller att ha fyllt 14 år, vara en välkänd ung kvinna och ha aktning för föreningens grundsatser. Organisationen tillhör K. F. U. K:s världorganisation, men arbetar självständigt. Sambandet upprätthålles genom gemensamt tidnigsorgan, Women's International Quarterly, världskonferenser, representation med en medlem i världsförbundets styrelse, korrespondens, besök av världsförbundets generalsekreterare, gemensam Internationell bönevecka m. m.

Förbundet av Sverges K. F. U. K. ledes av en förbundsstyrelse, bestående av följande 9 ordinarie medlemmar och 2 suppleanter: Fröken Anna Roos, ordf., sedan 1892; fröken Sigrid Netzel, v. ordf., fröken Hildur A. Mellin, sekr. sedan 1901 och kassaförvaltare, fröken Beatrice Dickson, fröken Anna Gouffin, fröken Sigrid Heurlin, fru Maria Lundin, fröken Visen Nyström, fröken Elin Rydberg. Suppleanter: fröken Fanny Ekenstierna,

fröken Elin Sundström. Styrelsens medlemmar är bosatta dels i Stockholm, dels på olika platser i landsorten.

Förbundets organ är »Sveriges K. F. U. K.» redaktör: Fröken Hildur A. Mellin. Därtill utgiver Stockholms Centralförening tidskriften »Hemåt», redaktör: Fröken Anna Roos.

K. F. U. K. i Sverge har i oktober 1915 44 lokalföreningar med tillsammans 4,608 medlemmar. Därtill

ANNA ROOS.

HILDUR A. MELLIN.

kommer 28 »ungdomsgrenar» för flickor under 14 år med 1,312 medlemmar.

K. F. U. K:s adress är Brunnsgatan 3, Stockholm.

Kristliga Föreningen Unge Män.

(K. F. U. M.)

Från riksorganisationen har anhållits om uppgifter vilka emellertid uteblivit och lämnas i stället följande upplysningar om föreningens avdelning i Stockholm.

Föreningen bildades 1884 i Stockholm efter besök av Generalsekreteraren i K. F. U. M:s Världsförbund Monsieur Charles Fermaud.

Såsom passiv medlem mottages varje välkänd ung

man, som respekterar föreningens grundsatser och fyllt 16 år.

Föreningen arbetar självständigt, men är ansluten till Förbundet mellan Sverges Kristliga Föreningar av Unge Män, som har omkring 11,000 medlemmar. Något överinseende utövas icke, men ett rätt intimt samarbete förekommer, i det att förbundet har sin expedition i föreningens byggnad och några av tjänstemännen betjänar båda organisationerna.

KARL FRIES.

Vid konferenser är föreningen berättigad till representation med ett ombud för varje påbegynt 20-tal aktiva medlemmar.

Styrelsen består av 15 medlemmar. Dess ordförande är överste E. Melander, som beklätt denna post åren 1891—95, 1897, 1898, 1899 samt nu sedan 1901. Fil. dr. Karl Fries är sekreterare sedan 1888.

Föreningen har egen tidning med titel »Månadsblad, utgivet av K. F. U. M. i Stockholm». Dess upplaga är 3,000 ex. Redaktör är dr. Karl Fries.

Föreningen räknade vid slutet av 1914 inom huvudföreningen 1,548 medlemmar, inom Ynglinga- och Gossavdelningen 439.

Dessutom finnes filial på Söder, varjämte Ynglingaavdelningen har filialer i flera stadsdelar.

K. F. U. M:s adress är 35 Birger Jarlsgatan, Stockholm.

Sverges Studerande Ungdoms Helnykterhetsförbund

(S. S. U. H.)

bildades den första maj 1896 på initiativ från Studenternas Helnykterhetssällskap i Upsala. Medlemskap förpliktar till fullständig avhållsamhet från berusande drycker som njutningsmedel. Ifråga om ålder vid inträde äger lokalföreningarna rätt att bestämma därom, dock så, att ingen kan bli medlem som ej fyllt 12 år.

Förbundet har till uppgift att vid universitet, högskolor, akademier, läroverk, seminarier, tekniska skolor, folkhögskolor och därmed jämförliga läroanstalter verka för absolut avhållsamhet från berusande drycker såsom njutningsmedel samt att utgöra ett föreningsband mellan helnykterhetsföreningar och enskilda absolutister bland Sverges studerande ungdom.

Därjämte vill förbundet i sin mån befrämja andra ideella strävanden, som åsyftar ungdomens förädling.

S. S. U. H. arbetar fullt självständigt och ledes verksamheten av en å ombudsmöte vald centralstyrelse bestående av:

Ordf.: jur. d:r Åke Holmbäck, Odengatan 16, Upsala. v. Ordf.: fil. kand. Einar Hæggblom, Adolfsborg 5, Eksjö. Sekr.: fil. stud. Bertil Sjöstrand, Dalgatan 28, Upsala. v. Sekr.: fil. stud. Nils Carli, Norrtullsgatan 18, Stockholm. Kassör: fil. kand. Sven Ågren, S:t Persgatan 5, Upsala. Övriga ledamöter: folkskoll. Sigrid Gillner, Skolgatan 39, Upsala, och fil. mag. Thorild Dahlgren, Vinstrupsgatan 9, Lund. Suppleanter: fil. stud. Rina Lind, Sysslomangatan 23, Upsala, och fil. kand. Karl Sandler, Storgatan 27, Upsala.

S. S. U. H:s organ är Polstjärnan, vilken redigeras av fil. kand. Harald Hæggblom. Tidningen har en upplaga på 6,000 ex.

Att föreningens strävan i avsevärd utsträckning vunnit förståelse bland den studerande ungdomen framgår därav, att medlemsantalet den 1 febr. 1915 var 7,960 fördelat på 214 lokalföreningar.

S. S. U. H:s adress är endast Upsala.

Hur lång och tung skall människan vara?

Människans längd och tyngd undergår även under normala förhållanden betydande växlingar. Detta beror på flera omständigheter: ras, individuella anlag m. m. På grund därav är det så gott som omöjligt att bestämma några »normalmått». Nedanstående siffror får alltså betraktas såsom angivande endast ungefärliga medeltal för kroppens vikt och längd i Sverge. En icke omåttlig avvikelse i ena eller andra riktningen behöver ingalunda bevisa sjukdom utan kan på sin höjd mana till aktgivande på hälsotillståndet.

Medellängd och medelvikt under olika åldrar.

Ålder	Män				Kvinnor			
	Längd cm.	Längdökning cm.	Vikt kg.	Viktökning kg.	Längd cm.	Längdökning cm.	Vikt kg.	Viktökning kg.
Nyfödd ...	52		3,7		51		3,55	
1 år.....	73	21	10	6,3	72	21	9,5	5,95
2 »	83	10	11,5	1,5	82	10	11	1,5
3 »	92	9	13	1,5	91	9	12,5	1,5
4 »	100	8	14,5	1,5	98	7	14	1,5
5 »	106	6	16	1,5	104	6	15,5	1,5
6 »	111	5	18	2	109	5	17,5	2
7 »	116	5	20,5	2,5	114	5	19,5	2
8 »	121	5	23	2,5	119	5	22	2,5
9 »	126	5	25,5	2,5	123	4	24,5	2,5
10 »	130	4	28	2,5	127	4	27	2,5
11 »	133	3	30	2	132	5	29,5	2,5
12 »	136	3	32	2	137	5	32	2,5
13 »	140	4	34,5	2,5	143	6	35,5	3,5
14 »	144	4	37,5	3	148	5	39,5	4
15 »	149	5	42	4,5	153	5	44,5	5
16 »	156	7	47	5	157	4	48,5	4
17 »	162	6	52	5	159	2	51,5	3
18 »	166,5	4,5	57	5	159,5	0,5	54	2,5
19 »	169	2,5	61	4	160	0,5	55	1
20 »	170,5	1,5	64	3	160	—	55,5	0,5
21 »	171,5	1	66	2	160	—	56	0,5
30—40 år...	173	1,5	70	4	161	1	58	2

Efter det 40:de året avtager kroppslängden småningom c:a 2 cm. per årtionde.

Sne.

(Helge Rodhe.)

Musik av

Sigurd v. Koch.

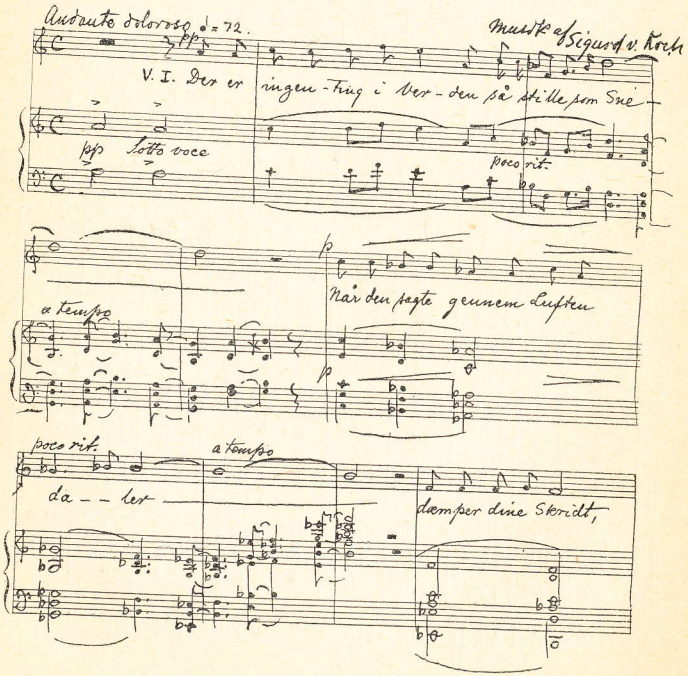

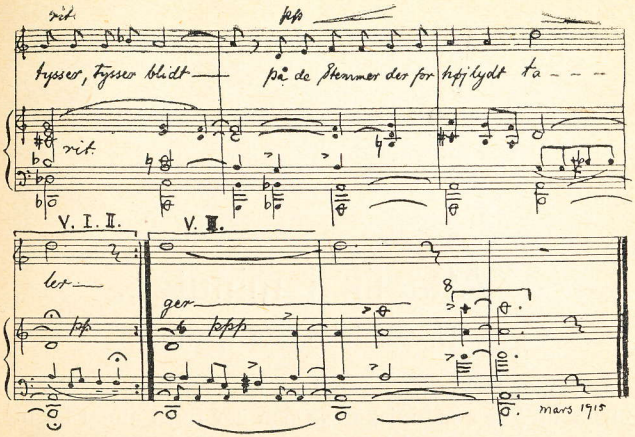

Der er ingenting i Verden så stille som Sne,
når den sagte gennem Luften daler.
Dæmper dine Skridt, tysser, tysser blidt
på de Stemmer der for højlydt taler.

Der er ingenting i Verden med en Renhed som Sne,
Svanedun pa Himlens hvide Vinger.
På din Hånd ett Fnug, er som Tåredug.
Hvide Tanker tyst i Dans sig svinger.

Der er ingenting i Verden som kan mildne som Sne,
tys du lytter til de tavse Klinger.
Oh så fin en Klang, Sølverklokkeklang
inderst inde i dit Hjerte ringer.

Åtta lik i minuten.

Ur värdskrigets konto.

Vanan förhärdar. Dagligen håller sedan mycket över ett år miljoner människor på och gör inget annat än mördar varandra, människor som före den olycksaliga augusti 1914 var de mäst hyggliga och moraliska samhällsvarelser och som efter fredslutet åter ska bli de hedervärdaste medborgare, vilka knappast kan fatta hur de kunde ryckas med av den patriotiska hypnosen till det nu rasande värdskrigets oerhörda illgärningar.

Dessa människor är inga dåliga människor, de känner sej ledda av ett grymt, obevekligt öde, men de hatar inte sina motståndare och det berättas ju de mäst gripande prov på vackert brödraskap »fienderna» emellan, så t. ex. det gemensamma julfirandet mellan skyttegravarna av tyskar och engelsmän i fjol, och annat liknande.

Men även vi neutrala, som hittills förskonats från krigets fasor, ha förhärdats. När Titanic härom året gick under med halvtannat tusental människor, väckte det den starkaste rörelse över allt Svärge liksom över hela jorden, men nu läser vi kallt, kanske somliga partitagande rent av belåtet, hur ena sidan i ett slag mistat tiotusentals män. Vi räknar och beräknar och vi kan utan att rysa kalkylera med att redan miljoner unga män mördats.

Förlustsiffrorna kan naturligtvis först långt fram i tiden bli kända i detalj, och i allmänhet ger man sej inte ännu tid att mitt i blodbadet göra opp något konto.

Emellertid torde en dylik beräkning kunna ha sin agitatoriska uppgift i fredspropagandan, och med risk att bli jämförelsevis svävande i uppgifterna torde man kunna våga sej på en del beräkningar. De här följande siff-

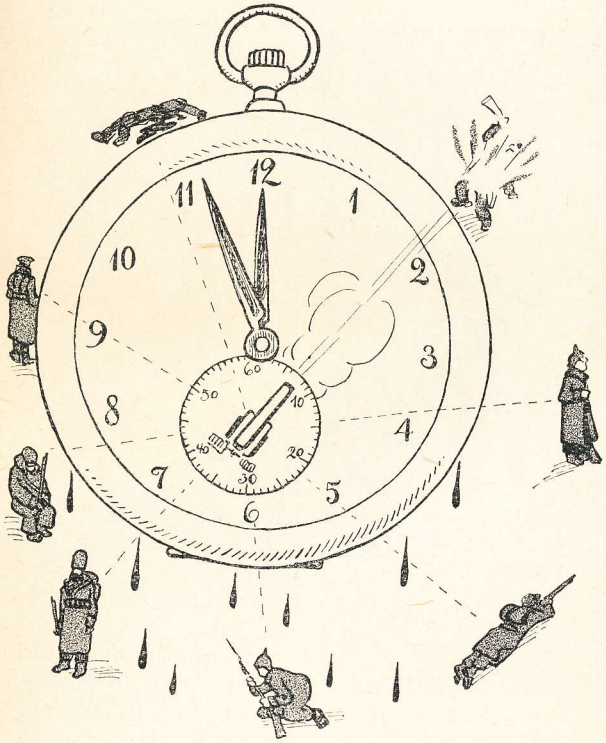

Värdskrigets dödsklocka: 8 lik i minuten.

rorna grundar sej dels på dylika av den framstående statistikern Crammond inför Statistiska sällskapet i London, dels på uppgifter som jag inhämtat genom hänvändelser till olika lands representanter på den internationella socialistkonferensen i Zimmerwald i september 1915.

Crammond beräknar antalet dödade under första krigsåret till 3 3/4 miljoner. Men då var inte medräknade Serbien, Japan, Turkiet, Italien och Bulgarien, och räknar vi med dessa, torde man nog kunna sätta siffran till 4 miljoner för de första 12 månaderna och om

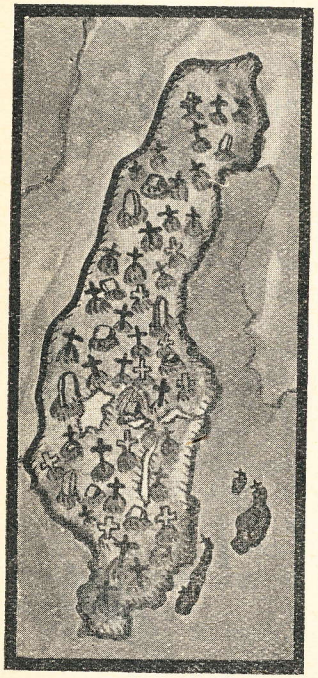

Hela Svärge en kyrkogård.

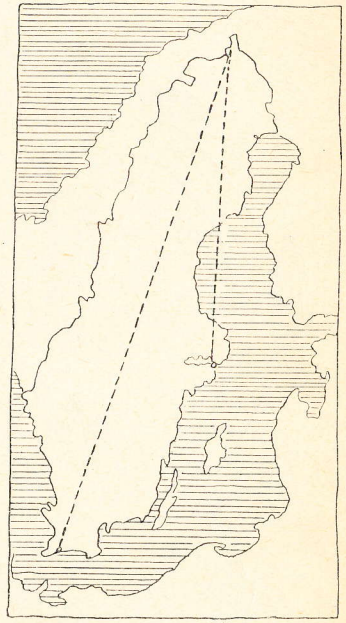

Svenska militärbudgeten:
En väg av silverkronor från Trälleborg till Lappland — och ner till Stockholm igen.

vi räknar 17 månader, d. v. s. slutar vid 1 jan. 1916 — då förmodligen generalerna med största säkerhet ännu ej slutat —, kommer vi alltså till summan 6 miljoner, en siffra snarare för låg än för hög.

6 miljoner döda — vad betyder det? Ja, enklast och åskådligast får vi saken, om vi föreställer oss hela Svärge totalt utrotat från folkens krets, hela Svärge en enda stor kyrkogård, men med den avsevärda

skillnaden att här är det bara frågan om män, kraftiga män i deras bästa ålder, blomman av Europas ungdom! Det betyder en armé av lik ungefär 10 gånger så stor som hela svenska krigshären på fältfot efter den nya härordningen. Det betyder en spökparad på 11,800 lik pr dag — en stad som Falun eller Södertälje eller Kristianstad förintad varje dag —, 490 lik pr timme, 8 döda varje minut, ett lik av en familjefar eller en son eller en fästman var sjunde sekund — dag och natt, dag och natt — sedan 17 månader! Beräknar man en soldat av de krigande nationerna till en längd av 160 cm., så skulle de döda den 1 januari 1916 lagda i längd kunna bilda en likbrygga 960 svenska mil lång, d. v. s. ungefär dubbelt opp mot Svärges statsbanors sammanlagda längd.

Detta gäller nu endast de döda, de mördade, för att uttrycka sej på riktigare svenska. Sedan ska man bara inte tala om alla miljonerna krymplingar, blinda, lungsiktiga, vansinniga, kriget skapat, alla tusenden våldförda kvinnor, alla hundratusenden civila som omkommit av svält och farsoter. Och dessutom ytterligare allt eländet kriget efterlämnar i form av försvagad avkomma allt intill tionde och tjugonde led!

Låt oss sedan ta en överblick över utgifterna i pängar. Den nyss citerade Crammond beräknar de ekonomiska förluster som överhuvud går att beräkna — direkta utlägg, minskad produktionskraft o. d. — till 183 miljarder kr. för första krigsåret, d. v. s. 260 miljarder på 17 månader.

Åter en stor siffra, denna gång så stor att man inte har något grepp på den förrän man delar sönder den. 260,000,000,000 kronor! Varje vecka 3,560,000,000 kr. i förlust för mänskligheten! För var dag över 500 miljoner. Varje timme 21 miljoner. Var minut 350,000 kronor. Var gång klockan tickar 5,800 kr. — 5 arbetarfamiljers hela årsinkomst!

Upsala universitet kostar staten i årligt underhåll c:a 1 miljon kr. Svärges nuvarande ordinarie krigsbudget kostar oss alltså 100 universitet pr år och varje timme ryker i detta »kulturkrig» 21 universitet, ett var tredje minut. Sedan snart 17 månader! Man talar om

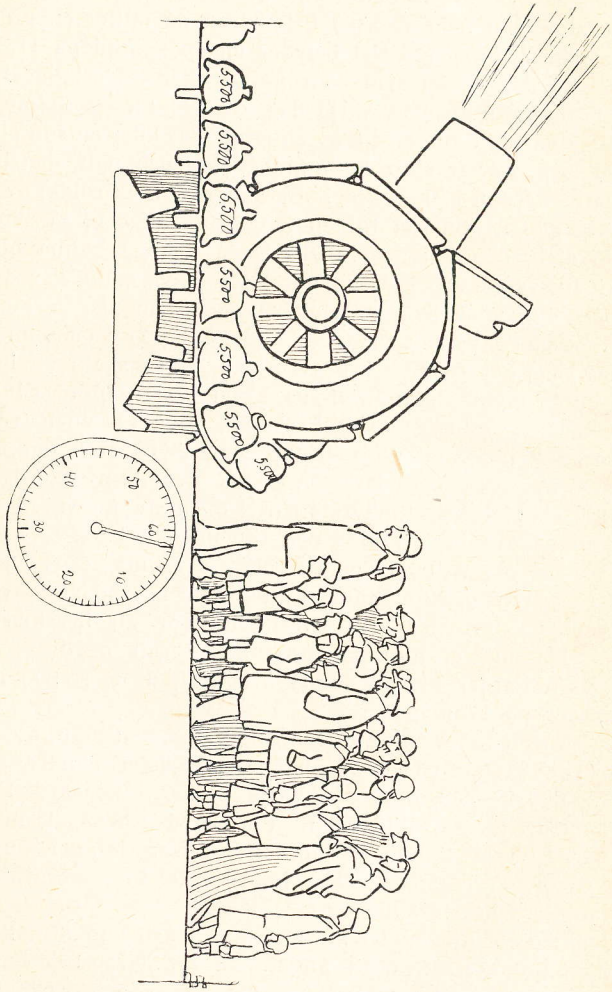

Värdskrigets konto: 5,500 kr. i sekunden. 5 arbetarefamiljers årsinkomst.

att kriget förs för att försvara hem och härd. För 5,800 får man gott ett eget hem — värdskriget förstör e t t e g e t h e m p r s e k u n d, för att inte tala om de hem som blir upplösta och förvandlade till sorgehus genom de 8 dödade soldaterna var minut.

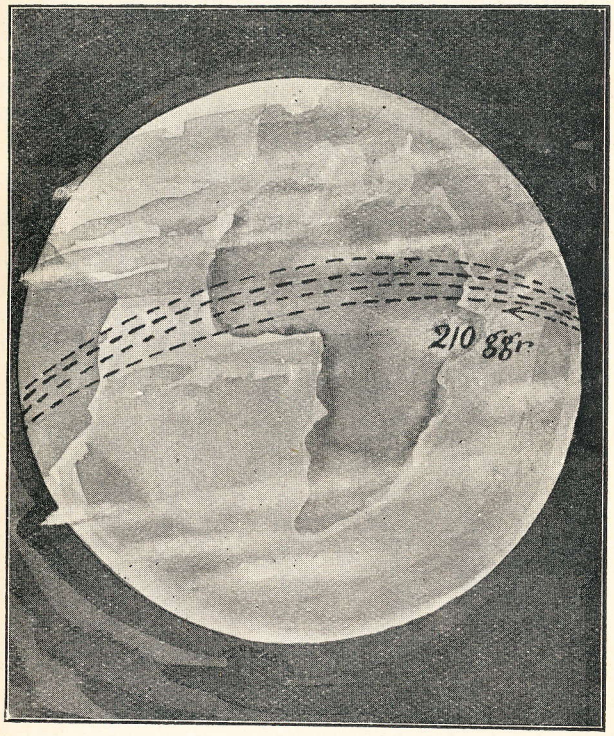

En väg av silverkronor jorden runt — 210 gånger.

Ännu ett par belysande beräkningar! Lägg alla de bortsvindlade pängarna i form av enkronor i en rad — anar du, hur mycket bara Svärges ordinarie 100,000,000 kr. militärbudget blir? Jo, du kan lägga den ena kronan tätt intill den andra och därmed bana en väg från sydliga-

ste Trälleborgsspetsen opp till nordligaste Lappmarken och ner till Stockholm igen av idel silverkronor!

Och tar du de 260 miljarder kriget kostat mänskligheten, förutsatt att det slutar nyårsafton, kan man med dem på samma sätt som nyss lägga en väg av silverkronor jorden runt — inte en gång men 210 gånger!

Låt oss tänka oss, att vi delar ut de 260 miljarderna till alla jordens 1,700,000,000 människor, broderligt lika åt alla. Då bleve varenda människa, det nyfödda eskimåbarnet såväl som den älsta negergumman, ägare av 153 riksdaler — ungefär dubbelt opp mot den pension svenska staten kostar på sina åldringar.

På detta sätt skulle man kunna fortsätta i oändlighet och räkna. Men man blir inte glad att hålla på med dessa siffror. Det roar knappast i längden att föra räkenskaper för ett dårhus, det jättestora dårhus som heter Europa. Mera roande är det säkert att räkna med de europeiska bankruttsiffrorna för de amerikanska storkapitalister som, om vansinnet får härja utan bättring, i en mycket nära framtid ska rå om även Europa!

Ture Nerman.

(Teckningar av Ivar Starkenberg.)

Det anstår ej en man att sörja,
att frihetsidealet flytt.
All fortgång ligger i att börja
och sedan — börja om på nytt.

Talis Qvalis.

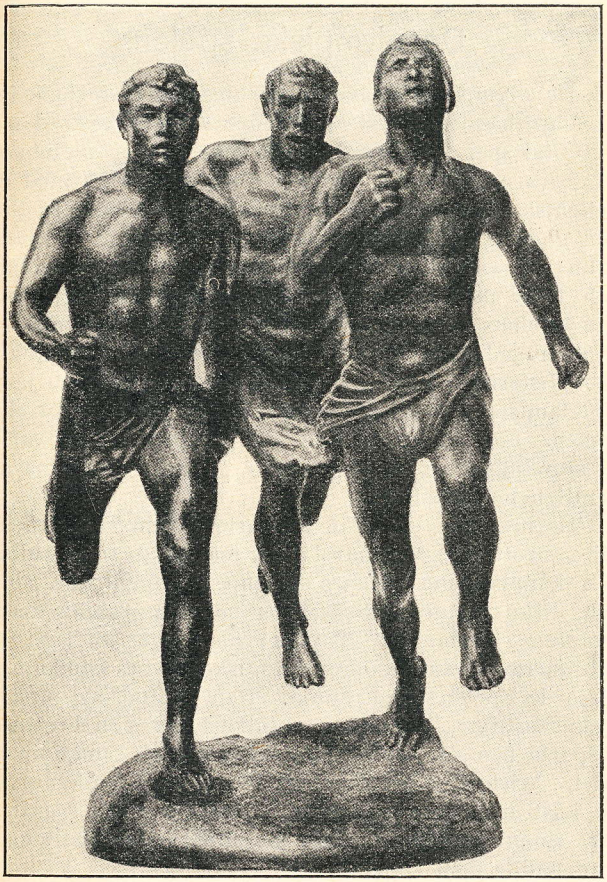

PAUL RICHER. Löpare.

De olympiska spelen.

De olympiska spelens ursprung och historia är icke närmare kända. Först år 776 före Kristus, när redan ett trettiotal spel avhållits, började man upptecknа namnen på segrarna. Man har dock förknippat spelen med den helleniska gudasagan. I Olympien, sade hellenerna, har den unge Zeus kämpat med sin fader Kronos om herraväldet. Apollo har besegrat Hermes i kappspringning och t. o. m. slagit själva krigsguden i knytnävskamp. Om spelens uppkomst förtäljer sagan: en hellenisk patriot frågade oraklet i Delphi till råds i anledning av oroligheterna i Elis och erhöll till svar, att han jämte sina landsmän skulle återuppväcka de i glömska förfallna spelen. För freden mellan de grekiska folken var de av stor betydelse, emedan under tiden av desamma alla fientligheter inställdes.

De ursprungligaste tävlingsarterna var: kappspringning, brottning, knytnävskamp, femkamp, samt ridning och kappkörning. Senare tillkom hopptävlingar, spjut- och diskuskastning. Segrarnas namn upptecknades på templets järntavlor. Tävlingarna åsågs av från när och fjärran tillstädeskomna människoskaror. Femkampen utgjorde spelens glanspunkt. Den bestod av löpning, diskuskastning, hoppning, spjutkastning och brottning. I Sparta t. o. m. var överhuvudtaget blott femkamp tillåtet. Aristoteles berättar, att deltagarna i femkamp var de bäst utbildade, skönaste människor. Till segrarnas lov sjöng skalderna, och de förnämsta bildhuggare framställde dem i metall.

Deltagarna i spelen måste låta underkasta sig en noggrann prövning. Endast sedligt rena ynglingar av äkta hellenisk härstamning tilläts deltaga. De måste först under tio månader ha underkastat sig en rägelrätt behandling. Segrarna smyckades av prisdomarna, hellanodikerna, med en krans av friska olivlöv och när de återvände till sin hemstad mottogs de med stora ärebetygelser.

När Grekland sedan kom under det romerska väldet, råkade spelen på förfall. Vid slutet av 4:de århundradet efter Kristus blev spelen helt förbjudna. Kristendomen hade gjort sitt intåg och i spelens dyrkande av kroppen såg den någonting hedniskt och syndigt.

Den modärna idrotten har väckt de olympiska spelen åter till liv. Men medan antikens var nationella, är spelen i våra dagar internationella och avsedda främst att vara en idrottstävlan nationerna emellan. Den första modärna Olympiaden avhölls i Athén 1896. Därefter ha olympiska spel avhållits: år 1900 i Paris, 1904 i S:t Louis (Amerika), 1906 i Athén, 1908 i London och 1912 i Stokholm. Tävlingarna avhålles i regeln vart fjärde år. Olympiska spelen skulle 1916 ha hållits i Berlin.

61,000 tidningar tryckes f. n. i världen,

varav kommer på:

Förenta Staterna ...	22,975	Australien	1,000
England	9,500	Ryssland	1,000
Tyskland	8,049	Spanien	1,000
Frankrike	6,681	Japan	1,000
Österrike-Ungern ...	2,958	Övriga Asien	1,000
Italien	2,757	Holland	980
Canada.....	1,270	Belgien	956
Schweiz	1,005	De övriga	1,100

Mer än hälften av alla dessa utkommer på engelska språket. I New York ensamt utges 981 tidningar.

Vad tjänar jag pr dag och vecka?

Nedanstående tabell visar, hur mycket man tjänar under 48—60 timmars arbetsvecka med 30—60 öre i timlön, liksom ock hur stor timlönen blir vid viss veckoinkomst. Med 47 öre i timman t. ex. tjänar man på en 55 timmars arbetsvecka kr. 25: 85. Är veckan 58 timmar lång och inkomsten kr. 26: 10 blir timlönen 45 öre, o. s. v. Översta sifferraden betecknar timlönen från 30—60 öre.

Timmar.	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44
7	2,10	2,17	2,24	2,31	2,38	2,45	2,52	2,59	2,66	2,73	2,80	2,87	2,94	3,01	3,08
8	2,40	2,48	2,56	2,64	2,72	2,80	2,88	2,96	3,04	3,12	3,20	3,28	3,36	3,44	3,52
9	2,70	2,79	2,88	2,97	3,06	3,15	3,24	3,33	3,42	3,51	3,60	3,69	3,78	3,87	3,96
10	3,00	3,10	3,20	3,30	3,40	3,50	3,60	3,70	3,80	3,90	4,00	4,10	4,20	4,30	4,40
48	14,40	14,88	15,36	15,84	16,32	16,80	17,28	17,76	18,24	18,72	19,20	19,68	20,16	20,64	21,12
49	14,70	15,19	15,68	16,17	16,66	17,15	17,64	18,13	18,62	19,11	19,60	20,09	20,58	21,07	21,56
50	15,00	15,50	16,00	16,50	17,00	17,50	18,00	18,50	19,00	19,50	20,00	20,50	21,00	21,50	22,00
51	15,30	15,81	16,32	16,83	17,34	17,85	18,36	18,87	19,38	19,89	20,40	20,91	21,42	21,93	22,44
52	15,60	16,12	16,64	17,16	17,68	18,20	18,72	19,24	19,76	20,28	20,80	21,32	21,84	22,36	22,88
53	15,90	16,43	16,96	17,49	18,02	18,55	19,08	19,61	20,14	20,67	21,20	21,73	22,26	22,79	23,32
54	16,20	16,74	17,28	17,82	18,36	18,90	19,44	19,98	20,52	21,06	21,60	22,14	22,68	23,22	23,76
55	16,50	17,05	17,60	18,15	18,70	19,25	19,80	20,35	20,90	21,45	22,00	22,55	23,10	23,65	24,20
56	16,80	17,36	17,92	18,48	19,04	19,60	20,16	20,72	21,28	21,84	22,40	22,96	23,52	24,08	24,64
57	17,10	17,67	18,24	18,81	19,38	19,95	20,52	21,09	21,66	22,23	22,80	23,37	23,94	24,51	25,08
58	17,40	17,98	18,56	19,14	19,72	20,30	20,88	21,46	22,04	22,62	23,20	23,78	24,36	24,94	25,52
59	17,70	18,29	18,88	19,47	20,06	20,65	21,24	21,83	22,42	23,01	23,60	24,19	24,78	25,37	25,96
60	18,00	18,60	19,20	19,80	20,40	21,00	21,60	22,20	22,80	23,40	24,00	24,60	25,20	25,80	26,40

Timmar.	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
7	3,15	3,22	3,29	3,36	3,43	3,50	3,57	3,64	3,71	3,78	3,85	3,92	3,99	4,06	4,13	4,20
8	3,60	3,68	3,76	3,84	3,92	4,00	4,08	4,16	4,24	4,32	4,40	4,48	4,56	4,64	4,72	4,80
9	4,05	4,14	4,23	4,32	4,41	4,50	4,59	4,68	4,77	4,86	4,95	5,04	5,13	5,22	5,31	5,40
10	4,50	4,60	4,70	4,80	4,90	5,00	5,10	5,20	5,30	5,40	5,50	5,60	5,70	5,80	5,90	6,00
48	21,60	22,08	22,56	23,04	23,52	24,00	24,48	24,96	25,44	25,92	26,40	26,88	27,36	27,84	28,32	28,80
49	22,05	22,54	23,03	23,52	24,01	24,50	24,99	25,48	25,97	26,46	26,95	27,44	27,93	28,42	28,91	29,40
50	22,50	23,00	23,50	24,00	24,50	25,00	25,50	26,00	26,50	27,00	27,50	28,00	28,50	29,00	29,50	30,00
51	22,95	23,46	23,97	24,48	24,99	25,50	26,01	26,52	27,03	27,54	28,05	28,56	29,07	29,58	30,09	30,60
52	23,40	23,92	24,44	24,96	25,48	26,00	26,52	27,04	27,56	28,08	28,60	29,12	29,64	30,16	30,68	31,20
53	23,85	24,38	24,91	25,44	25,97	26,50	27,03	27,56	28,09	28,62	29,15	29,68	30,21	30,74	31,26	31,80
54	24,30	24,84	25,38	25,92	26,46	27,00	27,54	28,08	28,62	29,16	29,70	30,24	30,78	31,32	31,86	32,40
55	24,75	25,30	25,85	26,40	26,95	27,50	28,05	28,60	29,15	29,70	30,25	30,80	31,35	31,90	32,45	33,00
56	25,20	25,76	26,32	26,88	27,44	28,00	28,56	29,12	29,68	30,24	30,80	31,36	31,92	32,48	33,04	33,60
57	25,65	26,22	26,79	27,36	27,93	28,50	29,07	29,64	30,21	30,78	31,35	31,92	32,49	33,06	33,63	34,20
58	26,10	26,68	27,26	27,84	28,42	29,00	29,58	30,16	30,74	31,32	31,90	32,48	33,06	33,64	34,22	34,80
59	26,55	27,14	27,73	28,32	28,91	29,50	30,09	30,68	31,27	31,86	32,45	33,04	33,63	34,22	34,81	35,40
60	27,00	27,60	28,20	28,80	29,40	30,00	30,60	31,20	31,80	32,40	33,00	33,60	34,20	34,80	35,40	36,00

Modärn svensk skrift.

Något om konsekventare nystavning och om talspråksformers användning i skrift.

Av

Birger Nerman.

Skriftens uppgift är att vara ett meddelelsemedel, den ska återge människornas tankar och ord. Våra tankar är ingenting annat än vårt tysta tal med oss själva — vi tänker i talspråksord —, och man kan därför helt kort säga, att skriften ska återge människornas tal.

Men har skriften denna uppgift, bör som främsta fordran ställas på den, att den ska vara så praktisk som möjligt och att den så nära som möjligt ska återspegla det talade ordet.

Bedömer man den svenska skriften ur denna synpunkt, måste man finna, att den i likhet med alla andra kulturfolks är mycket otillfredsställande. Den är i fråga om judens återgivande, d. v. s. stavningen, mycket opraktisk och inkonsekvent, och den rör sig i stor utsträckning med en formvärd, som icke finns i det levande språket.

Inom det begränsade utrymme, som på dessa sidor står till buds, ska jag söka i korthet ange, vad som för närvarande kan och bör göras för att avjälpa dessa brister. Då frågan om reformering i riktning mot en konsekventare stavning kan sägas vara mera lättillgänglig och aktuell än frågan om talspråksformernas upptagande i skrift, ska här huvudvikten läggas på den

förra synpunkten; i fråga om den senare, som dock kanske har större räckvidd, ska blott några korta antydningar ges.

* *
*

Det är få frågor, som har förmåga att i så hög grad röra upp människornas lidelser som frågan om ordens stavning. De allra flesta torde ha i friskt minne den våldsamma kampanj, som sattes igång mot den s. k. Bergska stavningsreformen av år 1906, vilken reform bestod i, att det stumma h i hv, d i dt, f i fv borttogs och att det påbjöds, att v-judet inte längre i vissa fall skulle stavas med f. Och striden har fått en mycket roande efterepisod förra året, när Svenska Akademien 8 år efteråt beslutat godkänna den Bergska stavningsreformen, då en av dess medlemmar avgav sin högtidliga och bestämda gensaga däremot med den förklaringen, att han jorde det för att värja sig inför historiens dom.

Och dock tycker man, att det inte borde kunna vara tal om motstånd mot nystavningen. Den Bergska stavningsreformen hade gillats av alla sakkunniga språkmän och skolmän, liksom alla sakkunniga är ense om, att stavningen bör göras så praktisk som möjligt. Men de flesta människor är till sina vanor jupt konservativa, och då vanan att skriva för de flesta är en dagligen utövad vana, blir också motståndet, när man vill göra en liten ändring i det traditionella skrivsättet, ofantligt och oreflekterat intensivt.

Den vanligaste anmärkning, man hör framställas mot nystavningen, är, att den ser fruktansvärt ful ut. Men detta beror endast på, att man är van att se ordet stavat på gammalt vis, medan man är ovan vid den nya stavningen. Många tusen, som till att börja med stöttes av stavningen a v i stället för a f, finner den nu, sedan de genom att dagligen möta den i tidningarna vant sig vid den, fullt naturlig. De gammalstavare, som nu utan minsta tvekan stavar k v i n n a med k, må betänka, att deras fäder fann denna stavning högst anstötlig och ansåg, att den enda värdiga stavningen vore q v i n n a.

Det sätt, på vilket bokstäverna ställes bredvid varandra, är ur skönhetssynpunkt ganska likgiltigt. Eller är någon så naiv, att han tror, att bokstavsföljden j u l är vacker, då den betyder högtiden, men däremot ful, om man låter den betyda det, som nu skrivs h j u l?

De, som vill ge sig sken av att begripa stavningsfrågan, vågar heller knappast anföra detta skäl, men de anför däremot två andra. Det första och även efter deras uppfattning mindre betydande är, att vi genom nystavning får flera olika ord, som genom den gamla stavningen skildes åt, lika stavade. Men härtill svaras, att liksom nu ingen människa tar miste på ordet v å r, när det betyder årstiden och när det står som pronomen, ska heller ingen i skrift ta fel på ordet j u l, när det betyder högtiden och när det betyder vagnsjulet. Det andra och viktigare skälet är, att vi ofta genom orden, stavade i deras gamla form, kan se deras ursprung och samhörighet med andra ord, så att t. ex. stavningen av h v e m för oss antyder dess släkthet med h o, och att stavningen överhuvud binder oss samman med det förgångna. Men den kunskap, som stavningen ger oss om ordens ursprung och släktskap, är en vetskap, som den icke speciellt språkkunnigt utbildade medborgaren utan ringaste skada kan undvara, lika väl som han nu är okunnig om, att pronominet n å g o n egentligen är en sammandragning av en hel urnordisk sats n e w a i t e k h w a r i R med betydelsen »icke vet jag vem» eller att ordet s t a c k a r e inte är något annat än s t a v k a r l; för språkforskaren behöver icke stavningen anvisa ordets ursprung, han känner det ändå. Och jag tvivlar på, att sambandet med gångna tider är så starkt, att 1 % av alla, som avlägger studentexamen, vet, att h j ä r t a stavas med h därför, att denna bokstav före 1500-talet betecknade ett jud, som ungefär motsvarade tyskans a c h-jud. Vördnaden för traditionen och känslan för sambandet med förgångna tider kan icke anföras som skäl för bibehållande av den gamla stavningen, ty, som man fullt riktigt anmärkt, icke brister man i vördnad för 1600- och 1700-talen, därför att man inte uppträder i kläder, som användes under dessa århundraden.

Nystavningens förkämpar ha mest sysslat med frågan om konsonanterna och särskilt med de s. k. stumma konsonanterna. Det är också här, som missförhållandena varit mest iögonen fallande. Genom den Bergska reformen 1906 under den första Staaffska regeringsperioden ha flera av de väsentligaste olägenheterna borttagits. Men reformen var, som Berg själv kraftigt betonade, icke slutförd med de här påbjudna förenklingarna. Tvärtom, man förklarade, att efteråt n y a r e f o r m e r måste följa, men man måste tillsvidare nöja sig med de vidtagna, om inte motståndet skulle omintetgöra alla reformförsök. Det är därför förklarligt, att vi därigenom fått en officiell stavning, som, ehuru den betecknar ett jättesteg framåt i jämförelse med gammalstavningen, dock icke blivit konsekvent.

Den Bergska reformen omfattade, som nämt, borttagandet av de stumma juden i d t, f v och h v och upphävande av v-judets stavning med f. Däremot lämnades d j, g j, h j och l j, d. v. s. de stumma juden framför j, oförändrade kvar. Man får således nu i skolan lära sig stava v i t utan h, men h j ä r t a med h. Men detta är en uppenbar inkonsekvens, som även många skolbarn icke undgår att reflektera över. Förhållandet är vid bägge orden fullkomligt likartat. Liksom h fordom uttalats i h j ä r t a, har det också och på alldeles samma sätt uttalats i h v i t. Samma är förhållandet med d, g och l i uttalet av d j, g j och l j. Det finns således intet skäl att, då man borttagit det stumma h framför v, bibehålla de stumma d, g, h och l framför j.

Utom de här nämda stumma konsonanterna förekommer sådana endast i några enstaka ord ex. d i ä l d s t, g i m o r g s e, l i v ä r l d och k a r l, p i p s a l m. Dessa bör därför skrivas resp. ä l s t, m o r s e, v ä r d, k a r, s a l m.

Stumma vokaler existerar icke i svenska ord. Har man därför borttagit de stumma d, g, h och l framför j och de stumma konsonanterna i några enstaka ord, har man därigenom nått fram till en genomgående och konsekvent tillämpad stavningsprincip, som är den vikti-

gaste av alla och lyder: Jud, som hörs, när orden uttalas tydligt och enstaka, betecknas i svenska ord; stumma bokstäver förekommer ej. Den regeln skulle föra oss ett mycket stort steg framåt mot en konsekventare stavning.

Dessa förändringar i stavningen är de, som är närmast påkallade och som följer som naturliga konsekvenser av de redan genomförda. Det kan icke bli tal om, att de kan uppväcka samma motstånd, som mötte den Bergska reformen. När Svenska Akademien nu godkänt borttagandet av h framför v, har den därmed principiellt godkänt borttagandet av de stumma konsonanterna framför j. Och reformen kommer att vara mindre kännbar, då de ord, som berörs därav, är mindre talrika och förekommer långt mera sällan än de ord, som berördes av den Bergska reformen.

Härmed är icke sagt, att efter en sådan reform stavningen i allo skulle vara tillfredsställande och att man därmed för lång tid framåt kunde slå sig till ro. Tvärtom. Med en sådan reform vore man hunnen ungefär på halva vägen, och många viktiga reformer återstår. Men då stavningen av rent yttre skäl endast stegvis bör reformeras, kunde man tills vidare för någon tid nöja sig därmed. Detta också av en annan orsak.

Reformproblemet är i fråga om de stumma bokstäverna enkelt, nästan självklart, och det berör i denna fråga alla delar av Svärge på samma sätt. Helt annorlunda ställer sig problemet i många andra stavningsfrågor. Så är t. ex. frågan om vokalernas stavning högst invecklad, bl. a. beroende därpå, att de ofta uttalas helt olika i olika delar av vårt land (så skiljer stockholmarna som bekant i de flesta fall ej på e och ä, varför de uttalar vokalerna lika i ex. orden m e t a och m ä t a), och den viktiga frågan om de långa konsonanternas stavning (jämför k a n med n, men s a n n med n n) är ytterst svårutredd. Det finns visserligen även andra fall, där reformer med lätthet kunde genomföras, såsom upphävande av stavningen av s. k. långt å med o (jämför nu s o v a men g å v a) och upphävande av ä-judets stavning med e framför r (jämför nu b e r g men

f ä r g), i vilka fall inom hela Svärge inga resp. o- eller e-jud förekommer, liksom även stavningen av andra jud ex. sj-judet även utan allt för stor svårighet kunde reformeras. Men i intet fall är reformen så lätt att genomföra som i fråga om de stumma bokstäverna. Naturligtvis vore det dock förmånligt, om även här samtidigt med de stumma judens borttagande vissa reformer kunde företas. — De internationella ordens stavning bör naturligtvis bibehållas.

Ingen officiell stavningsreform genomföres, utan att de finns, som i praktiken är föregångare. Redan nu har en del enskilda personer i sin stavning genomfört den reform, som här förordats. Det är livligt att hoppas, att denna konsekventare stavning ska vinna allt större utbredning. Ty genom att ofta möta den blir motståndarna vana därvid, och tidpunkten för dess officiella genomförande ryckes närmare. Härvid har pressen en mycket viktig uppgift. Att en sådan reform icke skulle bereda tidningarna någon förlust, vare sig av ekonomisk eller annan art, framgår därav, att den sedan flera år tillbaka med stor framgång finns genomförd i åtminstone en daglig svensk tidning.

* *
*

Den förnämsta orsaken till att skriftspråket i så hög grad skiljer sig från talspråket ligger dock icke i ordens stavning utan i skriftens från talspråkets skiljaktiga formvärd.

När man på 1200-talet här i Svärge började få en med latinska bokstäver skriven litteratur, ägde det svenska språket en mycket större mängd böjningsformer för olika ordgrupper än vad nu är fallet. Så hade substantiv, adjektiv, pronomen och verb en mycket utvecklad böjning. Under århundradenas lopp har i böjningen en genomgripande förenkling ägt rum, så att formrikedomen numera är mycket reducerad. I fråga om de tre förstnämda ordgrupperna har skriften i stort följt med talspråkets utveckling. Det är egentligen en-

dast i ett fall, som skriften här kan vara något föråldrad. Ännu ser man stundom i skrift den plurala maskulinändelsen e användas, ehuru den i talspråket helt utträngts av ändelsen a. Ex. pojkarne i st. f. talspråkets pojkarna. Här bör man utan vidare uppge den förra formen. (Däremot lever den gamla singulara maskulinändelsen e i vissa fall ännu kvar i talspråket ex. denne man och är då naturligtvis fullt berättigad i skrift.) Annorlunda är däremot förhållandet i fråga om verbens böjning.

Tar vi ett verb som kalla, böjdes detta i fornsvenskt språk i presens indikativ enligt följande schema (jag anger de olika pronomina i nutida form):

(jag)	*kalla(r)*	(vi)	*kallom*
(du)		(ni)	*kallin*
(han)		(de)	*kalla*

Så småningom har i talet skett en förenkling, så att hela pluralis fått formen kalla. På denna ståndpunkt står vår nuvarande skrift. (Stundom ser man dock ännu i skrift i 2:dra person pluralis den gamla formen kallen, varvid det gamla pronominet I användes — således I kallen) Men utvecklingen har i talspråket gått ännu längre, så att singularformen kallar inträngt i hela pluralis och således i böjningen är ensamrådande. På samma sätt har i talspråket hos alla verb i alla ställningar (utom i presens av verbet ha som jälpverb i obetonad ställning) de gamla pluralformerna ersatts av en enhetlig singularform. Det är det förhållandet, att skriftspråket ännu upprätthåller skillnaden mellan singular och plural verbform, ehuru denna skillnad för länge sedan upphävts i talspråket, som främst är orsaken till den stora och onaturliga motsättningen mellan talspråk och skriftspråk. Tiden är inne för att låta skriften i detta hänseende följa det talade språket.

Mången föreställer sig antagligen, att pluralformernas slopande i skriftspråket skulle i hög grad förstöra och vulgarisera detta. Men förhållandet är alldeles motsatt. Det är endast vår ovana att se talspråksformerna i skrift, som kanske kommer oss att till en början reagera.

Genom att dessa talspråkets verbformer användes i skrift, vinner denna i hög grad i skönhet. Stilen får en långt friskare, fylligare färg, en större mjukhet och smidighet. Det levande språkets rytmiska väljud går till stor del förlorat, när språket uppblandas med ordformer, som för länge sedan är ur bruk. Hur livlöst och onaturligt värkar ej den föredragshållares tal, som läser upp sina verb i skriftspråksformer, hur mycket mera tilltalande är icke ur ren väljudssynpunkt det föredrag — det må gälla det allvarligaste och högtidligaste ämne—, där talspråkets verbformer ger de naturliga tonfallen. När orden möter oss i skrift, ändras ingenting i detta förhållande, om vi blott någon tid vant oss vid de nya formerna. För författaren öppnas genom användande av talspråkets verbformer, nya stilistiska möjligheter av mycket stor räckvidd. Också ha några skönlitterära författare redan genomfört denna förändring. Man må hoppas, att de snart ska få många efterföljare inom alla arter av skrift.

Det ges naturligtvis även många andra fall, där talspråksformer lämpligen skulle kunna införas i skrift i st. f. rena skriftformer. Men dessa fall är av mindre vikt, och då det även i fråga om skriftens formvärd gäller, att reformeringen av rent yttre skäl blott bör företas stegvis, bör man inom detta område för ganska lång tid framåt kunna nöja sig med här angivna ändringar.

* * *

Då det talade språket, liksom allt annat, som lever, förändras, måste man se till, att den dräkt, vari det ska klädas, anpassas till förändringarna. Det svenska språket uppträder i skrift i en föråldrad dräkt, vari det icke kan röra sig behagfullt och fritt. Det finns tillräckligt mycket av vikt att lära i st. f. att slösa tid och energi på inlärandet av stumma bokstäver och utdöda språkformer, som det modärna livet utan minsta skada kan undvara.

Sången och arbetaren.

Av

Oskar Mellander.

Att söka analysera orsakerna till den folkliga sångens tillbakagång i vårt land skulle föra för långt och båtar till föga i detta sammanhang. Viktigare är att se till, om vi med god vilja kunna inrikta vår strävan så, att den glädje och lyftning, som ligger i odlandet av sångens gåva, allt mer komme till synes.

Om vi först tänka på k ö r s å n g e n, så har denna råkat åtskilligt på sned såväl i allmänhet som bland arbetareklassen. Inom samhällen, där man fylkar sig kring körsångens fana, är det ju merendels manskvartettformen, som kommer till heders. Nu är det emellertid svårt att rekrytera en manskör t. o. m. i medelstora städer, hälst om man skall vara hänvisad till enbart e n samhällsklass. Det är visserligen ej så ont om första tenorer som man förmenar. Men genom en ofysiologisk träning av stämman kan endast en ringa procent tenorröster ernå önskvärd behärskning i höjdläget. De flästa manskörer bliva därför mer eller mindre inget annat än röstfördärvningsanstalter i brist på fullt kompetent ledning.

Annorlunda ter sig körsången med blandade röster. Det torde ej vara överdrift, om man säger, att det är lättare att vidmakthålla en blandad kör i ett samhälle

på 1,000 innebyggare än en manskör i ett på 5,000. Där man då ej kan åstadkomma en manskör, blir det merendels varken det ena eller det andra i sångväg. I körsång, där kvinnorösten har hemortsrätt, har man helt andra resurser i olika hänseenden. Och varför utestänga kvinnan? Låt henne vara med! Om det är sant, att den musikaliska begåvningen mäst går i arv på mödernet, är det av så mycket större vikt, att det kvinnliga elementet är representerat vid körsången.

JENNY LIND.

Men körsången måste bedrivas på ett rationellt sätt, med allvar och disciplin. Avstå hällre från diverse mindervärdiga nöjen såsom sprit, tobak, dans, biograf m. m. och offra en slant på sångens altare i stället. Om ett 30—40-tal sångföreningsmedlemmar exempelvis kunde anslå 25 öre i veckan för sångsaken, så skulle det ligga inom möjlighetens område att erhålla fullt kvalificerade ledare, och varje aktiv sångare finge bra mycket större valuta i form av ordentlig undervisning i tonbildning och notläsning m. m. Man behövde då

ej nöta bort sångglädjen med långrandigt plugg. Allt gick mera flott, och hela sångförmågan lyftes därigenom upp i ett högre estetiskt plan. Sök därför få till stånd blandade körer i varje kommun, där möjligheter äro till finnandes, och organisera dem till samarbete med varandra för avhållandet av gemensamma sång och musikfäster.

I fråga om vissången så vore det måhända förmånligt, att man något mer lade an på att beledsaga sången på s. k. trubadurinstrument såsom guitarr och

JOHN FORSELL.

MATHILDA JUNGSTEDT.

luta. Att sjunga alldeles utan något slags harmoniskt underlag är ju mindre lockande. Därför bör man se till att skaffa sig färdighet på ett dylikt ackompanjerande instrument. I samband härmed må varje arbetare som en hederssak söka undfly den all äkta folkmelodi fördärvande dragharmonikan. Fram i stället med fiolen och klarinetten, vilka tillsammans med lutan utgöra den bästa möjliga svenska folkmusikensemble!

Anordnandet av speciella folkvisetävlingar under sakkunnig ledning och övning, där våra trubadurer ute i bygderna kunde få pröva sina krafter och erhålla en liten stimulerande uppmuntran vid sidan av de

s. k. spelmanstävlingarna, kunna också vara att rekommendera. I förbigående må nämnas, att dylika vissångstävlingar hållits flera år i rad i Halmstad och tillvunnit sig stor popularitet i vida kretsar.

Slutligen några ord om den unisona sången. Vid samkväm och föreningsmöten bör man hälst börja och sluta med gemensam sång. Men hur sparsamt ljuda ej dessa samfällda toner! De sista decennierna ha ju varit kampfyllda genombrottstider, då man mäst koncentrerat sig på rena s. k. arbetarsånger. Men hur

ÅKE WALLGREN.

ANNA NORRIE.

många av dessa ha haft nog bärkraft att lyfta och samla i längden! Mig veterligt är det endast »Arbetets söner», »Ungdomsmarschen» och »Proletär», som nått någon större användning ute i Svärges bygder. Att arbetarna behöva speciella eldande kampsånger, som spegla deras stridsplats i framstegsarbetet, säger sig självt. Men det är en kulturförlust för arbetaren att alldeles isolera sig från andra sånger av fosterländskt och lyriskt innehåll. En viktig sak är därför åvägabringandet av en tillfredsställande sångbok efter ungefär samma riktlinjer som den av direktionen för Brunnsviks folkhögskola utgivna.

Arbetarnas primitiva sjungande vid kollektivt arbete har varit ett frö till dikt och sång i alla tider. Må nu också, sedan detta frö spirat, dess blom tillvaratagas och sprida sin livsalstrande kraft till fromma för den glädjeknappa poesin i folklivet!

OTTO LINDBLAD.

Att något och manligt tala är väl,
men mer är att handla mycket.
Och detta må skrivas i folkens själ
var hälst de trampas med trotsig häl
ännu utav förtrycket!

O. P. Sturzen-Becker.

Mått och vikt i Sverge.

Rymdmått.

1 kubikm. (kbm.) = 1,000 kbdm.
1 kbdm. = 1,000 kbcm.
1 kbcm. = 1,000 kbmm.

1 hektoliter (hl.) = 100 liter (l.)
1 l. = 10 dl. = 1 kbdm.
1 dl. = 10 cl.

1 kbfot = 10 kannor.
1 kanna = 100 kbtum.
1 kbtum = 1,000 kblinier.

1 tunna fast mål = 36 kappar = 63 kannor.
1 tunna löst mål = 32 kappar = 56 kannor.
1 kappe = 1 3/4 kannor.

Ytmått.

1 kvadratm. (kvm.) = 100 kvdm.
1 kvdm. = 100 kvcm.
1 kvcm. = 100 kvmm.

1 kvmil = 100 kvkm.
1 kvkm. = 100 har.
1 hektar (har) = 100 ar.
1 ar = 100 kvm.
1 geogr. kvmil = 56,06 kvkm.

1 kvrev = 100 kvstänger.
1 kvstång = 100 kvfot.
1 kvfot = 100 kvtum.
1 kvtum = 100 kvlinjer.

1 tunnland = 32 kappland = 56 kannland = 51,000 kvfot.

Längdmått.

1 meter (m.) = 10 decimeter (dm.)
1 dm. = 10 centimeter (cm.)
1 cm. = 10 millimeter (mm.)

1 mil (nymil) = 10 kilometer (km.)
1 km. = 1,000 m. = 0,22 lieue = 0,54 sjömil = 0,62 eng. mil = 0,13 tyska geogr. mil = 0,94 verst.

1 rev = 10 stänger.
1 stång = 10 fot.
1 fot = 10 tum.
1 tum = 10 linjer.

1 gammal mil = 36,000 fot.
1 famn = 3 alnar.
1 aln = 2 fot = 4 kvarter = 24 verktum.

1 geogr. mil } = 1/15 ekvatorsgrad eller 4 minuter = 7,420 meter.
1 norsk sjömil }
1 engelsk sjömil (kvartmil) = 1 meridianminut vid 45° n. br., 1,852 meter.
1 engelsk landmil = 1,609 meter.

Vikt.

1 kilogram (kg.) = 10 hektogr. (hg.)
1 hg. = 100 gram (gr.)
1 gr. = 10 dg.
1 dg. = 10 cg.
1 cg. = 10 mg.

1 ton = 1,000 kg.
1 deciton = 100 kg.

1 nyläst = 100 centner (ctnr).
1 ctnr = 100 skålp. (℔).
1 skålp. = 100 ort.
1 ort = 100 korn.

1 lispund = 20 skålp.
1 skålp. = 32 lod.

De gamla och de nya sorterna.

1. Noggranna förvandlingstal.

1 meter = 3,3681 fot.	1 fot = 0,2969 m.
1 kvm. = 11,344 kvfot.	1 kvfot = 0,08815 kvm.
1 har = 2,0257 tunnland.	1 tunnland = 0,49365 har.
1 kbm. = 38,21 kbfot.	1 kbfot = 0,02617 kbm.
1 l. = 0,3821 kannor.	1 kanna = 2,617 l.
1 kg. = 2,35252 skålp.	1 skålp. = 0,425076 kg.

2. Enkla förvandlingstal.

3 m. = 10 fot;	resultatet	ökas	eller	minskas	med	1	för	hundra.
9 kvm = 100 kvfot;	»	»	»	»	»	2	»	»
1 har = 2 tunnland;	»	»	»	»	»	1¼	»	»
8 l. = 3 kannor;	»	»	»	»	»	2	»	»
5 hl. = 3 tunnor fast mål;	»	»	»	»	»	1	»	»
3 kg. = 7 skålp.;	»	»	»	»	»	0,8	»	»

Vid förvandling från nya sorter till gamla ökas resultatet, och vid förvandling från gamla till nya minskas det med ovannämnda tal.

Stycketalsräkning.

1 gross = 12 dussin.	1 bal papper = 10 ris.
1 dussin = 12 stycken.	1 ris = 20 böcker.
1 tolft = 12 stycken.	1 bok skrivpapper = 24 ark.
1 tjog = 20 stycken.	1 bok tryckpapper = 25 ark.
1 val = 20 kast.	
1 kast = 4 stycken.	
1 skock = 60 stycken.	

De största europeiska språken.

De större europeiska språken ha under senaste sekel utvecklat sig på följande sätt:

	Talades av		Proportion		Tillväxt
	1801	1911	1801	1911	%
Engelska.....	20,520,000	160,000,000	12,7	27,3	780
Tyska	30,320,000	130,000,000	18,7	22,2	429
Ryska	30,770,000	100,000,000	19,0	17,1	325
Franska	31,450,000	70,000,000	19,4	11,9	223
Italienska ...	15,070,000	50,000,000	9,3	8,6	332
Spanska	26,190,000	50,000,000	16,2	8,6	191
Portugisiska	7,480,000	25,000,000	4,7	4,3	321
	161,800,000	585,000,000	100,0	100,0	

Om konsten.

Några reflektioner.

Av

Pär Lagerkvist.

Ingenting kan väl vara mer vanskligt än att söka vägleda andra till ett rätt förstående av konst. Vill man pröva den uppgiften bör man nog först rannsaka sig själv, och gör man detta något sånär grundligt skall det nog stå klart för en hur subjektiva alla ens omdömen äro, hur hela ens betraktelsesätt är färgat av det egna stämningslivet.

Men kanske skymtar man dock småningom bakom allt det individuella och tillfälliga en stomme av hårdare metall, kanske vågar man intala sig själv: jag är barn av en tid med ett särskilt lynne och en egen vilja, därför ser jag och förnimmer jag på detta sättet. Har man en känsla härav, då gäller det väl att söka låta den stommen av hårdare metall så mycket som möjligt sticka fram och övervinna benägenheten att i varje ögonblick bespisa läsaren med just de mäst sökta personliga intrycken.

Detta att vi leva i dag, i det tjugonde århundradet, i en tid av den brutalaste kraft och intensitet måste i själva verket vara av avgörande betydelse för vår konstuppfattning. Den atmosfär vi andas sugs in i vårt blod, blir ett med vårt väsen. Ofta ana vi det knappast själva, och vi reflektera väl lika lite över den saken som över att det, när vi träda utanför vår dörr om morgonen, står en rymd och en himmel över våra skuldror.

Det är lätt att inse att vår syn på verkligheten, på hela den sinnligt förnimbara världen måste vara en annan än förflutna tiders. Vetenskap och forskning har sagt oss så mycket nytt och stort. Perspektiven ha vidgats och allting har framstått i en så ohyggligt mycket skarpare dager än förr. Mänskoanden har genomströmmats av en klarhet som gångna tider kanske skulle ryggat tillbaka för. Och dock: bortom havet av ljus ha vi sett mörkren stå, kanske tyngre och hårdare än någonsin, därför att vi djupare än någonsin gripits av aningen om deras ogenomtränglighet. Klarhet och mystik, manlig vilja och en obotlig skepticism på bottnen av varje tanke, varje föresats — är inte detta tidens väsen?

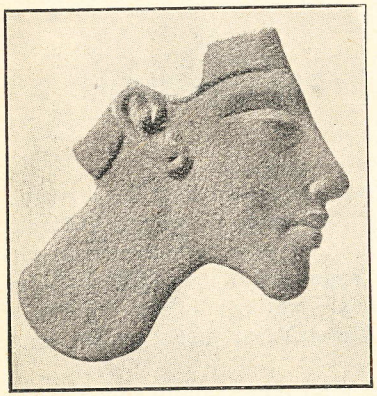

Egyptisk skulptur (omkr. 1360 f. Kr.)

Och samtidigt har tillvarons rent yttre former så hastigt som aldrig förr omgestalttats, genom den materiella kulturens väldiga frammarsch. Ett sådant febrilt och framgångsrikt arbete på att tillkämpa sig herraväldet över naturens krafter och själv skapa de yttre livsbetingelserna har människan aldrig tidigare presterat. Om vi drömma oss hundra år tillbaka i tiden komma vi in i en annan värld, för oss främmande och avlägsen; en människa från 1800-talets början som i fantasin förflyttat sig ett sekel tillbaka — hon skulle känt att den andliga atmosfären var en annan, tanke- och känslolivet skulle hon förnummit som någonting främmande, men tillvarons rent yttre betingelser skulle hon funnit vara ungefär desamma som i hennes egen tid. Hastigt har den materiella kulturen skapat åt oss en ny miljö och därmed ett nytt sätt att förnimma och se.

Hur måste inte inför allt detta konsten gripas av oro och längtan att kunna ge uttryck åt det nya som bryter fram, konsten som i varje stund står i ett direkt och intimt förhållande till verkligheten, eller rättare vårt sätt att uppfatta denna, och i varje stund andas tidens allmänna andliga atmosfär. Den är verkligheten själv, blott i andra former; proportionerna förstoras, materialet förädlas, men själva den inre expressiva kraften är densamma; det är samma blod men det är andra lemmar, en ny och ädlare gestalt. Och av tidens väsen vill konsten vara den klaraste och direktaste utstrålningen, tidens psyke och sätt att vara vill den avlocka dess finaste, subtilaste charm.

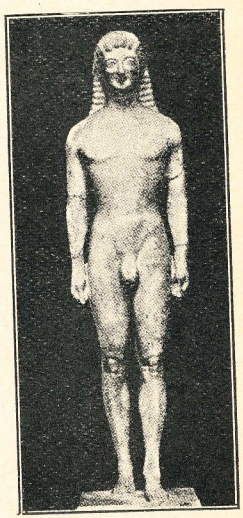

Tidig grekisk skulptur.

Den modärna konsten — det är just denna oro oeh längtan att kunna finna uttryck åt det frambrytande nya. Och vi leva utan tvivel för närvarande i en verkligt stilskapande tid. Ännu är visst inte denna stil klart skönjbar och särskilt för den oinvigde måste den väl synas ännu ej ha tagit några fasta konturer. Stilkänslan, som dock finns där, är ännu svag och trevande, det visar den starka divergensen mellan de olika riktningarna; det är glimtar av en ny värld, syner som stiga upp och åter skymmas. Men man kan inte tvivla på att det, när mognadens stund kommer, skall skapas en konstnärlig kultur som helt är vår, helt genomsyrad av vårt väsen. Och man kan ana själva grundkaraktären i det nya som vi vänta, så mycket har den modärna konsten redan sagt oss och så mycket kan vår känsla av det egenartade i modärnt liv säga oss. Tidens sundhet och kraft måste bryta fram i konsten, intensiteten och den brutala skönheten i det modärna livet måste finna sig uttryck. Därför kommer konsten

att dyrka det hårda och stränga, därför kommer den att söka det expressiva uttrycket, den extrema formen. Och den reaktion som den nya tiden betecknar mot 1800-talets lössläppta individualism kommer att också genomtränga konsten, vilken samtidigt genom sin formsträvan måste gå till storms mot naturalismens sista förskansningar.

Men i och med det att något starkt och ursprungligt tränger sig på oss, samtidigt som vi börja ana vårt eget väsen inställer sig också behovet av en ny uppfattning om det förgångna, ett nytt ljus över detta. Det måste med nödvändighet bli en omvärdering av det gamla. Den modärna konsten har också redan fört med sig en

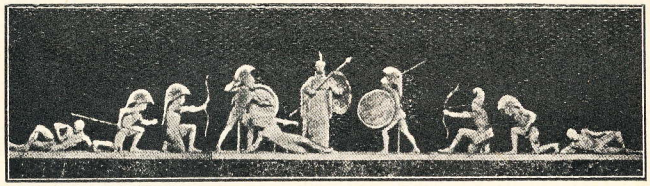

Gavelgrupp på Atenatemplet i Egina.

mycket radikal sådan, en grundlig inventering med nya prislappar på litet av varje. Och då jag tror att man får en god uppfattning av den modärna konstens riktlinjer och mål om man sätter sig in i dess syn på äldre konst vill jag något uppehålla mig härvid; bildmaterialet är också valt med tanke härpå.

Vi gå alltid till det förflutna för att söka oss själva. Därför, när vi blicka tillbaka, fängslas vi just av de tider och de gestalter hos vilka vi finna något med vårt eget besläktat. Så har också skett nu. Vi ha stannat i beundran inför epoker som man tidigare gått tämligen oberörd förbi och vi ha kommit att något mindre vörda mycket som förr dyrkats som det högsta. Där vi funnit den lugna, slutna kraften, där vi funnit den största intensiteten i uttrycket, den mäst expressiva formen, överordet, som slutligen visar sig innehålla själva sanningen, där ha vi låtit oss betagas. Och med andakt ha

GIOTTO (1276—1336).

Den hel. Franciscus stillar åsnedrivarens törst. Freskomålning i Assisi.

vi gått till den enklaste, naivaste konsten, denna som står storögd och undrande inför allting i världen, inför det vardagligaste så väl som inför det största, för vilken allt är ett under — ty där ha vi funnit den mystik som ofta gripit oss själva, den längtan efter en sinnets gosseålder och barndom som vi själva känt, när vi mitt uppe i en tid av triumfer för människotanken, en tid av medvetenhet och klarhet förnummit hur oförklarligt oss likväl till sist allting är.

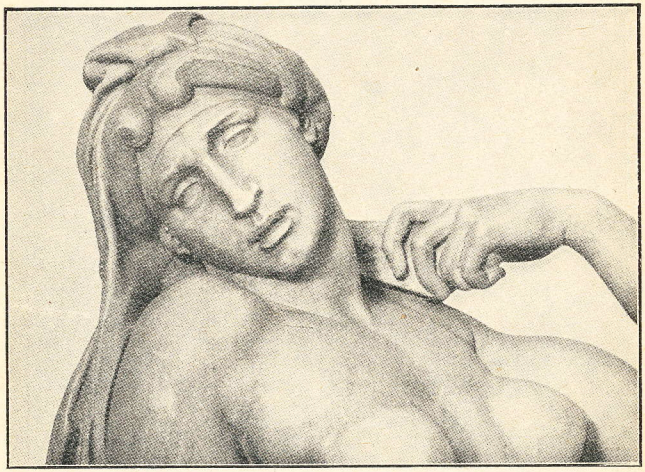

MICHELANGELO (1475—1564). Gryning.

Aldrig har intresset för den primitiva konsten varit så levande som nu. Naturfolkens konst — den från idag och den uråldriga — har dragits fram i ljuset och väckt den största beundran. Vi se inte längre otymplighet, det tafatta, valhänta i den — mycket ofta finns för övrigt alls ingenting av detta där — vi se endast det vackert rörande i dessa människans första försök att finna sig själv, att tvinga ett stycke själlös materia till uttryck för sitt väsen samt det underbara och urkraftiga i den spontant frambrytande driften. Det våldsamma och stora i synerna är det också som griper oss då vi

nalkas de urgamla kulturernas konst, egyptisk och assyrisk, indisk och kinesisk konst. Med sådan vördnad och en sådan förståelse för det allmängiltiga däri har västerlandet aldrig förr trätt inför orientens konst. Vi ha förstått det gigantiska i dessa folks visioner och den ädla renheten, enkelheten i formen. Vi drömma oss inte hän till dessa flydda tider och avlägsna land såsom till en annan värld, vi komma inte för att blott njuta den exotiska doften däröver, som romantiken gjorde det, men gå emot det som en människa går en människa till mötes. Naturligt är att dessa tider och länder, så olika dem vi leva i, måste låtit den konstnärliga formfantasin taga sig helt andra uttryck än hos oss och att allt därför för oss även får en rent yttre egendomlig och vacker charm, men det är dock inte denna vi söka utan värden av större betydenhet.

EL GRECO (1548—1625). Johannes döparen

Redan har den modärna konsten fyllt en stor uppgift: den har rivit murarna som skilt tid från tid, ras från ras, den har vidgat vår syn och låtit oss komma nära det som förr var oss fjärran.

Det är förklarligt att den modärna konsten om den helt genomlevat de gamla asiatiska kulturernas bildvärld måste då den vänder åter till västerlandet finna måtten något krympa samman. Icke som skulle där saknas det sublima

och utomordentliga; men det sväller dock aldrig ut till sådana gigantiska proportioner. I den tidiga antiken finns ännu något därav kvar, och den stod ju också

PAUL CÉZANNE (1839—1906). Barnporträtt.

under stark påverkan från egyptisk konst. Senare blir formgivningen en annan, elegantare, skickligare. Det kommer här nya världen, en ny skönhet till, som de gamla folken långt borta i den mänskliga kulturens

morgon inte funnit; tills den slätstrukna slickade formen inte längre lämnar rum för en verklig ingivelse, tills dekadensen gör sitt inträde — och vi äro väl nu benägna

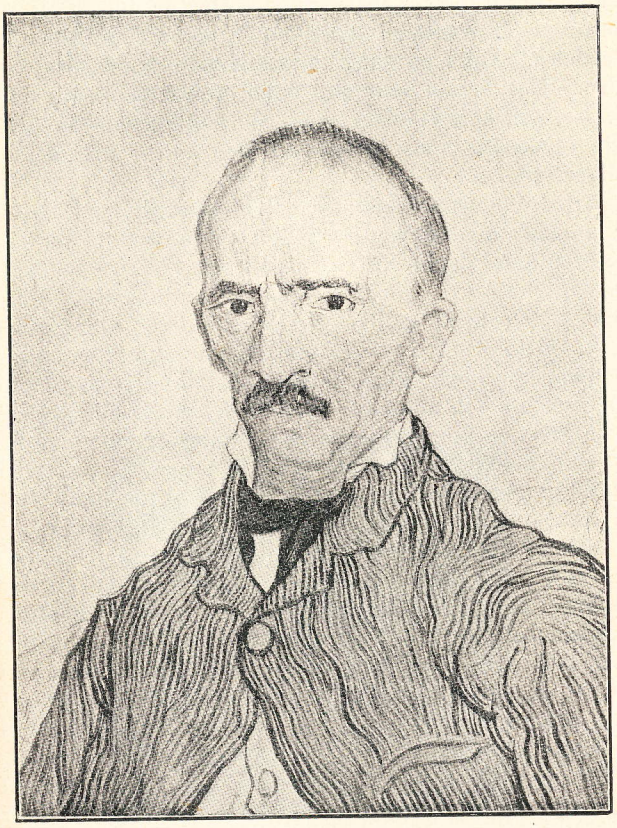

VINCENT VAN GOGH (1853—1890). Porträtt.

att sätta tidpunkten för dess framträdande längre tillbaka än man förr gjort. Modärn konst står visst inte främmande för antikens anda, men den vågar se kritiskt därpå, den vågar sovra och ibland förkasta, och den

finner ej däri en engång för alla given norm för det sköna.

I medeltiden se vi åter konsten springa fram ur de klaraste källorna, människan skapa direkt ur sig själv och ur det djupaste i sitt väsen. Åter är allting ett under, åter är världen orörd och frisk, åter är livet det ofattbara. Ännu en gång har människan blivit gosse och barn. Det är en naiv och enkel konst, stor som upplevelse, syn och ytterligt expressiv i uttrycket. Vi förstå och värdesätta den nu på ett helt annat sätt än man tidigare gjort.

Den modärna konstens förhållande till renässansen är analogt med dess till antiken. Beundrande ser den givetvis hela denna tid av prakt och klarhet i tanken, av yppighet och kultur i hela det andliga livet draga förbi. Men mäst gripen och överväldigad känner den sig likväl inför för-renässansen, då man ännu förnimmer kampen och den tunga mödan, då handen ännu inte löper så lätt och skickligt, men då det dånar och skälver av så mycket stort förnummet i bröstet. Som något för sig står dock Michelangelos väldiga gestalt, och hans betydelse för skapandet av den modärna konstens bildvärld är redan och skall väl bli allt mer uppenbar.

Om vi nöja oss med denna lilla högst ofullständiga överblick över det förflutna, se vi dock tydligt att den modärna konstuppfattningen på flera punkter medfört en väsentlig omvärdering och att härvid vår egen tids väsen och lynne funnit sig uttryck. Vi ha sett med vårt sätt att se. Naturligtvis hindrar oss det icke att kunna njuta och uppskatta v a r j e tids charm. Men detta att vi verkligen känna ett behov att företaga en omvärdering av det gamla, att se på det med unga ögon visar att något nytt och betydelsefullt levandegöres i oss och visar en andlig ursprunglighet i tiden som vi böra vara stolta och lyckliga över.

Den kan kanske kännas beklämmande denna tro att t i d e n så håller människan fjättrad, att hennes krafter så helt inriktas på att finna uttryck för den, att hon så helt lever och bör leva i dess atmosfär — borde hon ej bryta sig ut, kämpa sig fri från dess tryck? Men kan

hon väl någonsin känna det som ett tryck? Hon andas ju blott den luft som är henne friskast och mäst till hälsa.

I varje tid med verkligt egenartad karaktär framhäves en sida av det mänskliga på de andras bekostnad, förrikas, fördjupas vårt medvetande, vårt känsloliv mer än vanligt på en viss punkt. Det är ju möjligt att vi på grund härav skulle kunna komma att i alltför hög grad bortse från något för varje människa och tid väsentligt. Men nå inte alla våra rötter till slut samma djupa mylla? Och är väl i själva verket den ena oss värdefullare än den andra? Ack, härom veta vi i varje fall så litet! Vi få treva oss fram i mörkret och mullen. Och vi få vara tacksamma om vår krona grönskar när det nästa gång blir vår.

Japanskt träsnitt.

Några råd vid plötsliga sjukdomsfall och olyckshändelser.

Nedanstående kortfattade råd avser att vid plötsligt påkomna sjukdomar och olyckshändelser inrikta den första hjälpen åt rätt håll innan tillkallad läkare — kallelsen bör naturligtvis ske omedelbart! — ännu hunnit anlända. Det visar, att var och en med de enklaste medel kan vara ofantligt till nytta, blott han handlar rådigt, snabbt och förståndigt.

BENBROTT. Den första regeln vid alla benbrott är att vid rörelser och förflyttningar av den förolyckade iakttaga den allra största försiktighet. Man stöder den avbrutna lemmen genom att fatta tag ovan och nedanför brottstället. Kläderna får icke på vanligt sätt dragas från kroppen, utan bör klippas upp. Bäst är dock att låta dem vara på och endast inskränka sig till att, om den skadade har högskaftade stövlar och brottet skett å benet, klippa upp skaften. Därefter skrider man till att anlägga ett nödhjälps-spjälförband. Man söker tag i käppar, trädgrenar och dyl., madrasserar dem väl med bomull, tyg, hö, eller mossa och anlägger medels dukar eller remmar ett spjälförband såsom vidstående figurer anger, alltså med spjälor utefter tvänne sidor av den skadade armen eller benet. De första ombindningarna bör ske strax ovan- och nedanför brottstället. — Vid brott kan man även helt enkelt förfara sålunda, att man för benen ihop och stadigt binder dem tillsammans. Det friska benet ger då stöd åt det avbrutna.

Blöder det ur brottstället och benstumparna sticker fram ur såret bör naturligtvis kläderna klippas upp och förband anläggas enligt de regler, som under sårbehandling finnes angivna.

Nödhjälpsförband vid överarmsbrott (med 4 spjälar).

BLÖDNINGAR. Det verksammaste medlet att stilla blödningar består i att genom lämpligt anbringat tryck hindra blodet att framflyta ur såret. Icke så att man med fingrarna skulle utöva tryck direkt på såret (Se Sårbehandling!), utan enligt följande regler: Befinner sig såret å arm eller ben avsnör man pulsådern genom att anlägga en kraftigt virad bindel (kraftigaste verkan åstadkommes genom att inskjuta en pinne el. dyl. under bindeln och vrida omkring) omkring den skadade lemmen ovanför det blödande stället. Armen låter man härvid hänga fritt ned, benet höjes upp i höjden. Blödande så rå andra delar av kroppen behandlas med stramt å såret anlagda förband.

BRÄNNSKADOR. En bränd hud är antingen smärtsamt rodnande eller upphöjd i blåsor (lindrigare bränning) eller också förkolnande och belagd med skorv (allvarsammare förbränning). De lindrigare brännskadorna behandlas med yllelappar bestrukna med borsalva, olja eller rent fett; de mera allvarsamma åter överlämnas oförtövat till läkarbehandling.

DRUNKNING. Den drunknade lägges på rygg raklång på marken och en hoprullad rock eller paletå placeras under ryggen nedanför skulderbladen, så att bröstkorgen spännes ut. Smuts, sand och lera avlägsnas från munnen; man fattar med en duk tag i tungan, och framdrager den. Därpå inledes skyndsamt konstgjord andning. Man ställer sig bakom den drunk-

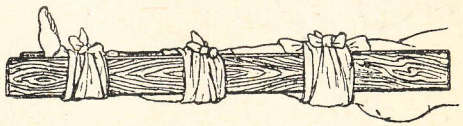

Med två spjälar anlagt nödförband för lår- o. underbensbrott.

nades huvud, fattar hans armar vid armbågarna och för dem framåt och uppåt i jämnbredd med huvudet, därefter föres de tillbaka samma väg och tryckes mot bröstkorgens sidor. Dessa rörelser upprepas jämt och ständigt c. 15 gånger i minuten. När en tröttnat tager en annan i. Även kan tvänne personer med tag i var sin av den drunknades armar utföra konstgjord andning. Man fortsätter tills andningen kommer i gång, eller varje hopp om räddning är ute.

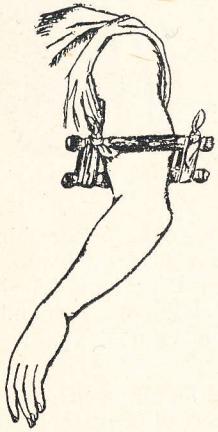

Ett värksamt sätt att åstadkomma blodstillning å armen.

FÖRFRYSNING. Insnöade personer kan lättare återkallas till livet än en person som vilande på bar mark blivit utsatt för köld, ty snön skyddar från fullständig värmeförlust. En genom förfrysning skenbart död människa *får icke* genast föras in i ett varmt rum, ty då blir döden den sannolika följden. Han måste först behandlas i *ett kallt rum med gnidningar* (försiktiga!) med *snö* eller *kallt vatten*. Endast *småningom höjes* rummets *temperatur*.

En förfrusen del av kroppen blir vit och känslolös. Även här bör den första behandlingen gå ut på gnidning med snö eller kallt vatten.

FÖRGIFTNINGAR. Det finnes förgiftningar av många olika slag. Här behandlas endast de vanligast förekommande.

Duk åtsnörd om låret (med *höjt* ben) för blodstillning.

Lutsten. Det är en mycket ofta återkommande olyckshändelse att barn få tag i lutsten, som de naturligtvis stoppar i munnen och sväljer ned. Lutsten är ett etsande ämne, som åstadkommer brännande smärtor i matstrupen och magen och allvarligt skadar matvägarnas slemhinna. Det gäller alltså att gå varsamt till väga. *Undvik* kräkmedel! Ge i stället åt den sjuke något utspädd *ättika* eller

citronsyra att dricka samt *mjölk* och *slemmiga* (haver-) *soppor*!

Skedvatten och andra skarpa syror åstadkommer liksom lutstenen en förstöring av matstrupens och magens slemhinna. Därför bör man även här undvika kräkmedel; en våldsam uppkastning kan yttermera skada de redan genom de skarpa syrorna förstörda slemhinnorna. *Mjölk* och *slemmiga soppor* är även här på sin plats samt som motgift *soda*, *kalkvatten* eller *krita*, lösta eller uppblandade med mycket vatten.

Giftiga svampar och *växter*, såsom vildpersilja, bolmört, vallmo, fingerborgsört, svalört, åstadkommer icke en förstöring av matvägarnas slemhinna. Därför kan man gå raskare till väga: man försöker med alla medel få den förgiftade att komma till *uppkastning*, och på detta sätt befria sig från de giftiga ämnena. Detta sker genom *kittling i svalget*, *kräkpulver*, eller *kräkvin*, eller också genom rikliga mängder saltvatten (4 tesk. salt på en liter ljumt vatten). Vidare piggar man upp den sjuke med starkt kaffe (utan grädde), konjak och dyl.

Förskämda födoämnen är giftiga. Förgiftningar framkallade genom dessa ämnen kännetecknas av kräkningar och lösa avföringar, i bland även omtöckning och kramp. Här gäller det att skyndsamt genom *kräkmedel* avlägsna gifterna ur kroppen (se ovan!) och stärka den sjuke med vin, starkt kaffe och dyl.

KRAMP. Det finnes olyckliga människor som lider av en obotlig sjukdom som heter fallandesjuka. Tid efter annan förlorar den sjuke plötsligt medvetandet, faller hejdlöst till marken, ansiktet förvrides, ögonen rullar hit och dit, armar, ben och kroppen försättes i krampaktiga ryckningar, andningen blir häftig och snarkande, tungan bites sönder och fragga kommer ur munnen. En hemsk syn alltså! Därför bör den första åtgärden bli att *avlägsna alla omtåliga personer*, främst barn. Sedan undanskaffar man alla hårda och kantiga föremål, mot vilka den sjuke under sina häftiga krampryckningar skulle kunna skada sig; skjuter en kork eller sammanrullad näsduk in mellan tänderna, så att tungan icke sönderbites, och *avvaktar* för övrigt *lugnt* anfallets upphörande. De enskilda krampanfallen är endast i undantagsfall livsfarliga. Efter anfallet inträder hos den sjuke en djup sömn, som icke

får störas. Det man icke bör göra, är att med våld undertrycka krampanfallen, utan låta allt ha sin gilla gång.

Även småbarn får ofta under tandsprickningsperioden, vid sjuk mage, krampanfall. En förståndig hjälp består här i att ge barnet ett 35° varmt bad och anbringa en i kallt vatten doppad duk på dess huvud.

MEDVETSLÖSHET. En person sjunker plötsligt till marken av en eller annan anledning; han är blek som ett lik och andhämtningen är ytlig. Vad står att göra? Genast finnes det hjälpsamma människor till hands: de lyfter upp den sjukes huvud, sätter honom kanske upp att sitta! Men den hjälpen är falsk, rakt motsatt den riktiga. Medvetslösheten beror på plötslig blodfattigdom i hjärnan, blodet strömmar från hjärnan till övriga delar av kroppen. Den riktiga hjälpen bör alltså gå ut på att återställa den naturliga blodfördelningen i kroppen. Därför bör den avsvimmades huvud icke lyftas upp, utan placeras så lågt som möjligt, benen åter böjas upp; sedan bör kläderna öppnas och när den medvetslöse kvicknar till, ge honom någonting, exempelvis en kopp starkt kaffe att dricka!

ORMBETT. Bettet av den vanliga huggormen är i allmänhet icke livsfarligt för fullvuxna personer; barn däremot kan duka under. Har ormbettet såsom vanligen är fallet träffat en fot eller hand, omsnöres lemmen ett stycke ovanför låret (för att hindra giftet att sprida sig till övriga delar av kroppen) och höjes. Härefter söker man utkrama eller med koppglas utsuga giftet och sedan bränna såret med glödande järn, (exempelvis spik, eller nyckel) eller kol. Invärtes ges alkohol: konjak eller brännvin.

Os (koloxid) från för tidigt stängda ugnar, i vilka ved, stenkol eller torv brunnit, kan kväva en människa till döds. Här öppnas skyndsamt alla fönster och dörrar och den medvetslösa sjuke bäres ut i friska luften. Har andningen upphört begjutes huvudet med kallt vatten, hela kroppen gnides och konstgjord andning sättes i gång (se Drunkning!).

SÅRBEHANDLING. Faran som hotar från ett öppet sår är, förutom blodförlusten, att varbildande kroppar (bakterier) ska tränga in i kroppen och allvarligen hota den till livet. Därför är sårbehandlingen en ytterst viktig, men på samma gång ytterst enkel sak. Vår strä-

van bör gå ut på att hålla de giftiga ämnena, vilka alltid finns till hands, fjärran från såret. Är såret blödande innebär redan detta en naturens visa anordning, att spola bort bakterierna. Vid all sårbehandling bör man gå ytterst snyggt till väga och noga undvika att å såret applicera allsköns smörja av ett eller annat slag. Därför får man icke vidröra såret med fingrarna, icke smeta gammal dammig salva, grodblad, lera, spindelnät, kalk på såret, icke ens tvätta det med ouppkokt vatten. Endast om man har borsyrelösning (undvik karbol och lysol!) till hands kan man försiktigt tvätta eller avtorka sårets omgivning, noga aktande sig att komma för nära sårkanterna. Såret självt lämnas i fred. Sällan finnes i hemmet från apoteket eller droghandeln köpt antiseptiskt förbandsmaterial. Då tar man fram i stället från linneskåpet eller -lådan obegagnade nysstvättade näs- eller handdukar, vänder den inåt vikna sidan utåt och på såret och anlägger sålunda ett förband.

VÄRMESLAG. Solstygn, blixtslag. En person arbetar under tryckande het sol på åker eller äng, eller är på ansträngande marsch. Han känner sig varm, blir yr, får andnöd och sjunker plötsligt medvetslös till marken. Den första hjälpen består i att föra den sjuke till ett svalt skuggigt ställe, begjuta honom med kallt vatten, ge upplivande medel, kaffe, te och dyl. samt om så behöves inleda konstgjord andning (se Drunkning!). En liknande behandling bör den av blixtslag träffade undergå.

R. C. Ö--n.

Det går tillbaka. Nej, det går framåt.
Det går ändå framåt — vad än som sker!

O. P. Sturzen-Becker.

Socialistiska stormän. I.

(Folkkalenderns porträttgalleri.)

AXEL DANIELSSON.
Redaktör, en av den svenska socialdemokratiens skapare.
(* 1863 † 1899.)

KEIR HARDIE.
Framstående engelsk socialist. Stiftare av Oberoende Arbetare partiet (I. L. P.)
(* 1856 † 1915.)

ALEXANDRA KOLLONTAY.
Rysk socialdemokratisk skriftställarinna.

KARL LIEBKNECHT.
Tyska partivänsterns främste. Antimilitaristisk föregångsman.

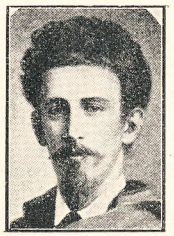

LOUIS PIO.
Dansk socialdemokratisk föregångsman.
(* 1841 † 1894.)

NILS HERMAN QUIDING.
Svensk socialistisk utopist.
(* 1808 † 1886.)

PABLO IGLESIAS.
Spanska socialdemokratiens ledare.

JEAN JAURÉS.
Franska socialdemokratiens ledare. Mördades av en nationalist vid världskrigets utbrott. (* 1859 † 1914.)

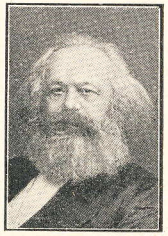

KARL MARX.
Den vetenskapliga socialismens fader, förf. till »Kapitalet» m. m.
(* 1818 † 1883.)

OSCAR NISSEN.
Med. d:r. Ordförande i norska arbetarepartiet.
(* 1843 † 1910.)

HENRI DE SAINT-SIMON.
Fransk socialistisk utopist.
(* 1760 † 1825.)

EMILE VANDERVELDE.
Ordf. i Intern. soc. byrån. Belgisk minister.

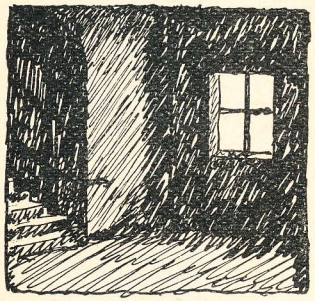

(Vinjett av W. Kåge.)

Farstun.

Skådespel i en akt av Edv. Söderberg.

(Övers. från danskan för Folkkalendern.)

En farstu med trappan, som för opp genom huset. På bägge sidor dörrar, ett par öppna. Genom ett fönster skymtar en mur utanför.

Det är halvmörkt i farstun. Man hör rägnets knäpp mot rutorna och tonerna av ett positiv nere på gården.

(Tre barn, Emanuel, Gärda och lille Hans.)

Lille Hans (vid fönstret).

O, jag kan se himmelen. Se, så svart den är! Och molnena — Nej, det är inte moln, det är rök. Därborta är en skorsten. Och där är en till...

Gärda. Ska vi inte leka nu?

Emanuel. Jag bryr mej inte om att leka.

Lille Hans. Kan du inte berätta en saga?

Emanuel. Jag kan inga sagor.

Gärda. Det kan jag. Jag kan en saga om fröken Barmhärtig, som gav bort alla sina kläder.

Emanuel. Gjorde hon det? Vad hon var dum! Då hade hon ju ingenting att ta på sej.

Gärda. Nej, men så rägnade det silverslantar ner från himmelen i hennes knä.

Emanuel. Silverslantar från himmelen — å — nej!

Gärda. Tror du inte det är sanning?

Emanuel. Å, tyst med er! Sånt där prat.

Gärda. Hör du, var det du som skrek nyss? Slog din far dej?

Emanuel. Nej, han slog mor.

Gärda. Såå...

Emanuel. Men så klöste hon honom i näsan, så den blödde, du.

Gärda. I näsan — nej?

Emanuel. Joo — i näsan. Och så gick han. Han sitter nere på källarn och spelar kort med Tobisen. Och mor har gått bort till flickorna.

Gärda. Vilka flickor?

Emanuel. Dom borta i nummer 12, som hon tvättar åt.

Lille Hans. O, se — se bara... Där på väggen!

Gärda. O, se — solen!

Lille Hans. Se, se, det är alldeles rött. Alldeles alldeles rött! — Å, nu går det bort... nu blir det mörkt igen. — Nu går vi in, Gärda. Kom så går vi in...

(De går in.)

Emanuel (sitter ensam och lyss efter positivet på gården).

Dudelidu — dudelidu! Om jag — bara hade en smörgås — en smörgås... Om mor — snart kom hem — om mor — snart kom hem bara... (Reser sej och smyger ner.)

Madam Fagerlund (kommer oppifrån, går bort och sticker huvet in i dörren till vänster). Hur går det?

Madam Kortsen (i dörröppningen). Å, det kan minsann dröja länge än.

Madam Fagerlund. Har barnmorskan kommit?

Madam Kortsen. Jaa då.

Madam Fagerlund. Tänk, med alla di barna!

Madam Kortsen. Jaa, det kan man sannerligen säja.

Madam Fagerlund (fundersamt). Folk skulle vara så förståndiga, att de lät bli att gå och gifta sej.

Madam Kortsen. Å, kors, man fick min själ lika många ungar för det. Se på jungfru Mogensen nere i nedersta våningen.

Madam Fagerlund. Men det är alltid värst ändå, när man är gift, tycker jag. — Är det inte nummer 7, hon väntar nu?

Madam Kortsen (räknar på fingrarna). Henriette, Nikodemus, Matilde, Abel, Kristoffer, Flora och lille Hanseman, som ligger i vaggan — nummer 8, bästa madam, nummer 8!

Madam Fagerlund. Ja, tänk.

Madam Kortsen. Kors, det var väl ingenting. Madam Holmstrand bort i Regnegatan har 22.

Madam Fagerlund (slår förskräckt ihop händerna). Gud i himmelen! Jag begriper inte — Vi har bara en vi, och ändå kan det vara ganska kvistigt.

Madam Kortsen. Har er man inte fått arbete än?

Madam Fagerlund. Näe, då, näe. — Här ska ni få se: den här rocken, hur mycke tror ni, jag kan få låna på den?

Madam Kortsen (synar rocken). Där är ett hål — och där är ett till —

Madam Fagerlund. Tror ni, han ger mej två kronor?

Madam Kortsen. Är ni tokig — två kronor?

Madam Fagerlund (lyssnar). Tyst — vad är det?

Madam Kortsen. Å, — det är di där — di håller på att spika fast locket nu.

Madam Fagerlund. Det är sant, det är ju i dag han ska bisättas, skomakarn därinne.

Madam Kortsen. Klockan 4.

Madam Fagerlund. Jo, jag såg, di kom med kistan. — Ja, det är då ingen som sörjer honom.

Madam Kortsen. Näe då. Det är minsann inte längre sedan än i onsdags, som han kom och rev opp himmel och jord för att han inte hade fått betalt ännu för ett par skor, som han hade halvsulat.

Madam Fagerlund. Ni må tro han hade pängar.

Madam Kortsen. Och så hade han ändå inte så mycke som en tiöring att ge sin fattiga syster härom-sistens, när hon kom och bad honom. Hon stod vid hans dörr och grät. Di hade inte bröd hemma. En sån karl! Ja och ni vet väl, vad det berättades om honom och madam Andersen oppe på vind?

Madam Fagerlund. Tror ni, att det värkligen är sant?

Madam Kortsen. Den lilla jäntan liknade honom ganska mycke.

Madam Fagerlund. Och mannen visste det!

Madam Kortsen. Tror jag, det, di var så såta vänner, gubevars. Di gick och söp ihop, och skomakarn var alltid den som betalte.

Madam Fagerlund. Ett sånt svin, säj!

(Skrik inifrån.)

Madam Kortsen. Siså, nu tycks det bli allvar.

(Madam Fagerlund går. Madam Kortsen stänger dörren. Positivet på gården har tystnat, och man hör ljudet av ett dragspel och en röst, som sjunger, oppe i huset. — Två unga flickor, Alvilda och Berta, möts.)

Berta. Det var länge sen jag såg dej nu! Ska du gå till fabriken?

Alvilda. Till fabriken, nej —

Berta. Nej, nu ser jag, du är ju finklädd. Du har fått ny klänning!

Alvilda. Är den inte stilig?

Berta. Och ny hatt! Du har fått ny hatt också... Jaa — Men vad är det — dina ögon är alldeles röda — Har du gråtit nyss?

Alvilda. (häftigt). Å, det är dom däroppe — det är hon...

Berta. Har hon slagit dej? Varför det då? — Jo, jovisst.

Alvilda. Men jag bryr mej inte om, vad dom säjer. Nej, det gör jag inte. — Och när jag nu tycker om honom...

Berta (förtroligt). Har han friat till dej?

Alvilda. Han sa — han sa, att han höll av mej... Ja det sa han — att han skulle hålla av mej alltid...

Berta. Nå kysste han dej? Kysste han dej på handen?

Alvilda. På handen, nej, nej...

Berta. Var då?

Alvilda. På mun. Och här, på —

Berta (ivrigt). Kysste han dej på bröstet, säj? Nej — på bröstet!

Alvilda. Ja, här — just här.

Berta (betänksamt). Men akta dej — akta dej i alla fall. Man vet aldrig...

Alvilda. Vad säjer du!

Berta. Det känner vi nog till — di fina herrarna... Tror du själv, att han ska fortsätta att tycka om dej?

Alvilda. Nå — ja — varför inte?

Berta. Du är inte säker på det. Ser du, du är inte säker på det! — Men man får vara försiktig.

Alvilda. Jag vill inte gå på fabriken här jämt — jag vill inte bo här för jämnan — usch, det är avskyvärt! Jag går min väg, jaa. Jag går ifrån alltihop!

Berta. Men vart — vart tänker du gå?

Alvilda. Jag — jag vet inte... Det gör detsamma.

Berta. Gör detsamma! Jag tror du är tokig!

Alvilda. Adjö, Berta. (Går.)

Berta. Nej, Alvilda — Alvilda, hör då!

Madam Kortsen (öppnar dörren). Jag tyckte, där var nån.

Berta. Det var Alvilda — Di ha slagit henne däroppe — Hon går sin väg.

En full karl (dyker opp i trappan). Hohi — hahaha —

(En dörr öppnas i detsamma. Fyra män blir synliga, bärande en likkista mellan sej.)

Den förste. Lyft bättre där.

Den andre. Nu går den.

(Alla dörrar öppna. Barn och vuxna kikar ut. Barnskrik. Oppifrån huset hörs dragspelets toner och rösten som sjunger.)

Den förste. Här var det musik, ska jag säja.

Den andre. Låt oss komma iväg nu.

Den tredje. Det var ett förbannat fult väder.

(De försvinner i trappan. Dörrarna stängs. — Rägnet fortfar att strömma och skymningsskuggorna förmörkar gången och smyger över väggarna.)

En röst (nere på gården). En råtta — hallå! Se opp där — en råtta...

Uppgifter om almanackan.

Vad är almanacka? Frågan synes överflödig. Almanackan erhålles för 14 öre i vilken affär som hälst och innehåller en massa nyttiga upplysningar om de olika årstiderna, månaderna, veckans olika dagar, solens och månens jämte en del andra himlakroppars vandringar, namnsdagar, predikotexter och mycket annat. Om ordet almanackas betydelse och ursprung är vetskapen mindre, om man överhuvudtaget vet något därom. Numera betecknar almanacka i allmänhet en skrift, större eller mindre, innehållande skilda astronomiska uppgifter för något eller några bestämda år. Så icke fordomdags. Då gav man ofta namnet åt kalendariska tabeller gällande vilket år som hälst. Också var det vanligt att i dessa äldre almanackor astrologiska förutsägelser intog en mycket framskjuten plats.

Så vitt man nu känner är de älsta almanackorna från Assyrien. De innehöll tabellariska meddelanden om årstiderna och himlakropparnas förändringar. Av nyare tid är almanackorna från Egypten, vilka också är vida utförligare.

När almanackorna kommit till Europa vet man ej med bestämdhet men antagligen är det från araberna på 1200-talet. Flera almanackförfattare fanns då i västerlandet, men bland de älsta nämnes Paolo Dagomari (d. 1374). Almanackorna var självfallet denna tid handskrivna, tryckta blev de först på 1400-talet och erhöll då samtidigt större spridning. Några årtionden senare finns f. ö. almanackutgivare i flera europeiska länder, exempelvis Frankrike, Italien, Belgien m. fl. Till Sverge hann dock almanackan först omkring 1540 efter att ha föregåtts av de s. k. runstavarna och de på skilda sätt meddelade uppgifterna om årets hälgdagar, vilka av biskoparna plägade utdelas till prästerna.

Först på 1600-talet synes almanackor ha börjat utkomma årligen i en del länder. Ungefär samtidigt kommer dock också något annat, de astrologiska (astrologistjärntydningskonst) förutsägelserna, jämte andra uppgifter vid sidan om de rent kalendariska. Så tillvida var den årliga utgivningen framsteg som almanackorna lättare kom i händerna på de bredare folklagren och, i den mån deras innehåll var bildande, tjänstgjorde som folkbildningsmedel. Från 1600-talet synes också bruket kunna härledas att i almanackorna meddela uppgifter om »kungligheten» och andra denna världens store, vilket bruk ju i Sverge ännu i dag flitigt användes exempelvis i »Almanack för alla», och i utlandet i en massa almanackor, främst väl »Almanach de Gotha», (utgiven i Tyskland), en årlig genealogisk-statistisk kalender innehållande namnen på alla levande medlemmar av furstefamiljer, förteckning på ambassadörer, ministrar, konsuler o. d. A. d. G. betraktas som furstarnas och högadelns speciella almanack.

Slutligen blir de uppgifter som ursprungligen karaktäriserade almanackorna, de kalendariska uppgifterna om årstiderna och himlakropparnas förändringar, mindre framträdande och en massa andra saker fyller dem. Man finner sålunda mindre berättelser, anekdoter, dikter och mycket annat, som så småningom helt förändrar almanackornas tidigare karaktär. Senare uppstår specialalmanackor för historia, diplomati, statistik m. m., ja t. o. m. speciella almanackor för damer och d:o för herrar.

Den första svenska almanackutgivaren hette Tomas Zeger, vilken översatte en almanacka från tyskan. Efter honom kom Petrus Olai Wadstenensis, som utgav en svensk almanacka 1582, och flera andra så att vi redan år 1600 hade årligen utgiven almanacka. 1610 hade man t. o. m. 2 almanackor i vårt land, 1647 fyra, 1658 sex och 1678 sju. Alla dessa almanackor åtföljdes av särskilda »prognostikon» (= förutsägelser på grund av vissa tecken), vilka hos befolkningen underhöll vidskepelse och tro på allehanda skrock. Så långt gick det t. o. m., att man i en kunglig förordning från början av 1700-talet måste söka förebygga utgivandet av dessa »prognostika», varav följde det ännu praktiserade och nyttigare tillvägagångssättet, att i skrifter av denna art intaga redogörelser för inträffade händelser och allmänbildande uppsatser.

Principen med almanacksmonopol, som ännu finns i Sverge, infördes redan 1686 av Karl XI och förlänades då åt en professor Anders Spole. Samtidigt bestämdes att inga almanackor fick översättas från utländskt språk annat än mot vissa villkor. Som bekant har nu Svenska vetenskapsakademien monopol på almanacksutgivandet, vilket infördes 1747. Två år senare, 1749, började regeringen att fastställa priset på almanackan. Efter att under olika år ha varierat avsevärt fastställdes detta så 1858 till det nuvarande, eller 14 öre för de små almanackorna häftade och skurna.

I Sverge utges f. n. en massa almanackor, om vi icke misstar oss omkring 60 st. olika varje år. Av dessa är dock endast ett fåtal direkt från folkrörelserna; S. S. U. H. utger årligen en och Kooperativa förbundet utger Kooperatörernas almanacka, båda vändande sig till speciell publik och, så vitt vi förstår, med speciellt syfte. Därtill kommer »N. O. V:s årsbok» som emellertid icke innehåller någon almanacka. Från och med 1916 tillkommer denna, Folkkalendern, vilken, om man får döma av det intresse den rönt, ingalunda kommer att bli den minsta.

Slutligen kan nämnas att i utlandet utges flera »almanackor» — »kalendrar» och »årsböcker», som vänder sig direkt till den arbetande klassen. I Österrike, Tyskland och andra större länder har vi sålunda att notera flera olika »propaganda»-almanackor från socialdemokratiskt håll, samtliga mönstergillt skötta och utgående i stora och i förhållande till sitt innehåll prisbilliga upplagor. Av mindre länder med från socialdemokratiskt håll utgivna kalendrar bör här nämnas Finland. Från Socialdemokratiska partibyrån har där i sex år utgivits tvänne upplagor av en »Folkkalender», den ena i omkring 6,000 ex. för den svensktalande befolkningen och den andra i omkring 70,000 ex. för den finsktalande. Från och med 1916 utges t. o. m. en speciell fickkalender. I sina Folkkalendrar har våra finska partivänner med stor framgång lagt an på fostrande och nyttigt innehåll, en sak som självfallet medför att dylika skrifter blir av stort gagn för arbetareklassens frihetssträvanden.

Från Bellmans-

Förskisser till en ny upplaga av Fredmans

En änglahy, en leende mund,
ett blottat bröst av våda,
ack, himmel, ack, var timma och stund
nytt paradis bebåda!
Men av all naturens prakt,
hjärtat till vällust och plåga,
röjde måst sin ljuva makt
två ögons vackra låga.

(Fredmans Ep. n:r 36. Rörande Ulla Winblads flykt.)

sångens dagar.

epistlar, illustrerad av EINAR NERMAN.

Se Movitz... Vi står du och gråter,
så blodig och svullen och stinn?
"Dörrn upp!"... Nå välkommen nu åter!
Si här har du farstun — stig in!
Än leva ju dina patroner:
förglöm den förtret, du har rönt!
"Pong pongtuli pongtuli!" Skönt
du slår dina toner.

(Fredmans Ep. n:r 31. Över Movitz, då han blev uppiskad på gatan, för det kvinten sprang på basfiolen, en sommarafton 1769.)

Sommar.

(Ture Nerman.)

Musik av

Gabriel Strandberg.

(† 1915.)

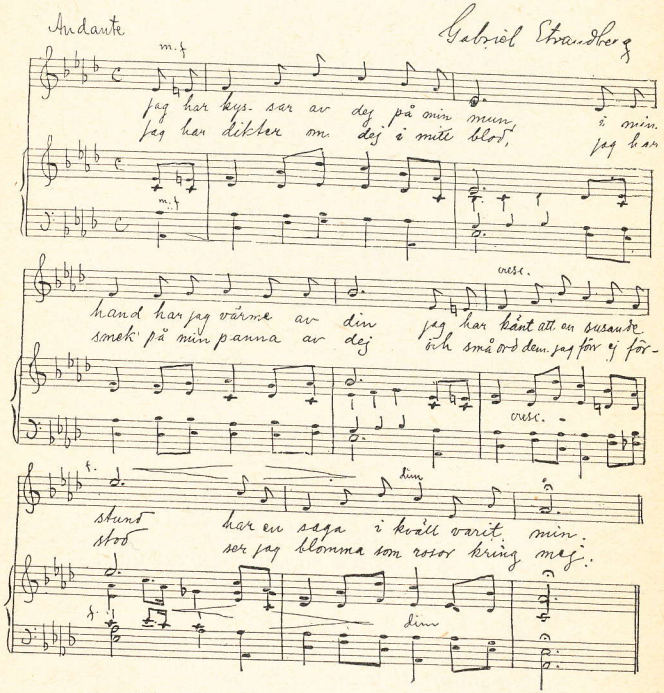

3. Nu må mörkna till sorgernas stund,
nu må stormarnas höst bryta in —.
Jag har kyssar av dej på min mun,
i min hand har jag värme av din.

Väl använda pängar.

Vad svenska folket "njuter" opp i sprit, tobak och kaffe.

Den här lilla uppsatsen är skriven för måttlighetssupare, dessa hedervärda sansade medborgare som bara tar sej ett litet glas då och då och håller styvt på att det är deras ensak för de går aldrig till överdrift och då så. Men den är också skriven för massan av organiserade nykterister, som visserligen spottar i glaset men så mycket mindre i cigarrettasken och kaffekoppen och med andra ord helt enkelt driver ut hr Jävulen med mr Belsebub.

Det fins en gammal god historia om en Upsalastudent, som en gång anträffades tämligen beskänkt en arla morgonstund. Kors! sa vännen som fann honom, och jag som trodde att du var goodtemplare! J—joo då, blev det stammande svaret, joo då, men ser du jag är ingen fa—fanatiker! Det är klädsamt att vara tolerant — även om man inte går så långt i den dygden som studenten ifråga — och min framställning ska inte bli någon klosterpredikan, bara en liten promenad genom enkla arabiska siffror, som med jälp av Starkenbergs bilder dock, hoppas jag, ska ge lite perspektiv på de berörda frågorna.

När man känner, att svenska folket pr år tär för 150 miljoner kr. alkoholhaltiga drycker (lågt räknat), så vet man ju att det är mer pängar än hela den ordinarie försvarsbudgeten, men bättre grepp på beloppets storlek får man först när man börjar dela opp det på alla landets in-

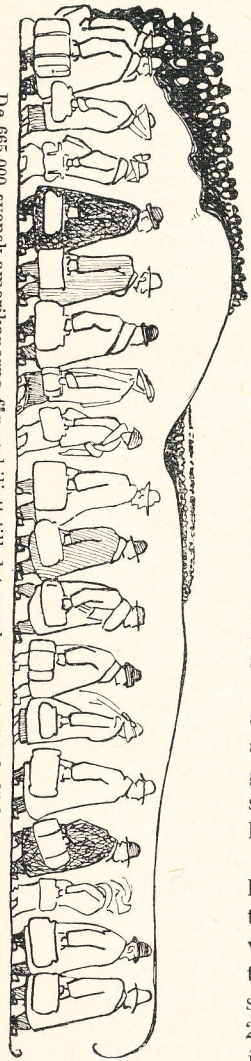

De 665,000 svensk-amerikanerna får resbiljett till det gamla countryt och 25 kr. i startkapital.

vånare. Svärge har i runt tal ungefär 5 1/2 miljon invånare. Det betyder, att varenda svensk — minsta lilla lappflicka och älsta gamla Skånegubbe, inclusive alla organiserade nykterister — drack teoretiskt opp 27 kronor.

150 miljoner! Ett eget hem kan man få för 5,000 kr. 30,000 egna hem halkar årligen över krogdisken. Alla de 17,000 Amerikaemigranterna från 1913 kunde stannat hemma och fått ett eget hem, och spritpängarna hade räckt nära nog till dylika åt de 14,800 emigranterna från 1914 också. Ja, det vill säja, under förutsättning att varje emigrant grundat ett självständigt hem. Men nu blir det nog i regel gott tre emigranter på varje familj och sålunda kunde vi med fylltributen starta bortåt 100,000 egna hem pr år. D. v. s. vi kunde tredubbla äktenskapsfrekvensen i Svärge! Ja, vi skulle med ett års spritsumma kunna bjuda alla 665,000 i Svärge födda svensk-amerikaner på resa hem till det gamla landet och ändå ge dem ett startkapital å 25 kr. pr styck på köpet.

Pr dag super Svärge opp 410,000 kr. Räknar vi dryckesdygnet till 16 timmar, går ett 5,000 kr:s eget hem var 12:te minut. Fem egna hem i timmen, du ändå relativt nyktra svenska folk! Varje svensk drack 20,2 liter öl 1912. Om varje svensk i stället hade förbrukat 20 liter rent vatten till ett bad!

1912 hade vårt land 244,000 fattigjon. Alkoholutgifterna — vilka f. ö. jort en inte ringa procent av dem till fattigjon — skulle fördelade på dessa ge dem 615 kr. var om året. Statens lasarettsutgifter gick i Svärge år 1911 opp till inemot 10 miljoner kr. Vi kunde för alkoholpängarna underhålla 15 gånger så många lasarett. Ja, liksom enligt professor Thyrén och generaldirektör Wieselgren 50% av alla fängelser skulle kunna rivas, om fyllan kom bort, så skulle vi säkert också kunna reducera all sjukdom med minst hälften.

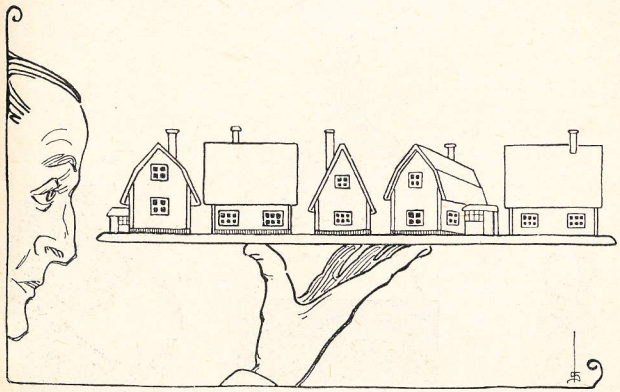

5 egna hem i timmen.

Svenska folkskolan kostade år 1912 kr. 44,650,000 för 803,000 barn, d. v. s. varje skolbarn kostar i runt tal 55 kr. Spritmiljonerna utdelade till Svärges skolbarn gåve dem 187 kr. var. För varje krona vi ger till våra folkskolebarns bildning ger vi med rund hand 3 kr. till kung Alkohol, som har ett hundra gånger så stort apanage som Svärges konung, vilken dock ej behöver svälta.

För inte länge sedan läste man i den krögarvänliga prässen upprörda artiklar under rubriker som: »Hotas Svärge av brännvinsbrist?» Det fans »bara» 16,400,000 liter till personlig konsumtion. Ja, det hotet är fruktansvärt. Om en sådan riksolycka hände oss att vi totalt torrlades, skulle vi berövas ungefär hälften av alla

fångar — 71% av straffarbetsfångarna — och alla fattigjon. Man påstår emellertid att förbud är omöjligt, för 16,300 personer har sitt levebröd på bryggerier, brännerier, i sprithandeln, på korkfabriker och buteljglasbruk. Alla dessa komme ju på bar backe. Nå, anta att de jorde det, vilket inte alls vore nödvändigt, då det fins mycket annat och produktivt arbete att göra i detta land. På svenska folkets spritutgifter kan vi dock pensionera alla dessa med 9,200 kr. pr år! Är det nog?

* * *

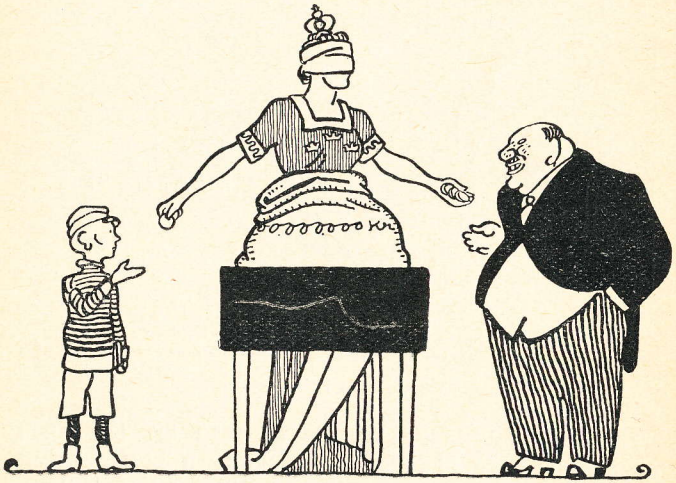

En krona åt folkskolan — 3 kronor åt spriten.

Detta kan ju räcka en stund för måttlighetssuparna. Vi övergår i stället till tobaken, kring vars tron åtskilligt nykterhetsfolk också bildar slavvakt. För att uppmuntra nikotinisternas humör en smula före avrättningen må anföras en liten historia, som är rätt bra, ehuru till förmån för hrr rökare, och som jag väntar att få emot mej av en del läsare — därför drar jag den själv.

I en tågkupé sitter en ivrigt bolmande härre och mitt emot honom en arg antinikotinist. Just som tåget går ut

ur en stad kommer de två i resonemang om den fördärvliga tobaken, och den icke rökande frågar: Hur många sådana cigarrer röker min härre om dagen? — En tio tolv stycken, blir svaret. — Vet ni, återtar den andre, att om ni i stället lagt av de pängarna, skulle ni nu kunna vara ägare av det där stora huset, som vi just nu passerar? — Jaså, svarade rökaren. Är min härre det då? — Nää — — Inte? Ja, men det är jag!

Historien är som sagt god, men jag riskerar ändå ett par beräkningar. Tobaksskattekomiterade uppskattar to-

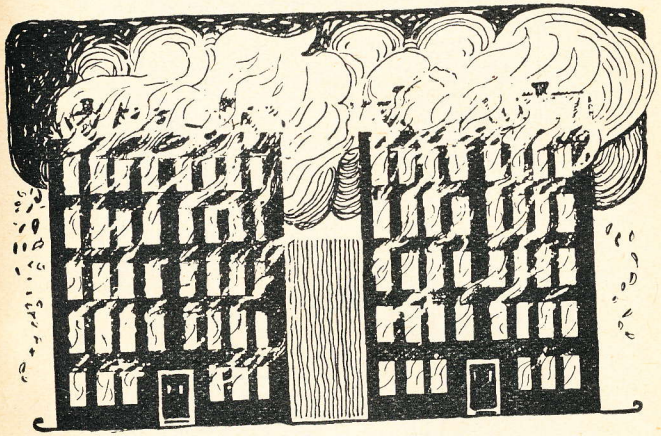

2 respektabla eldsvådor i veckan.

talförbrukningen av tobak i Svärge för år 1916 till 51,713,352 kr., vilket finansminister Vennersten i statsrådet funnit vara en »synnerligen försiktig» kalkyl. Låt oss emellertid räkna med bara 50 miljoner — det bli pängar ändå. 50 miljoner! Det är ingen dålig eldsvåda, när det brinner för 500,000 kr. och knappast inträffar det en sådan i Svärge två gånger i veckan. Men 100 så pass respektabla eldsvådor kostar svenska folket på sej i och med tobaksbruket varje år, d. v. s. en i varje stad, alldeles oavsett att tobaken dessutom också skadar hälsan. Om man i stället för tobaksbladen tänker på bokblad, kan man för tobakspängarna ge hela svenska folket 3

nyttiga 25-öresböcker i månaden pr individ och då är inte ett öres rabatt beräknad, vilket man ju dock kan påräkna vid en så aktningsvärd rekvisition.

En svensk mans medellivslängd är 54 1/2 år. Antag, att kararna konsumerar all tobak — och det är väl lyck-

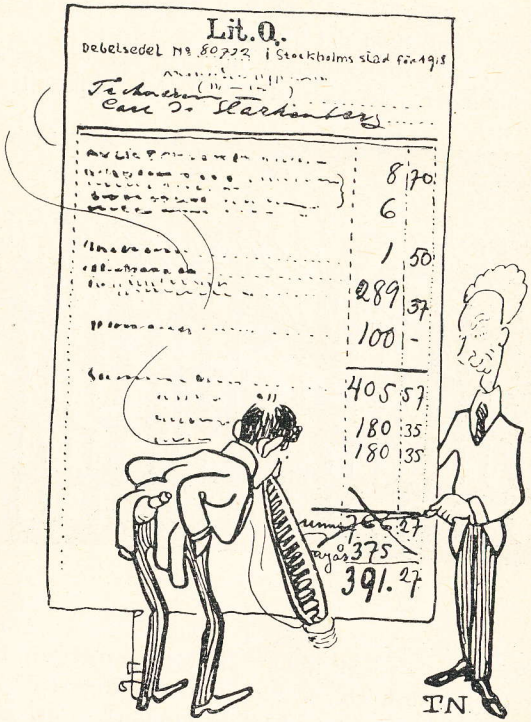

När hälften av kommunalskatten betalas med tobakspängarna.

ligtvis bara en liten bråkdel som kommer på kvinnornas debetsida —, så går nära ett tusen kronor opp i rök för varje svensk man under hans liv. Det fins ju emellertid åtskilliga, som hinner med den summan på ett par år eller mindre! En arbetare, som kastar bort 25 öre om dagen på tobak, låter på tre år en bosättning gå opp

i rök. Och enbart med tobakspängarna kunde vi betala bortåt halva kommunalskatten!

* * *

Ha vi hittills skonat damerna, så kommer nu deras tur — kaffet! Ur landet går årligen 40—45 miljoner kr. till kaffe, och innan det dricks torde kaffet ha kostat svenska folket c:a 75 miljoner kr. om året. Alltså hälften av alkoholpängarna, men rätt rundligt ändå, mellan 13 och 14 kr. pr invånare. Gör vi samma beräkning

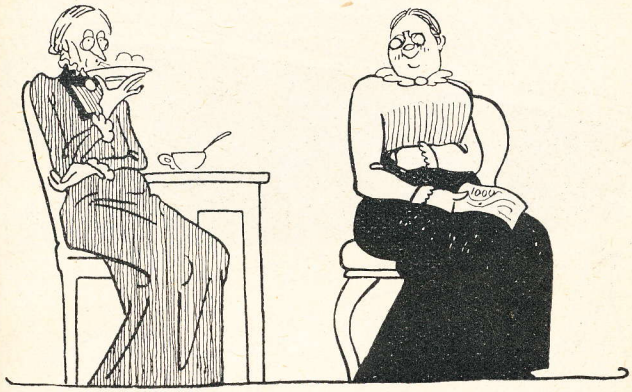

56 år med kaffe. 56 år utan kaffe.

beträffande kvinnorna som nyss beträffande männen, och antar att kvinnorna för sin del konsumerar de 50 miljonerna av kaffesumman, så blir det med de 57 år, som utgör svensk kvinnas medellivslängd, drygt en tusenlapp även här. (Den moraliska skadan av kaffet, i form av förtal och skvaller på kafferepen, torde bli svårare att exakt uppvisa men är säkerligen inte den minst beaktansvärda.)

Bland andra goda saker man kunde företa sej med de 75 kaffemiljonerna vore att utrusta ett fartyg, som kunde ta med sej 75,000 svenska skolbarn på en studie-

resa jorden runt varje år med en kostnad pr barn av närmare 1,000 kr. Eller man kunde bestå vartenda av våra 800,000 folkskolebarn med 3 par skor à 8 kr. årligen

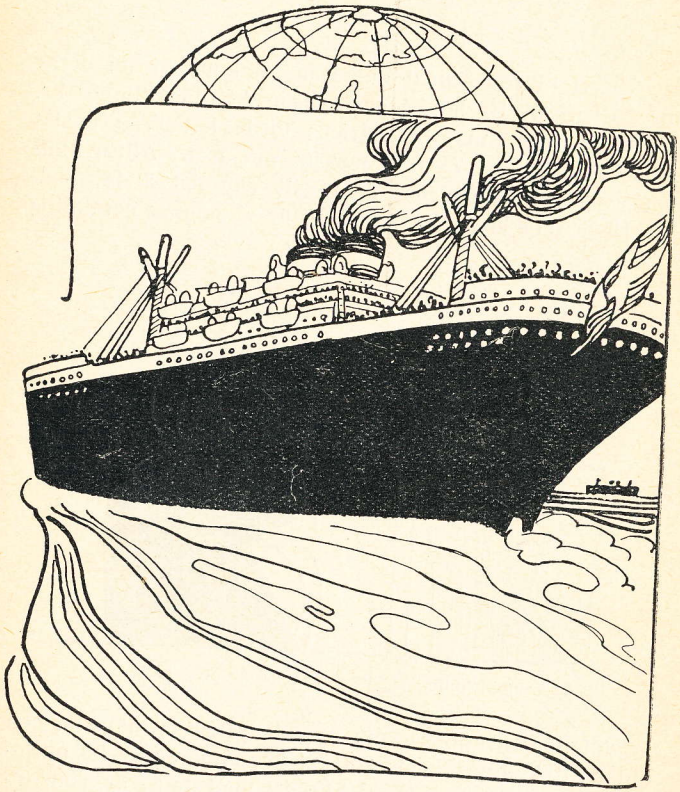

75,000 skolbarn på värdsomsegling.

och dessutom 70 kr. till kläder. Kanske förrästen folkbiblioteken skulle kunna ha användning för 75 miljoner enkronasböcker pr år?

* *
*

Med sprit-, tobaks- och kaffepängarna sammanlagda betalar vi Svärges statsskuld på 2 1/4 år och på lite över 100 år köper vi hela Svärge.

* *
*

Nu är ju inte alla njutningsmedel uttömda med de här siffrorna — det skulle eventuellt kunna säjas lite om kompanjonen n:r 2 i firman Bacchus, Venus och Havanna, men det får anstå till en annan gång — och här är inte meningen att agitera för något nytt släkte av idealmänniskor. Läskedrycker och andra surrogat är för övrigt häller inte idealiska. Men ska det vara njutningar, så må man väl erkänna vid lite närmare självransakan, att sprit, tobak och kaffe är skäligen tarvliga. Hur skulle det vara, om man började anse frisk luft och rent vatten, god litteratur, vacker musik och oegennyttigt arbete för mänskligheten — ja, arbetet självt — som livets största njutning och vällust! Jaja, frågan tål ju att tänka på. Och man kan väl få ha kvar sin lilla ideologa illusion om att det en gång ska födas ett släkte med värkliga anspråk på njutningar. Inte det här århundradet och inte nästa, men kanske till en senare geologisk formation!

Ture Nerman.

De svenska yrkesinspektörerna

är f. n. följande:

Överinspektör: byråchef Th. Fürst, Socialstyrelsen, Stockholm. — Yrkesinspektörer: Distrikt 1 (Stockholms stad o. Gottl. län): A. H. Rosengren, Stockholm. — Distr. 2 (Stockh.—Ups.—Söderm.—Västm. län): B. O. V. Hellström, Stockholm. — Distr. 3 (Österg.—Skarab. län): A. F. J. A. Funck, Linköping. — Distr. 4 (Jönk.—Kronob.—Kalm. län): C. F. A. Häger, Jönköping. — Distr. 5 (Blek.—Krist.—Malmöh. län): D. T. Kempe, Malmö. — Distr. 6 (Hall.—Göteb. o. Boh. län, Väne, Kullings, Marks, Redvägs o. Kinds fögderier av Älvsb. län): K. G. Forsberg, Göteborg. — Distr. 7 (Värml.—Öreb. län, Sundals o. Vedbo fögd. av Älvsb. län): R. Wieselgren, Karlstad. — Distr. 8 (Kopp.—Gävleb.—Jämtl. län): G. R. Schenson, Gävle. — Distr. 9 (Västern.—Västerb.—Norrb. län): O. Nylén, Härnösand. — Sprängämnesinspektör: F. A. G. v. Feilitzen, Stockholm. — Yrkesinspektris: Kerstin Hesselgren, Stockholm.

Karrikatyr av E. Nerman.

Storsträjksminne.

Av

Ludvig Nordström.

Jag minns föga från storsträjkens dagar. Jag hade på den tiden mina tankar upptagna av andra problem än sociala och politiska. Jag hade fått ut en bok, som slagit igenom, och jag stod i begrepp att gifta mig.

På våren hade jag emellertid slagit mig ned som gäst hos en barndomsvän, som var ungkarl och chef för ett verk i ett av våra största industri-distrikt. Han hade just tillträtt chefskapet och var själv stor aktieägare. Nu hade han reparerat upp gamla disponentbostaden, byggt om och installerat modärn inredning, med modärna möbler, mattor, tapeter, tavlor, skulpturer o. d. Vi sysslade tillsammans med att gruppera det hela och få det så vackert som möjligt.

Han var en något nervös och veklig person, men i grunden mycket godhjärtad. Han ville inte höra klander om denna världen. Han v i l l e, att den skulle vara bra. Den var för honom fylld av duktiga karlar.

Där levde vi också nu för oss själva. Runt om i landet låg sträjkens tunga hand på industrien. Och i detta distrikt, som jag från barndomen var van att höra bullra och slamra, var allting så tyst och dött. Ute på fjärden låg en eskader av gråa pansar- och kanonbåtar. Om de kommenderats dit för sträjkens skull är ovisst. Men de lågo där!

Inte ett tecken till oordning förekom. Ynglingar, män, gubbar, kvinnor och barn rörde sig som vanligt. Jag lade inte ens märke till en hotfull blick, hörde inte ett skällsord. Om kvällarna i mörkret hände det, att jag passerade grupper. De tystnade. Det var allt.

Så en morgon finner jag min värd och vän i högsta grad upprörd. Han hade fått reda på, att barnen i arbetar-bostäderna svulto. Han var mycket barnkär, och något sådant som att det på jorden fanns människor, som fingo svälta, det hade han aldrig tänkt sig. Det var något, som existerade endast i romanerna från gammalt i världen. Men nu hade han svälten som ett faktum bara några tiotal eller hundratal meter från sin egen bostad. Vi grubblade tillsammans, och resultatet blev, att han skrev ett brev till skolläraren och bad honom ordna, så att det var morgon i skolan fanns varm mjölk och bullar åt barnen, eller gröt eller kaffe eller vad han ansåg bäst. Han hade att lyfta pängar till omkostnaderna å kontoret. Men givaren skulle vara h e m l i g! Inte ett ljud om hans namn.

Några dagar senare kom underrättelse, att barnen n e k a d e röra den framsatta maten. Föräldrarna hade anat, vem givaren var.

Min gamle vän stod alldeles stilla.

— Jag kan inte mer. Jag vill det bästa! sade han. Men det är tappat.

Det var nu mot hösten, så att svälten hade tid att breda ut sig. Och ändå! Jag kände mig, för egen del, underlig till mods.

Striden hade emellertid tillspetsat sig, och disponenterna runt om i distriktet motsågo stora demonstrationer. De voro delade i två grupper. Ena gruppen fordrade fridlysning av alla värks-områden. Den andra motsatte sig dylik fridlysning. Telefonen ringde hela dagarna.

Jag minns en sådan dag. Det var särskilt en disponent i trakten, som absolut yrkade på fridlysning. Det ringer. Min vän går till telefonen, suckande. Den andre kommer med raden av argument. Och min vän säger: Ja, du har rätt. Det bör kanske bli fridlysning ändå!

Efter avringningen är det min tur att komma med mina argument m o t fridlysningen.

— Du har också rätt! säger den stackars ansatte. Du har lika rätt. Men varför i all dar skall det också

behöva vara sträjker. Jag begriper inte ett dugg av allt det här. Jag är affärsman och inte lagkarl. Jag begär inte annat än att få driva min affär i fred. Jag har ingenting emot mina arbetare. De äro präktiga karlar, hela raden. Men j a g kan inte stå ensam.

Som vi på detta sätt resonera, kommer en deputation av värkets älsta och säkraste arbetare. De vilja förmå chefen att inte fridlysa. Jag går upp i övre hallen. Efter en stund kommer min vän dit. Han ser högst olycklig ut.

— Såg du karlarna? säger han. Präktiga, härliga, klartänkta män, allesammans. Inte ett hårt ord. Inte ett oklokt ord. Jag beundrar dem. Sätt dem var som hälst i världen, och de skola reda sig stolt och väcka beundran. Och de ha rätt. Vad skall jag svara dem?

Ja, vad skulle han svara dem?

Jag tyckte synd om både arbetarne och honom. Båda voro offer för makten, som de ej rådde på. Men det andliga och moraliska övertaget hade arbetarna, och det erkände min vän, såsom ärlig och hederlig karl. Mer kunde han inte göra.

Fridlysning blev det emellertid inte.

Så kommo demonstrationstågen. De gjorde ett beklämmande intryck. Det stora landskapet med sina mörka väldiga bärgväggar, de dystra skogshöjderna och de små öppna dalbottnarna med sneda fält och åkrar, mellan vilka landsvägen slingrade sig, och på denna landsväg en liten skara män och kvinnor med några mörkröda fanor och en sorgmodig mässingsorkester i täten!

Vi stodo i var sitt fönster och betraktade tåget. Det fanns ingenting av sydligare länders revolutions-eld över leden. Men något av en begravning en blåsig höstdag i en småstad. Något som sved oändligt i hjärtat och ville driva en att gömma sig i en skrubb och gråta utan att riktigt veta över vad. Över hela livet, hela världen, hela alltets meningslöshet och grymhet. Så värkar det uppifrån!!

Vid middagsbordet resonnerade vi om de musikstycken som mässingskvartetten spelade. Vi undrade, vad det var för melodier. Nu hade det börjat rägna, och vi talade om musik. Vi voro trista. Vi längtade efter förströelse.

— Vi ska be en karl, som spelar dragspel bra, komma upp och spela för oss! sade min värd resolut.

Och när vi fått in aftonens ordinarie whisky och soda, kommer karln. Han tillhörde de sträjkande. Nu stod han i dörrn och såg lite osäker ut, med dragspelet under armen.

Rummet var rikt upplyst med elektriskt ljus. Golvet var täckt av en väldig, mjuk persisk matta. Vi sutto i djupa läder-fåtöljer med ett litet arabiskt rökbord emellan oss. Möblerna voro snidade och dyrbara, i bokhyllan glittrade raden av bokryggar med guldtyper, på väggarna hängde tavlor av berömda namn.

Inför allt detta stod den sträjkande arbetaren litet tveksam. Han hade ingen stärkkrage.

— Var så god stig på! hälsade emellertid min värd, vänligt.

Och som spelmannen placerat sig i kakelugnsvrån och prövat några ackord, började han spela. Han gav oss melodi på melodi, medan vi smuttade på groggarna.

Slutligen begärde vi »Internationalen». Vi ville höra, hur den löd. Ingen av oss kände den förr.

Utan ett ord spelade han den. Och det var sista melodien. Supén annonserades av husjungfrun i sitt spetsförkläde. Och vi gingo till matsalen, sedan vi tackat spelmannen, som såg oviss ut och drog sig ut genom dörren, som en ande.

— Gav du honom någon betalning? frågade jag.

— Nej! svarade min vän. Det vågade han inte ta emot. Men han får ett mål mat i köket.

Ett mål mat i köket!

— Nog är livet bra besynnerligt, sade min gamle vän sedan. Vilken situation! Arbetaren spelade sin sträjk-marsch inför den hatade arbetsgivaren! Arma människor! Det gör ont i mig, då jag tänker på dem. Och den enda trösten är, att det aldrig kan bli annorlunda eller bättre utan skall förbli på samma sätt till världens ände!

Men vi kände oss båda, trots allt, underliga till mods, och den kvällen skildes vi tidigt samt gingo var och en till sitt. Vad jag tänkte, då jag kommit för mig själv, minns jag inte, men jag vet, att genom åren har minnet av den storsträjkskvällen i all sin händelselöshet följt mig och kommer att följa mig som en stum bild av det samhälle, som i c k e skall vara till världens ände.

TVÅ DIKTER.

I.

Jag sitter och läser mitt brev till dej.
Kring fönstret doftar syrener jumt.
Jag sitter och ler över brevet och mej,
det är jusblont och skolpojksdumt.

Det är suckar och sol och längtan lång
och väl tio tusende kyssar visst —
och så tafatt som värserna var en gång
av en sexton års blyg gymnasist.

Och jag lägger i brevet en blå syren
och kysser ditt namn överallt där det står,
och tiden slår back och en natt står len
kring en flickdröm på femton år...

II.

Så gick hon bort...
så vart allt tomt och ingenting,
ett minne av sommar jus och kort,
av ett leende barn som jag vävt mina vackraste
drömmar kring.

Där blev rosor och vår,
när hon gav mej sin blick utan löften och ord,
där steg dagar i sol och stolta år,
där steg heliga röda väggar kring en hemdröms
brasa och bord.

Ord vart ej sagt...
stumt gled ett blekt litet barn sin kos.
En höst drar fram med mörker och makt.
I min stridshatt fäster jag tigande en död liten ros.

TURE NERMAN.

Något om våra Folkets hus.

Här och var i bygderna uppväxer samlingslokaler — Folkets hus. Det är arbetarnas egna »borgar», som skapats under de få vilotimmarna och av de många villiga händerna. De skilda folkrörelserna får med arbetarnas och småfolkets egna samlingslokaler större möjligheter att tränga ut i mörka och av kultur obrutna bygder. Trots att under de sista åren många Folkets hus skapats återstår en massa platser varest för allmänheten tillgängliga samlingslokaler saknas. Där får landsvägen, av folkhumorn på sådana platser döpt till »guds fria Folkets hus», tjänstgöra som »lokal». Dock icke ens denna står överallt till buds, länsmän och andra bolagstjänare tävlar om att »fridlysa» dem. Att dylikt skall hämma såväl nykterhets- som arbetarerörelsens utveckling är självfallet.

Här som å många andra områden är det dock pängar som saknas. Detta icke blott då det gäller byggandet av nya Folkets hus utan också då det gäller de gamla företagen. Många av dessa dras med en ekonomi som är rent olidlig. I mycket stor utsträckning beror detta självfallet därpå, att de först startar med för litet rörelsekapital, men också på att företagen belastas med för höga räntor. Ovanligt är sålunda icke att en del av arbetarnas byggnadsföretag får betala ända till 8 procent på sina lån, ja en del kunde ännu för några år sedan icke få låna ens mot denna ränta.

Stockholms Folkets hus exempelvis har haft att kämpa mot dessa svårigheter. Företaget hade förut ett lån i Arbetareringens bank dragande visst omkring 20,000 kr. i räntor pr år. Så uppsades lånet och styrelsen tvingades att söka andra utvägar. Då väcktes tanken på ett obligationslån. Inom kort upplades också ett sådant på 250,000 kr. av Nya Banken med 5 ½ procents ränta.

I stället för de 7 ½ procent och däröver som förut betalts å lånet gick detta således nu för 5 ½, medförande en besparing på minst 5,000 kr. om året, vilket belopp kunde gå till avbetalningar. De fem första åren betalar nu Stockholms Folkets hus endast räntan, därefter göres även avbetalning å lånet tills detta om 25 år är avskrivet. Och detta för samma årliga belopp som förut gick enbart till räntan. Till stor hjälp blir givetvis också, att företaget samtidigt fick en gåva på 100,000 kr. av den lånet uppläggande bankens direktör, vilket givetvis också bidrog att underlätta företagets finansiering.

Alla Folkets hus-företag kan ju dock icke få gåvor som den ovan nämnda, däremot kan alla ordna sin ekonomi på ett annat sätt. Exempelvis genom att de samlade ihop sina säkerheter och lade dem till grund för ett obligationslån. Därigenom skulle faktiskt vinnas förmögenheter åt arbetarerörelsen, förmögenheter, som icke blott skulle möjliggöra höjandet av Folkets husföretagen i alla avseenden — tänk blott på arbetareklassens nöjesliv! — utan ock att nya ljushärdar skapades i de nu kulturellt efterblivna trakterna av vårt land.

I en icke allt för långt avlägsen framtid får man hoppas att arbetarnas byggnadsföretag ordnar sin ekonomi på ovan skisserade sätt. Därigenom blir arbetarna sina egna långivare genom sina organisationer, sina sjukkassor och andra sammanslutningar, vilka köper obligationerna och lägger dem till sina fonder; de erhåller då t. o. m. högre ränta å sina pängar än vad nu ofta är fallet.

K. K—m.

Statens förlikningsmän i arbetstvister

är f. n. för: Mälarprovinsernas distrikt (Stockholm, Stockh.—Ups.—Söderm. län): rådman A. Cederborg, Stockholm. — Östra distriktet (Österg.—Jönk.—Kronob.—Kalmar—Gottl.—Blek. län): f. d. häradshövd. A. Waldenström, Kalmar. — Södra distriktet (Krist.—Malmöh. län): stadsnot. N. Andersson, Lund. Västra distriktet (Hall.—Göteb. o. Boh.—Älvsb.—Skarab. län): riksdagsman K. G. Karlsson, Göteborg. — Mellersta distriktet (Värml.—Öreb.—Västm.—Kopp. län): frih. N. G. O. Djurklou, Örebro. — Nedre norra distriktet (Gävleb.—Jämtl.—Västern. län): riksdagsman S. H. Kvarnzelius, Sundsvall. — Övre norra distriktet (Västerb.—Norrb. län): fil. d:r P. Hellström, Luleå.

Arbetarnas Bildningsförbund.

(A. B. F.)

Centralbyråns adress: Brunnsvik, *Sörvik.*

Anslutna organisationer: Kooperativa Förbundet, Landsorganisationen, Soc.-dem. arbetarpartiet, Soc.-dem. Ungdomsförbundet, Nykterhetsorden Verdandi, Järnvägsmannaförbundet, Typografförbundet, Telegraf- och Telefonmannaförbundet.

Samtliga underavdelningar till ovannämnda organisationer är genom sina huvudorganisationer anslutna till A. B. F. och kan erhålla bidrag till studiecirklar och föreläsningskurser.

Verksamhetsgrenar.

I. Studiecirklar.

Anslag till bokinköp erhålles dels av A. B. F., dels genom A. B. F. av staten, det senare dock icke under en cirkels första år.

A. B. F:s anslag utgår med samma belopp som cirkeln (dock högst 100 kr.) insänder till centralbyrån, därest cirkeln ej är statsunderstödd. I så fall utgör anslaget 50 %. Därjämte erhålles 20 % rabatt å bokhandelspriserna.

Statens anslag utgår med halva det belopp, som under föregående arbetsår använts för bokinköp eller inbindning.

Studiecirklarnas böcker sammanföres efter läsningen i cirklarnas bibliotek, tillgängliga för allmänheten.

Upplysningar om cirklarnas arbete, bokförslag m. m. erhålles från centralbyrån.

II. Föreläsningskurser.

A. B. F. förmedlar inga enstaka föredrag, endast serier. En kurs omfattar i allmänhet 3—8 föreläsningar.

I kurskostnaderna deltar A. B. F. med något över hälften av resekostnader, vivre och honorar till föreläsarna. Resten inbetalas som kursavgift i förskott. Kursavgiften är lika för alla platser, grundad på genomsnittsberäkning.

För	3—4	föreläsn.	av en	föreläsare	erlägges	kr.	35: —
»	5—6	»	» »	»	»	»	45: —
»	7—8	»	» »	»	»	»	55: —

Föreläsningskatalog rekvireras från centralbyrån.

III. Instruktionsverksamhet.

A. B. F. anordnar varje år ett antal instruktionskurser och instruktionsmöten. En instruktionskurs om 6 à 7 föreläsningar kostar 30 kronor.

Ur senaste verksamhetsberättelsen (arbetsåret 1 juni 1914—30 maj 1915).

8 instruktionskurser. 19 enstaka instruktionsföredrag och sammanträden.

225 studiecirklar med 2,648 medlemmar. Bokinköp för kr. 11,930: 30. Härav statsanslag 3,425: 54, anslag av A. B. F. 3,291: 09. Bibliotek på 155 platser.

28 föreläsningskurser med 141 föreläsningar. Kostnad 2,823: 35. Härav bidrag från A. B. F. 1,603: 35.

Romerska och arabiska siffror.

I	1	XI	11	XXI	21	CCC	300
II	2	XII	12	XXX	30	CCCC	400
III	3	XIII	13	XL	40	D	500
IV	4	XIV	14	L	50	DC	600
V	5	XV	15	LX	60	DCC	700
VI	6	XVI	16	LXX	70	DCCC	800
VII	7	XVII	17	LXXX	80	CM	900
VIII	8	XVIII	18	XC	90	M	1000
IX	9	XIX	19	C	100	MCMXVI	1916
X	10	XX	20	CC	200	MM	2000

Jordbävningsområden på jorden.

Av 130,000 upptecknade jordbävningar och jordstötar under de senaste 50 åren får man ett rätt gott begrepp om resp. områdens inbördes förhållande i detta hänseende. Siffrorna är följande:

		Proc.			Proc.
Italien	27,672	21,3	Holland och Nord-Tyskland	2,326	1,8
Japan	27,562	21,2	Java	2,155	1,7
Grekland	10,306	7,9	Nya Zeland	1,925	1,5
Sydamerika	8,081	6,2	Atlant. öarna	1,704	1,3
Mexiko	5,586	4,3	Brittiska öarna	1,139	0,9
U. S. A., Stillahavskusten	4,467	3,4	U. S. A., Atlant. kusten	937	0,7
Mindre Asien	4,451	3,4	Indien	813	0,6
Sicilien	4,331	3,3	Skandinavien	646	0,5
Schweiz	3,895	2,9	Ryssland	258	0,2
Frankrike	2,793	2,1	Afrika	179	0,1
Centr.-Amerika	2,739	2,1	Australien och Tasmanien	83	0,06
Spanien o. Portugal	2,656	2,0			
Väst-Indien	2,561	1,9			

De oroligaste områdena är Italien, Japan, Grekland, Syd-Amerika och Stillahavs-kusten. De från jordbävningen friaste landen i världen är Afrika, Australien, Ryssland, Sicilien, Skandinavien och Canada. I regel är jordbävningarna allvarligast där de är talrikast. Dock är undantagen från denna regel talrika — i Indien förekommer få men ofta mycket ödeläggande jordbävningar. Förlusten av människoliv beror emellertid snarare på befolkningsstorheten än på jordbävningens styrka. Vad antalet beträffar har exempelvis Frankrike inregistrerat mer jordstötar än Spanien och Portugal, men Frankrike har i historisk tid ej hemsökts av en naturrevolution tillnärmelsevis så ödeläggande som den i Lissabon 1755.

Antalet tryckta böcker sedan boktryckarkonstens dagar och till år 1900 uppskattas av Paul Otlet, sekreterare vid Internationella Bibliografiska institutet i Bryssel, till 12,163,000 fristående arbeten, antalet periodiska skrifter till 15—18 miljoner. Årsproduktionen f. n. är c:a 160,000 böcker.

Fordomtima.

Januari.

1. 1881. †Blanqui, fransk revolutionär.
12. 1912. Stor tysk socialistisk valseger.
17. 1915. Soc. fredskonfer. (skand. o. holländ.) i Köpenhamn.
22. 1849. *August Strindberg.
1905. Blodiga söndagen i Petrograd.
23. 1905. Militärmyteri i Sebastopol.
24. 1911. Avrättas Kotoku, jap. socialist.
25. 1907. Tyska »hottentott-valen».

Februari.

5. 1849. *Aug. Palm, svensk socialist.
7. 1772. *Fourier, fransk socialist.
1805. *Blanqui, fransk revolutionär.
8. 1904. Börjar rysk-japanska kriget.
9. 1911. †Gustaf Fröding.
10. 1909. Antas Staaff-lagarna.
12. 1809. *Darwin, engelsk naturforskare.
17. 1600. Brändes Bruno, ital. filosof.
1856. †Heine, tysk skald.
20. 1694. †Voltaire, fransk filosof.
22. 1840. *Bebel, tysk socialist.
23. 1848. Februari-revolutionen i Paris.

Mars.

13. 1809. Avsättes Gustaf IV Adolf.
14. 1868. *Gorki, rysk författare.
1883. †Karl Marx, tysk socialist.
18. 1848. Revolution i Wien, Berlin o. s. v.
20. 1828. *Ibsen, norsk diktare.
22. 1832. †Goethe, tysk skald.
26. 1827. †Beethoven, tysk tonsättare.
28. 1871. Kommunen proklameras i Paris.
29. 1826. *W. Liebknecht, tysk socialist.

April.

1. 1884. Startar soc. tidn. Vorwärts i Berlin.
2. 1840. *Zola, fransk författare.
5. 1915. Engelska Obero. arbetarpartiet (I. L. P.) kräver fred.
15. 1912. Förolyckas Titanic.
17. 1760. *Saint-Simon, fransk socialist.
18. 1480. *Th. Morus, eng. utopist.
1882. †Darwin, eng. naturforskare.
23. 1616. †Shakspere, eng. dramatiker.
1910. Trådlös telegrafförbindelse mellan Europa o. Amerika.
24. 1819. P. Wieselgren stiftar Sverges första nykterhetsförening (i Växjö).
1905. Frankr. socialister enade.
26. 1910. †Björnson, norsk diktare.

Maj.

1. 1890. Första internat. majdemonstration.
5. 1818. *Karl Marx, tysk socialist.
7. 1915. Lusitanias sänkning.
9. 1907. Sandö-oroligheterna.
13. 1910. Allmän kommunal kvinnorösträtt i Norge.
14. 1912. †August Strindberg.
15—25. 1896. Svensk folkriksdag.
1902. Rösträttsstorsträjk i Sverge.
16. 1855. Bildas I. O. G. T:s världsstorloge (i New York).
18. 1899. Första Haag-konferensen.
19. 1825. †Saint-Simon, fransk socialist.
23. 1906. †Ibsen, norsk dramatiker.
24. 1896. Bildas N. O. V:s riksloge.

26. 1879. Börjar stora Sundsvallssträjken.
27. 1871. Skjutes de sista Pariskommunarderna.

Juni.

2. 1851. Maine i U. S. A. blir förbudsstat.
7. 1905. Norges frihetsförklaring.
10. 1905. Sv. verkstadslockouten.
16. 1904. Skjutes Bobrikoff, Finlands bödel.
23. 1848. »Juniresningen» i Paris.
28. 1914. Sarajevo-mordet.

Juli.

1. 1876. †Bakunin, rysk revolutionär.
4. 1776. U. S. A:s självständighetsförklaring.
7. 1535. Avrättas Morus, eng. utopist.
8. 1894. †Pio, dansk socialist.
12. 1907. Sandö-domarna.
14. 1789. Stormas Bastiljen i Paris.
18. 1915. Balkan-socialisternas fredsmanifest.
20. 1897. Skand. arbetarkongress i Stockholm.
25. 1909. Jättelockout före svenska storsträjken.
28. 1830. Juli-revolutionen i Paris.
1914. Världskriget tändes med Österrikes krigsförklaring mot Serbien.

Augusti.

1. 1914. Tyskland förklarar Ryssland krig.
3. 1903. Avslutas svenska verkstadslockouten.
3. 1914. Krig Tyskland-Frankrike. Tyskland infaller i Belgien.
4. 1909. Börj. svenska storsträjken.
1914. England förklarar Tyskland krig.
5. 1895. †Engels, tysk socialist.
6. 1914. Österrike förklarar Ryssland krig.
22. 1860. *Gustaf Fröding.
28. 1828. *Tolstoj, rysk författare.
1910. Köpenhamns-Internationalen.
31. 1864. †Lassalle, tysk socialist.

September.

3. 1859. *Jaurès, fransk socialist.
5. 1915. Internationalen i Zimmerwald.
19. 1903. Tysk socialistkongress i Dresden. Revisionismen utdömes.
20. 1905. †Adolf Hedin, svensk politiker.
21. 1792. Konventet proklamerar Frankrike s. republik.
27. 1910. Moabit-upploppen i Berlin.
28. 1864. Första Internationalen samlas i London.
29. 1911. Italien förklarar Turkiet krig.
30. 1890. Faller tyska socialistlagen.

Oktober.

4. 1910. Revolution i Portugal.
5. 1910. Portugal republik.
10. 1877. †P. Wieselgren, sv. nykterhetsrörelsens fader.
11. 1910. Stora järnvägssträjker i Frankrike.
12. 1492. Upptäckes Amerika.
16. 1854. *Kautsky, tysk socialist.
19. 1878. Antas tyska socialistlagen.
27. 1844. *Arnoldson, svensk fredskämpe.
31. 1905. Politisk storsträjk i Finland.
1907. Beslutar finska lantdagen allmänt rusdrycksförbud.

November.

5. 1879. Första svenska loge av I. O. G. T. (i Göteborg).
6. 1881. Första socialistiska föredrag i Sverge.
13. 1887. Blodiga söndagen i London.
17. 1858. †Owen, eng. socialist.
20. 1910. †Tolstoj, rysk författare.
23. 1860. *Hj. Branting, svensk socialist.
28. 1820. *Engels, tysk socialist.

December.

8. 1832. *Björnson, norsk diktare.
13. 1797. *Heine, tysk skald.
14. 1841. *Pio, dansk socialist.
15. 1863. *Axel Danielsson, svensk socialist.
16. 1770. *Beethoven, tysk tonsättare.
17. 1860. *Carl Lindhagen, svensk socialist.
22. 1894. Dreyfus-domen.
28. 1908. Messina-jordbävningen.
30. 1899. †Axel Danielsson, svensk socialist.

KASSABOK.

Månad	Dag		Inkomst		Utgift	

KASSABOK.

Månad	Dag		Inkomst		Utgift	

KASSABOK.

Månad	Dag		Inkomst		Utgift	

KASSABOK.

Månad	Dag		Inkomst		Utgift	

KASSABOK.

Månad	Dag		Inkomst		Utgift	

KASSABOK.

Månad	Dag		Inkomst		Utgift	

KASSABOK.

Månad	Dag		Inkomst		Utgift	

KASSABOK.

Månad	Dag		Inkomst		Utgift	

KASSABOK.

Månad	Dag		Inkomst		Utgift	

KASSABOK.

Månad	Dag		Inkomst		Utgift	

KASSABOK.

Månad	Dag		Inkomst		Utgift	

KASSABOK.

Månad	Dag		Inkomst		Utgift	

KASSABOK.

Månad	Dag		Inkomst		Utgift	

KASSABOK.

Månad	Dag		Inkomst		Utgift	

KASSABOK.

Månad	Dag		Inkomst		Utgift	

KASSABOK.

Månad	Dag		Inkomst		Utgift	

KASSABOK.

Månad	Dag		Inkomst		Utgift	

KASSABOK.

Månad	Dag		Inkomst		Utgift	

KASSABOK.

Månad	Dag		Inkomst		Utgift	

KASSABOK.

Månad	Dag		Inkomst		Utgift	

KASSABOK.

Månad	Dag		Inkomst		Utgift	

KASSABOK.

Månad	Dag		Inkomst		Utgift	

KASSABOK.

Månad	Dag		Inkomst		Utgift	

KASSABOK.

Månad	Dag		Inkomst		Utgift	

KASSABOK.

Sammandrag för 1916	Inkomst		Utgift	
Januari				
Februari				
Mars				
April				
Maj				
Juni				
Juli				
Augusti				
September				
Oktober				
November				
December				
Summa				

Att avskilja och insända senast före utgången av juli månad 1916.

Om bladet icke är stort nog, bifoga andra lika stora.

Till ***Red. av Folkkalendern,***

Frams förlag,

Stockholm Sö.

Undertecknad föreslår härmed följande ändringar och tillägg i Folkkalendern:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

INNEHÅLL:

Sid.
Thangue: »Hem från arbetet» 3
Almanacka 1916 5
Statistiska uppgifter om Sverge 17
1916 års marknader 18
Råd vid brevskrivning 21
Det förflutna. Dikt av B. Bengtsson 23
Crane: »Friheten» 24
Svenska ungdomsrörelser. Av K. Kilbom 25
Hur lång och tung skall människan vara? 41
Sne. Musik av Sigurd v. Koch 42
Åtta lik i minuten. Av T. Nerman 44
Richer: »Löpare» 51
De olympiska spelen 52
Antalet tidningar i världen 53
Vad tjänar jag pr dag och vecka? 54
Modärn svensk skrift. Av Birger Nerman 56
Sången och arbetaren. Av O. Mellander 64
Mått och vikt 69
Om konsten. Av Pär Lagerkvist 71
Några råd vid sjukdomsfall. Av med. dokt. R. C. Öman 82
Socialistiska stormän 88
Farstun. Skådespel av E. Söderberg 90
Uppgifter om almanackan 95
Från Bellmanssångens dagar. Skisser av E. Nerman 98
Sommar. Musik av Gabriel Strandberg 100
Väl använda pängar. Av T. Nerman 101
De svenska yrkesinspektörerna 109
Storsträjksminne. Av Ludvig Nordström 110
Två dikter. Av T. Nerman 114
Våra Folkets hus 115
Statens förlikningsmän 116
Arbetarnas bildningsförbund 117
Jordbävningsområden på jorden 119
Fordomtima 120
Kassabok 122
Anmärkningsblad 147
Innehåll 149

Sverges arbetare

ha endast en livförsäkringsanstalt.

— Sin egen —

Kooperativa Försäkringsanstalten

FOLKET.

Beviljar alla slag av livförsäkringar med och utan avgiftsbefrielse vid sjukdom.

De lägsta försäkringsavgifterna!
Solid! De humanaste villkoren!

Försäkringsbestånd 1/11 1915: c:a 19½ mil.
Fonder: „ 1½ „

Över 10,000 nya delägare under de tre första kvartalen 1915.

Agitera för massanslutning! Stöd endast Edra egna företag! Bliv ombud!

Adress: Försäkringsanstalten Folket, Box 233, Sthlm.

Huvudkontor: Vasagatan 6, 1 tr.

Telefoner: Riks 62 25, 34 94, Sthlmstel. 62 25, 11 23. Till Sthlmavdeln., Lilla Vattugat. 28, Riks 34 94, Sthlmstel. 298 65.

Arbetareringens Bank

STOCKHOLM. — GRUNDAD 1883.

FONDAVDELNING.
FASTIGHETSAVDELNING.
INKASSOAVDELNING.
NOTARIATAVDELNING.

HÖGSTA RÄNTA Å
DEPOSITIONS-,
KAPITAL-,
SPARKASSE- &
GIRORÄKNING.

— Förvaringsfack från 5 kr. pr år. —

Ingen bör försumma

att läsa Sveriges mest uppmärksammade dagliga huvudstadstidning

Social-Demokraten

Utkommer dagligen.

Prenumeration i landsorten mottages å alla postkontor samt i Stockholm pr tel. Riks. Tel. 44 57. — Sthlm. Tel. 68 68.

Billiga annonspriser.

STORMKLOCKAN

— Socialdemokratiska Ungdomsförbundets Organ. —

Utkommer varje vecka. Lösnummerpris 10 öre.
Prenumeration: helt år Kr. 4.50, halvt år 2.50, däri inbegripet de värdefulla jul- och midsommarnumren. Red.: *Z. Höglund.*

Stormklockan räknar bland sina medarbetare många av *svensk politiks och arbetarerörelses yppersta pännor,* såsom Carl Lindhagen, C. N. Carleson, Fredrik Ström, Fabian Månsson, Ture Nerman, Ivar Wennerström, H. F. Spak, Hannes Sköld m. fl., varjämte åtskilliga av våra yngre författare och konstnärer lämna bidrag till densamma. Tidningens ordinarie karrikatyrtecknare är artisten Ivar Starkenberg. *Från utlandet* får Stormklockan regelbundet orienterande artiklar av framstående, inom Internationalen välkända socialistiska skriftställare. Tidningen är *rikt illustrerad.* Under det kommande året skall särskild omsorg nedläggas på införandet av *fina konstreproduktioner* förutom teckningar och illustrationer till dagskrönikan.

Stormklockan representerar den vänstra flygeln inom svensk socialdemokrati. En var, vän eller fiende, som vill lära känna ej blott den socialdemokratiska ungdomsrörelsens omfattande verksamhet utan även följa med den allmänt socialdemokratiska politiken och förstå de olika strömningarne inom modärn arbetarerörelse, måste läsa Stormklockan. Kommissionärer antagas överallt. Förmånliga villkor. Tillskriv

Stormklockan, Stockholm Sö.

Solidar-Symaskinen

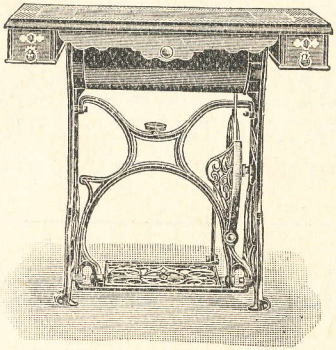

är den yppersta i handeln. Justering och avprovning av varje maskin är underkastad systematisk, sträng kontroll innan densamma lämnar fabriken. **Vi bjuda fullaste garanti** för att de med vårt firmamärke försedda maskinerna äro ett fabrikat, som på teknikens nuvarande ståndpunkt är det högsta som kan uppnås och **överträffas icke av något annat fabrikat.** Särskilt förmånliga priser och rabattvillkor.

Symaskinsaffären Solidar,
Vasagatan 52, Stockholm.

Rikstel. 87 31. Allm. Tel. 87 31.

BRÖDERNA ÅKERBLOM

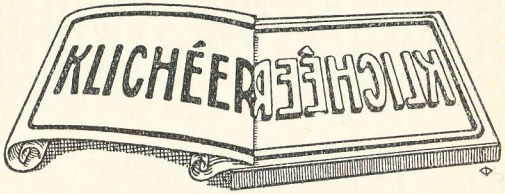

KEMIGRAFISK ANSTALT
LÄSTMAKAREGATAN 25 · STOCKHOLM

Glöm ej barnen!!!

Barnens sinne bör i god tid inriktas på det levande livet. De ha då lättare att under uppväxtåldern undgå alla de frestelser som alltid möta ungdomen. Många föräldrar förstå icke detta. De sätta böcker och tidningar i händerna på de små, som vänder deras sinne *från* livet till åtskilligt som de små långt ifrån förstå eller ha gagn av. Detta är givetvis orätt. De äldre, föräldrar och syskon, böra tala med småttingarna om livet omkring dem och så långt möjligt förklara detta. En god hjälp härvidlag lämnar den på Frams förlag, Stockholm Sö., utkomna boken

Socialism för de yngsta.

Wilhelm Hellberg

ADVOKAT

DROTTNINGGATAN 35, STHLM.

RIKS. TEL. 75 34. ALLM. TEL. 75 34.

RÄTTEGÅNGAR OCH
ANDRA JURIDISKA UPPDRAG.
RÅDFRÅGNINGAR.

KONTORSTID KL. 10—4 E. M.

Stockholms Bokindustri A.-B.

RIKSTEL. 25 21 STHLMSTEL. 93 87

DÅ

NI STÅR I BEGREPP att skaffa Eder trycksaker och önskar erhålla ett arbete som rekommenderar Eder affär eller verksamhet och ej efter första påseendet glömmes eller bortkastas samt således för Eder blir detsamma som att kasta PENGARNA I HAVET

SÅ

STÅ VI GENAST TILL Eder tjänst med råd och upplysningar om trycksaker, prisuppgifter o. d. Vi utföra allt slags boktryck från det enklaste till det finaste, speciellt illustrations- & färgtryck. Lägg på minnet, att väl utförda trycksaker BESKÅDAS - MINNAS

BOKTRYCKERI :-: :-: BOKBINDERI

PIPERSGATAN 31

STOCKHOLM

A.-B. NYA BANKEN

Stockholm Västerås Södertälje Hälsingborg Karlstad

Fullständig bankrörelse.

Mottager insättningar. — Beviljar lån. — Biträder vid penningplaceringar. — Lämnar ekonomiska råd. — Ombesörjer ekonomiska utredningar. — Åtager sig revisionsuppdrag.

— Insättningar kunna ske pr post. —

Postadress: NYA BANKEN. — Telegrafadr.: NYBANK.

Dalamagasinet, NÅS

är Sveriges **enda** värkligt väl sorterade affär för varor till Basarer, Lotterier, Maskerader, Fester m. m.

Obs.! **Basarkollektioner** i absolut enastående sortering; **Teaterpjeser** i eget förlag; **Peruker** och **Maskeradkostymer; Trolleriapparater; Positiv** m. m. till uthyrning.

Enastående nyheter i festmärken! Fyrverkeri! Konfekt!

Fraktbidrag och **betalningsanstånd, sakkunniga råd** och **upplysningar samt humant bemötande lämnas. Gratis** lån av diverse basarapparater och luftgevär etc. Rekvirera de rikt illustrerade katalogerna från **Dalamagasinet, NÅS.**

"Den vita pesten"

Den framstående sanatorieläkaren medicine doktor *I. Berglunds* bok under ovanstående titel måste finnas i alla hem. Den är oumbärlig, och i sitt slag enastående.

Se pressens omdömen:

"— Den vita pesten fyller en särdeles viktig uppgift i kampen för folkhälsan —".

Dagens Nyheter.

"— Från början till slut fylld med praktiska råd åt dem som lida av utbruten tuberkolos och anvisningar hur de som ännu gå fria skola skydda sig för faran —".

Arbetet.

"— En folkbok i ordets verkligaste mening, en tuberkuloskatekes, som inte bör fattas i något svenskt hem —".

Halland.

"— En värdefull hjälp för envar i kampen mot den hemska folksjukdomen. —

Det vore önskligt att den lilla boken kunde finna vägen till varje hem ". —

Sk. Soc. Dem.

"— Nyktert och utan skräckmålningar visas här till en början upp vilken oerhörd folkfara denna sjukdom är i vårt land, där årligen 10,000 dö av lungtuberkolos, därav proportionsvis de flesta i den kraftigaste åldern av 20—40 år. — —

Boken bör läsas av både sjuka och friska."

Sv. Morgonbladet.

"— Kunde den ("Den vita pesten") spridas i en miljonupplaga och delas ut över allt Sverges land, så skulle i och med detsamma svenska folkets position mot sjukdomen bli mycket säkrare och tryggare — —".

Hallandsposten.

"— Med uttalande av min önskan, att din bok må vinna stor spridning och sålunda göra sitt gagn i kampen mot tuberkulosen, kring vilken kamp så många krafter i samhället i våra dagar samla sig tecknar jag din tillgivne

Professor Karl Petrén.
(i ett brev till författaren.)

"Den vita pesten" bör säljas överallt. Återförsäljare erhålla 30 procents rabatt. Rekvirera:

Bokhandelsupplagan 1:—. Folkupplagan 50 öre.

Frams Förlag, Stockholm Sö.

EN GOD BOK ÄR EN FÖRMÖGENHET.

Följande skönlitterära arbeten få ej saknas på någon bokhylla:

Det ljusa budskapet av Algot Ruhe	pris	2: —.
Vredens barn av Jeppe Aakjær . . .	„	2: 50.
Människor av Pär Lagerkvist	„	1: —.
Två sagor om livet av Pär Lagerkvist	„	1: —.
Fullblod av Alfr. Kämpe	„	2: —.
Män i ledet av J. Ward	„	0: 50.
Samlade dikter av G. Fröding 40 häft. à	„	0: 15.
Folkets Hus-dramatik av K. E. Forslund		
Bröderna „ „	„	0: 15.
Det nya „ „	„	0: 15.
I mörkret „ „	„	0: 20.
Kometen „ „	„	0: 25.
Äppeltjuvar „ „	„	0: 25.

Samtliga böcker sändas efter rekvisition mot postförskott eller pr efterkrav. Kommissionärer erhålla 30 proc. provision. Fraktfritt vid rekvisitioner, som belöpa sig på 5 kr. netto eller däröver. Om 5 ex. rekvireras av *Vredens barn,* erhålles 50 proc. Agenter antagas överallt.

Frams Förlag, Stockholm Sö.

Såningsmannen.

Illustr. veckotidning, utg. av J. L. Saxon.

Ger i text som bild dagskrönikan i sammanträngd form, kritiskt belyst. Klar förbudsvän, klar avväpningsvän, ledande folkligt organ för det naturenliga levnadssättet och för de humanitära strävandena i allmänhet.

PRENUMERATIONSPRIS:

Vid prenumeration å Eder postanstalt kostar Såningsmannen 2: 40 för helt år, 2 kr. för 3/4 år, 1: 25 för halvt år och 75 öre för kvartal.

Vid prenumeration direkt hos Såningsmannens exp., Lästmakaregatan 12, Stockholm, kostar tidningen 2: 40 för helt år, 1: 80 för 3/4 år, 1: 20 för halvt år och 60 öre för kvartal.

Vid prenumeration hos våra kommissionärer kostar Såningsmannen 60 öre för kvartalet.

Kommissionärer **önskas runt Sverge. Vem som hälst kan vara kommissionär.** Arbetet för Såningsmannen är just nu synnerligen lätt på grund av Såningsmannens särställning i text som bild till krigshändelserna. Krigets vanvett belyses från konsekvent fredsvänlig ståndpunkt. Vi betala god provision. Begär provnummer och kommissionärsvillkor, vilket vi sända gratis och fraktfritt.

SÅNINGSMANNEN, Lästmakaregat. 12, Stockholm.

I bokhandeln har nu utkommit:

Förbudsledningens kapitulation för den nye brännvinskungen

av lektor *J. Bergman.* Pris 1 kr.

Skriften innehåller en mängd belysande aktstycken och slutar med en redogörelse för den s. k. oktoberkommittéens värksamhet. Att den är fylld av stridslynne, stilistiskt välskriven och roande att läsa även för oliktänkande, det följer av sig självt, då den har lektor Bergman till författare. Social-Demokraten.

Alla nykterhetsvänner, vilken hållning de än må ha i taktikfrågan, måste läsa denna uppseendeväckande bok.

Boken sändes *fraktfritt* mot 1 kr. i postanvisning. Återförsäljare erhålla rabatt och kunna göra sig god förtjänst på att sälja boken.

BOKFÖRLAGET NUTIDEN, STOCKHOLM.